

Ο αγώνας της γυναίκας

Τεύχος 87
Ιούλιος - Δεκέμβριος 2009

Βουλευτικές Εκλογές Οκτωβρίου 2009:
Μια ανάγνωση από φεμινιστική σκοπιά

Ελληνική καταγγελία στο
«Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για
την πρώην Γιουγκοσλαβία» για
χρήση απεμπλουτισμένου ουρανίου
κατά τους βομβαρδισμούς του 1999

Φάκελος «ΒΙΑ κατά των Γυναικών»

Ντοκιμαντέρ του Μαρκ Γκαστίν
για τα Ελληνικά Δικαστήρια

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Επίτιμη Πρόεδρος: Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Σούλα Παναρέτου

Αντιπρόεδροι: Έλια Κολοκυθά, Λιλή Κουράκου

Γενική Γραμματέας: Τέρψη Λαμπρινοπούλου

Ειδική Γραμματέας: Βάσω Φαρμάκη

Ταμίας: Δώρα Χιλιαδάκη

Μέλη: Κούλα Αναγνωστοπούλου-Κουράκου,
Χαρά Καραγιαννοπούλου, Κούλα Κασιμάτη,
Λάουρα Μαράτου-Αλιπράντη,
Λία Μπαρμπάτη-Βάρτσου,
Καίτη Μποτοπούλου, Ντέτα Πετρόγλου,
Αφροδίτη Τεπέρογλου, Ειρήνη Φερέτη

Ο ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

(Πρωτοεκδόθηκε το 1923)

Ιδιοκτησία – Έκδοση του Συνδέσμου για τα
Δικαιώματα της Γυναίκας
Σκουφά 60 – ΑΘΗΝΑ, 106 80

Τηλ.: 210-36 26 460 – Fax: 210-36 16 236

e-mail: L.Women-rights@otenet.gr

www: leaguewomenrights.gr

ΚΕ.ΤΕ.ΜΕ: Ελένη Κωστέα

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ

Λιλή Κουράκου

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Σούλα Παναρέτου

Κούλα Κασιμάτη

Έλια Κολοκυθά

Λιλή Κουράκου

Τέρψη Λαμπρινοπούλου

Λάουρα Μαράτου-Αλιπράντη

ΤΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΡΙΕΣ:

Χαρά Καραγιαννοπούλου

Έλια Κολοκυθά

Καίτη Μποτοπούλου

Μαρία Στρατηγάκη

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ:

Λία Μπαρμπάτη-Βάρτσου

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ:

Λιλή Κουράκου

Τεύχος 87

Ιούλιος - Δεκέμβριος 2009

Τιμή τεύχους: ευρώ 10

Ετήσια συνδρομή: ευρώ 20

Για Οργανώσεις, Οργανισμούς,
Τράπεζες και Εξωτερικό ευρώ 30

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Βουλευτικές εκλογές Οκτωβρίου 2009: Μια ανάγνωση από φεμινιστική σκοπιά	1
Γυναίκες στα «Κέντρα Λήψης Αποφάσεων» μετά τις εκλογές της 4ης Οκτωβρίου 2009	3
Επιστολή και Ψήφισμα για την πρώην Γιουγκοσλαβία	5
Φάκελος Βία:	11
Θέματα:	
Νομικά	16
Διεθνή	22
Ευρωπαϊκά	23
Νέα από παντού	25
Βιβλία	31
Σινεμά	36
Συνέδριο Διεθνούς Ένωσης Γυναικών	38
Συνέδριο Ευρ. Προεδρίας Τσεχίας για έμφυλα στερεότυπα ..	43
Ευρωπαϊκό Συνέδριο για Ισότητα	44
Κοινωνία της Διακινδύνευσης	46
Επισκέψεις ξένων Οργανώσεων στο Σύνδεσμο	48
Βραβείο Galabert	48
Μεταφορά ΓΠ στο Υπουργείο Δικαιοσύνης	49
Διακήρυξη Συμβουλίου Ευρώπης για Ισότητα	49
Εκκλησιαστικά Λύκεια	50
Χειροτονία Γυναικών	50
Ψήφισμα για την 35η «επέτειο» της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο	51
English Summaries	52

Στοιχειοθεσία - Σελιδοποίηση - Εκτύπωση: ΑΦΟΙ ΦΡΑΓΚΟΥΔΗ Ο.Ε.

Καλλιτεχνική Επιμέλεια: Κυρατώ Π. Καραγιάννη

Σταδίου 60, Αθήνα

Τηλ.: 210-32.27.323 - Fax: 210-32.24.548

ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2009: ΜΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΑΠΟ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗ ΣΚΟΠΙΑ

της Σούζας Παναρέτου

Η κυβερνητική μεταβολή είναι ασφαλώς η «είδηση» των εκλογών του Οκτωβρίου. Η εντυπωσιακή διαφορά μεταξύ πρώτου και δεύτερου κόμματος κυριάρχησε στις συζητήσεις, όπως αναμενόταν. Ωστόσο υπάρχουν και άλλες αναγνώσεις του αποτελέσματος και άλλα επίπεδα αναλύσεων.

Από φεμινιστικής σκοπιάς, είχαμε ορισμένα νέα στοιχεία, που πρέπει να εκτιμήσουμε. Και πρώτα από όλα, εφαρμόστηκε για πρώτη φορά ο σχετικά πρόσφατος νόμος που προβλέπει κατώφλι ενός τρίτου τουλάχιστον για κάθε φύλο στα ψηφοδέλτια των συνδυασμών. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός, ότι παρότι οι εκλογές εξαγγέλθηκαν αιφνιδιαστικά και έγιναν στο ελάχιστο δυνατό χρονικό διάστημα, τα κόμματα ανταποκρίθηκαν στις απαιτήσεις του νόμου και κάλυψαν το ένα τρίτο σε επίπεδο επικράτειας. Κατεβλήθη μάλιστα προσπάθεια ώστε και οι νομοί της περιφέρειας να έχουν παρουσία γυναικών στα ψηφοδέλτια.

Σημαντική ήταν και η παρουσία των γυναικών υποψηφίων στα μέσα ενημέρωσης, δύναμι των εκλογικών ρυθμίσεων. Πρώτη φορά είδαμε τόσες πολλές γυναίκες στα τηλεοπτικά τραπέζια των προεκλογικών

συζητήσεων. Ως εδώ καλά. Όμως σημαντική αύξηση του αριθμού των γυναικών βουλευτών δεν είχαμε. Σήμερα στη Βουλή είναι 52 γυναίκες (ποσοστό 17,3%) έναντι 48 (16%) της προηγούμενης Βουλής. Και μπορεί ο αριθμός αυτός να είναι ο μεγαλύτερος στην ιστορία του ελληνικού κοινοβουλίου, είναι όμως μακριά από το ένα τρίτο, δηλ 100 γυναίκες τουλάχιστον.

Τι συνέβη, λοιπόν; Μήπως το πολιτικό σύστημα θεώρησε –και από κοντά το εκλογικό σώμα, ότι εξεπλήρωσε το χρέος του με την ποσόστωση επί των υποψηφιοτήτων; Μήπως η σημασία της νομοθετικής πρόβλεψης δεν αναλύθηκε όσο έπρεπε στην κοινωνία; Μήπως δεν υποστηρίχθηκε επικοινωνιακά λόγω και του περιορισμένου χρόνου; Ως νέο μέτρο θα έπρεπε να συνοδευτεί με ειδική εκστρατεία ενημέρωσης και προβολής, η οποία δεν έγινε. Και βεβαίως ο ελάχιστος χρόνος δεν ήταν σύμμαχος. Όμως υπήρξε και μία άλλου είδους δυσκολία, ο σχεδόν μονοθεματικός χαρακτήρας των εκλογών, που είχαν ως περιεχόμενο την οικονομική κρίση. Όταν ζέοντα θέματα εξωτερικής πολιτικής μένουν εκτός ενδελε-

χούς συζήτησης, περιμένετε να απασχολήσει την εκλογική ατζέντα η συμμετοχή των γυναικών; Οι αριθμοί, λοιπόν, και η οικονομία των αριθμών κυριάρχησε καταθλιπτικά στον προεκλογικό διάλογο, με ένα εκλογικό σώμα ζαλισμένο από τις εκατέρωθεν ατάκες και γεμάτο απορίες και ανασφάλεια ως προς τα μελλούμενα. Αυτά υπήρξαν, θα ήταν όμως υπερβολικό να θεωρήσουμε ότι εξηγούν μέχρι τέλους το αποτέλεσμα ως προς το φύλο. Η βαθύτερη αιτία έχει να κάνει με τις αντοχές των παραδοσιακών ανδροκρατικών αντιλήψεων για τα στερεότυπα των φύλων, σύμφωνα με τα οποία ο άνδρας ασκεί την πολιτική.

Για να μείνουμε λίγο στο προεκλογικό κλίμα, ναι, η μικρή οθόνη κατακλύσθηκε από γυναίκες υποψήφιας. Υπήρξαν τραπέζια που αριθμητικά ήταν περισσότερες των ανδρών υποψηφίων. Αυτή η «ποσότητα» δεν συμβάδιζε πάντοτε με την «ποιότητα» κατά ορισμένες κριτικές. Μα μήπως όλοι οι άνδρες υποψήφιοι είναι αψεγάδιαστοι; Μήπως όλοι διαθέτουν πολιτική εμπειρία και ρητορική δεινότητα; Αλλά είπαμε: τα ελαττώματα των ανδρών είναι σύκα και δεν ακούγονται, ενώ των γυναικών καρύδια και βροντάνε.

Υπάρχει, παρά ταύτα, ένα πρόβλημα. Πως γίνεται η επιλογή των υποψηφίων, με τι κριτήρια; πολιτικά η επικοινωνιακά πρωτίστως; ουσίας η φαίνεσθαι; σοβαρότητας η εντυπωσιοθηρίας; Δυστυχώς, οι επιλογές πάσχουν και συχνά γίνονται ως εάν η πολιτική να ήταν δημόσιο θέαμα. Αυτό ισχύει και για τις γυναίκες, που προσέρχονται καθυστερημένα στην πολιτική σκηνή. Ίσως πιά πολύ γι αυτές, αφού το κριτήριο της ομορφιάς και της . . . σκηνικής παρουσίας συναρτάται απολύτως με αυτές. Εάν ανοίξουμε τη συζήτηση για τις επιλογές, αυτή θα μας οδηγήσει κατευθείαν στο κόμμα. Το κομματικό φαινόμενο είναι σήμερα σε παρακμή. Η πολιτική υποτάχθηκε στην «επικοινωνία» και τη μιντιοκρατία. Η εσωκομματική δημοκρατία πάσχει η λειτουργεί κατ'επίφαση. Οι συλλογικές λειτουργίες έχουν ατονήσει. Η ανάδειξη στελεχών και δη γυναικείων δεν γίνεται με πρόγραμμα και με αξιοκρατικές μεθόδους. Η επέμβαση των εξωθεσμικών κέντρων στα εσωτερικά των κομμάτων είναι πλέον η φανερή. Και εφόσον δεν υπάρχει συλλογική λειτουργία, δεν αναδεικνύονται και πολιτικά στελέχη. Τα γυναικεία τμήματα των κομμάτων, σε έναν σισύφειο άθλο, προσπαθούν να διαποτίσουν την πολιτική του κόμματος με τις θέσεις τους, αλλά η εμβέλεια τους είναι περιορισμένη. Από όλα τα παραπάνω εξάγεται, ότι οι προτάσεις για τις υποψηφιότητες δεν γίνονται πάντα μέσα από τη βάση της συλλογικής αξιολόγησης και της επαρκούς δοκιμασίας. Είναι προτάσεις του ηγετικού πυρήνα, των συνεργαζόμενων επικοινωνιολόγων και της παρέας του/της αρχηγού, που ευδοκιμεί σε όλο το εύρος του πολιτικού-

κομματικού συστήματος.

Αναζητείστε το κόμμα! Εκεί θα βρείτε τις απαντήσεις στις ερωτήσεις, γιατί δεν βρίσκουν (η δεν «βρίσκουν») γυναίκες, γιατί αυτές οι υποψήφιας, με αυτά τα χαρακτηριστικά και όχι άλλες κλπ. Αναγνωρίζω, ότι η συζήτηση για το κομματικό φαινόμενο δεν είναι ελκυστική και δημοφιλής. Μάλιστα θεωρείται ότι δεν αφορά την κοινωνία, σαν το κόμμα να ήταν ιδιωτική υπόθεση. Και όμως είναι η πιά δημόσια υπόθεση, αφού η πολιτεία του είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη λειτουργία του και τις αρχές του. Θα έπρεπε να ενδιαφέρει το κοινωνικό σύνολο και το εκλογικό σώμα η εσωκομματική δημοκρατία, διότι είναι δείγμα γραφής για το πως το κόμμα κυβερνά, όταν έρχεται στα πράγματα. Για να επιστρέψουμε στο θέμα μας, η ποιότητα του πολιτικού προσωπικού έχει να κάνει με την κομματική προετοιμασία.

Αλλά εκτός των κομμάτων, υπάρχει και το φεμινιστικό-γυναικείο κίνημα. Μας λένε συχνά ορισμένες συναγωνίστριες, ότι οι βουλευτίνες, εκλεγμένες και υποψήφιας, δεν έχουν φεμινιστική οπτική. Και ότι θα έπρεπε μέσα από τις γραμμές του κινήματος να αναδεικνύονται πολύ περισσότερες υποψηφιότητες, πράγμα που θα ήταν ευχής έργο. Όμως τα τελευταία χρόνια ατόνησε η προσοχή μας σε αυτό το σημείο. Ενώ αγωνιστήκαμε σκληρά να κατοχυρώσουμε με νόμους τη γυναικεία συμμετοχή, δεν πράξαμε το ίδιο για να συμβάλλουμε στην προετοιμασία γυναικών για τον πολιτικό στίβο, στην μαζική ανάδειξη και προβολή γυναικείων στελεχών του κινήματος με αγωνιστική στόφα. Αγωνιστήκαμε ως κίνημα να δημιουργηθεί Επιτροπή Ισότητας στη Βουλή, αλλά δεν ενδιαφερθήκαμε μετά να δούμε τι συζητάει, τι προτείνει, πόσο κάνει αισθητή την παρουσία της στη Βουλή. Μάλλον και αυτή υποβαθμίστηκε μέσα σε ένα γενικότερο κλίμα υποβάθμισης του θεσμού τα τελευταία χρόνια. Ασφαλώς, δεν μπορούμε να λύσουμε ως κίνημα το ζήτημα της ποιότητας του πολιτικού δυναμικού της Βουλής. Μπορούμε όμως να συμβάλλουμε εν μέρει στη βελτίωσή του. Και ένας τρόπος είναι η επεξεργασία και διατύπωση μιας δέσμης κριτηρίων, τα οποία μπορούμε να αναλύσουμε στις κοινωνικές συγκεντρώσεις και παρεμβάσεις μας, ώστε να γίνονται κτήμα ευρύτερων στρωμάτων. Ένας άλλος τρόπος είναι το παράδειγμα: η ανάδειξη χαρισματικών γυναικείων προσωπικοτήτων μέσα από το κίνημα, που γίνονται πόλος έλξης και για τις πολλές. Ένα είναι σίγουρο, ότι η επάρκεια των εκπροσώπων μας στο κοινοβούλιο οφείλει να μας απασχολεί, γιατί έχει να κάνει με την ποιότητα της δημοκρατίας στον τόπο μας και την αποτελεσματικότητα της πολιτικής.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΑ «ΚΕΝΤΡΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ» ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΗΣ 4^{ης} ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2009

Γυναίκες Βουλευτές

ΠΑΣΟΚ

Αγάτσα Αριάδνη	Τσόκλη Μαρία-Γλυκερία (Μάγια)
Αντωνίου Αντωνία (Τόνια)	Τσόνογλου-Βυλλιώτη Βασιλική
Αποστολάκη Ελένη-Μαρία (Μιλένα)	Τσουρή Ελπίδα
Αράπογλου Χρυσή	Φαρμάκη Αικατερίνη
Γιαννακά Σοφία	Χριστοφιλοπούλου Παρασκευή (Εύη)
Γιαννακοπούλου Κωνσταντίνα (Νάντια)	
Γκερέκου Αγγελική (Αντζελα)	Ν.Δ.
Δαμανάκη Μαρία	Αυγερινοπούλου Διονυσία
Διαμαντοπούλου Άννα	Βόζεμπεργκ Ελισάβετ
Ζήση Ροδούλα	Ιατρίδη Τσαμπίκα (Μίκα)
Ζούνη Παναγιώτα (Πέμη)	Κεφαλογιάννη Όλγα
Θεοχάρη Μαρία	Κόλλια-Τσαρουχά Μαρία
Καϊλή Ευδοξία-Εύα	Μπακογιάννη Θεοδώρα (Ντόρα)
Κατσέλη Λουκία-Ταρσίτσα (Λούκα)	Παπαδημητρίου Ελισάβετ (Έλσα)
Κεφαλίδου Χαρούλα	Πιπιλή Φωτεινή
Μερεντίτη Αθανασία (Σούλα)	Ράπτη Έλενα
Μίχου Μαρία	Τσουμάνη-Σπέντζα Ευγενία
Μπατζελή Αικατερίνη	ΚΚΕ
Νταλάρα Άννα	Κανέλλη Γαρυφαλλιά (Λιάνα)
Ξενογιαννακοπούλου Μαρία-Ελίζα (Μαριλίζα)	Καλαντίδου Σοφία
Παναρίτη Ελένη	Μανωλάκου Διαμαντώ
Παπαθανάση Αφροδίτη	Νικολαΐδου Βαρβάρα (Βέρα)
Παπανδρέου Βασιλική (Βάσω)	Παπαρήγα Αλεξάνδρα
Περλεπέ-Σηφουνάκη Αικατερίνη	ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ
Ρεντάρη-Τέντε Όλγα	Αμμανατίδου-Πασχαλίδου Ευαγγελία (Λίτσα)
Σακοράφα Σοφία	Διώτη Ηρώ
Σκραφνάκη Μαρία	
Τζάκρη Θεοδώρα	ΛΑ.Ο.Σ.
Τσιαούση Ελένη	Παπανδρέου-Παπαδάκη Ουρανία

Γυναίκες Υπουργοί – Υφυπουργοί

Λούκα Κατσέλη, Υπουργός Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας, Ναυτιλίας
 Άννα Διαμαντοπούλου, Υπουργός Παιδείας, διά βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων
 Μαριλίζα Ξενογιαννακοπούλου, Υπουργός Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
 Τίνα Μπιρμπίλη, Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας, Κλιματικής Αλλαγής
 Κατερίνα Μπατζελή, Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης

και Τροφίμων
 Θεοδώρα Τζάκρη, Υφυπουργός Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
 Εύη Χριστοφιλοπούλου, Υφυπουργός Παιδείας, διά βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων
 Φώφη Γεννηματά, Υφυπουργός Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
 Αγγελική Γκερέκου, Υφυπουργός Πολιτισμού και Τουρισμού

Η κ. Μαρία Στρατηγάκη, Γενική Γραμματέας Ισότητας των Φύλων

Στη νέα Κυβέρνηση η Γενική Γραμματεία Ισότητας μεταφέρθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών και Δημόσιας Διοίκησης στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Στη θέση της Γενικής Γραμματέως Ισότητας τοποθετήθηκε η κ. **Μαρία Στρατηγάκη**, μέλος, μέχρι το διορισμό της στη θέση αυτή, του Δ. Σ. του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας. Ο Σύνδεσμος με χαρά πληροφορήθηκε το διορισμό αυτό, συνεχάρη θερμά την κ. Στρατηγάκη και της ευχήθηκε κάθε επιτυχία στο έργο της.

Η Μαρία Στρατηγάκη είναι επίκουρη καθηγήτρια στο Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου και Διευθύντρια του Εργαστηρίου Σπουδών Φύλου.

Έχει σπουδάσει οικονομικά στην Αθήνα και έχει κάνει μεταπτυχιακές σπουδές στο μάρκετινγκ και την κοινωνιολογία στο Παρίσι.

Ήταν στέλεχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη Μονάδα Ισότητας των Φύλων (1991-2002) και Γενική Διευθύντρια του Κέντρου Ερευνών Θεμάτων Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι. 1999-2002).

Έχει δημοσιεύσει πολλά επιστημονικά άρθρα σε θέματα φύλου και έχει συγγράψει βιβλία για τις ευρωπαϊκές πολιτικές ισότητας, την εργασία των γυναικών, το φύλο στην κοινωνική πολιτική και τη γυναικεία επιχειρηματικότητα.

Είναι μέλος της Ελληνικής Εταιρίας Γυναικών Πανεπιστημιακών.

Ευγενία Τσουμάνη

Η πρώην Γενική Γραμματέας Ισότητας κ. **Ευγενία Τσουμάνη** εξελέγη στις τελευταίες εκλογές Βουλευτής Επικρατείας με το κόμμα της Ν. Δημοκρατίας και μετέχει ήδη δραστήρια στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Η κ. Τσουμάνη αμέσως μετά την αποχώρησή της από τη Γεν. Γραμματεία Ισότητας έγινε αιτήσι της μέλος του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας. Ο Σύνδεσμος καλωσορίζει την κ. Τσουμάνη και ελπίζει σε μια νέα περίοδο αποδοτικής συνεργασίας για την προώθηση των θεμάτων ισότητας.

ΤΟ ΝΕΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

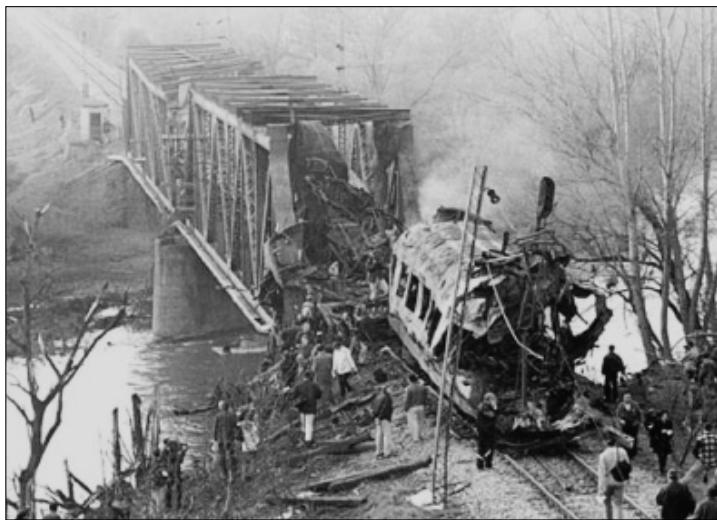
Το Διοικητικό Συμβούλιο, μετά την ετήσια Γενική Τακτική Συνέλευση που έγινε στις 30 Νοεμβρίου 2009, πραγματοποίησε την πρώτη συνεδρίαση του στις 11 Δεκεμβρίου 2009.

Μετά από μυστική ψηφοφορία το Διοικητικό Συμβούλιο συγκροτήθηκε σε Σώμα ως εξής:

Διοικητικό Συμβούλιο

Πρόεδρος:	Σούλα Παναρέτου
Α' Αντιπρόεδρος:	Έλια Κολοκυθά
Β' Αντιπρόεδρος:	Λιλή Κουράκου
Γενική Γραμματέας:	Τέρψη Λαμπρινοπούλου
Ταμίας:	Δώρα Χιλιαδάκη
Ειδική Γραμματέας:	Βάσω Φαρμάκη
Μέλη:	Κούλα Αναγνωστοπούλου-Κουράκου
	Χαρά Καραγιαννοπούλου
	Κούλα Κασιμάτη
	Λάουρα Μaráτου-Αλιπράντη
	Λία Μπαρμπάτη-Βάρτσου
	Καίτη Μποτοπούλου
	Παναγιώτα Πετρόγλου
	Αφροδίτη Τεπέρογλου
	Ειρήνη Φερέτη

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ
ΣΤΟ «ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΗΝ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ»
ΓΙΑ ΧΡΗΣΗ ΑΠΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΕΝΟΥ ΟΥΡΑΝΙΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΒΟΜΒΑΡΔΙΣΜΟΥΣ ΤΟΥ 1999

Τρεις Ελληνικοί φορείς:

ο Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών

ως εκπρόσωπος των Δικηγορικών Συλλόγων όλης της Ελλάδος,

η Εταιρία Ελλήνων Δικαστικών Λειτουργών για τη Δημοκρατία και τις Ελευθερίες,

και το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου,

Καταγγέλουν στο «Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία» τους υπευθύνους του ΝΑΤΟ που διέταξαν τη χρήση οπλισμού με απεμπλουτισμένο ουράνιο κατά τον πόλεμο στην πρώην Γιουγκοσλαβία.

Λόγω της μεγάλης σημασίας αυτής της κίνησης, ο «ΑΓΩΝΑΣ» δημοσιεύει στις επόμενες σελίδες του παρόντος τεύχους ολόκληρο το κείμενο τόσο της επιστολής υποβολής της καταγγελίας, όσο και το κείμενο του Ψηφίσματος, το οποίο συνυπογράφουν 124 ελληνικοί φορείς, μεταξύ των οποίων και ο «Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας».

Για ενημέρωση των ξενόγλωσσων αναγνωστών μας, ολόκληρα τα δύο κείμενα στην αγγλική, όπως υπεβλήθησαν, δημοσιεύονται στις αγγλόφωνες στήλες μας.

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΑΘΗΝΩΝ (ΔΣΑ)

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ (ΕΕΔΛΔΕ)

ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΑ
ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΙΜΔΑ)

Προς τον Αξιότιμο Κύριο Πρόεδρο
του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για την πρώτην Γιουγκοσλαβία

Προς τον Εισαγγελέα του ίδιου Δικαστηρίου
Χάγη

Αθήνα, 4 Δεκεμβρίου 2009

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριε Εισαγγελέα,

Στις 14 Ιουνίου 2001 ο Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών ως εκπρόσωπος των Δικηγορικών Συλλόγων όλης της Ελλάδας, η Εταιρεία Ελλήνων Δικαστικών Λειτουργών για τη Δημοκρατία και τις Ελευθερίες και το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΜΚΟ με συμβουλευτική ιδιότητα στον ΟΗΕ, στην UNESCO και στο Συμβούλιο της Ευρώπης) υπέβαλαν αναφορά-καταγγελία στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώτην Γιουγκοσλαβία, μέσω της τότε Εισαγγελέως κ. Carla del Ponte σύμφωνα με το άρθρο 18 του Καταστατικού αυτού του Δικαστηρίου.

Επειδή δεν λαβαίναμε καμία απάντηση, στείλαμε και νέα αναφορά-καταγγελία στις 11 Μαρτίου 2002, προς υπόμνηση και συμπλήρωση της πρώτης, αλλά και με πρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία έτσι έγιναν 30.

Οι αναφορές-καταγγελίες μας στρέφονται κατά των αξιωματούχων του ΝΑΤΟ που διέταξαν τη χρήση οπλισμού με απεμπλουτισμένο ουράνιο κατά τον πόλεμο στην πρώτην Γιουγκοσλαβία.

Ούτε μετά και τη δεύτερη αναφορά λάβαμε κάποια απάντηση.

Επιτρέψτε μου να σημειώσω, Κύριε Πρόεδρε και Κύριε Εισαγγελέα, ότι ο Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών υπέγραψε και τις δύο αναφορές-καταγγελίες ως εκπρόσωπος όλων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδας, ότι η Εταιρεία Ελλήνων Δικαστικών Λειτουργών για τη Δημοκρατία και τις Ελευθερίες ιδρύθηκε ως αντίδραση στη χουντική δικτατορία και ότι το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου ιδρύθηκε με τη διαθήκη του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ) Γεωργίου Μαραγκόπουλου, που μαζί με άλλους 7 Συμβούλους παραιτήθηκαν από το ΣτΕ αφού ακύρωσαν μερικές σημαντικές πράξεις της δικτατορικής κυβέρνησης της Χούντας ως αντισυνταγματικές.

Εύλογο είναι λοιπόν οι οργανώσεις που υπέγραψαν και υπέβαλαν τις ως άνω αναφορές-καταγγελίες να αποτελούν όργανα υψηλού κύρους και γνωστής δημοκρατικότητας στη χώρα μας, ώστε να περιμέ-

νουμε κάποια απάντηση σχετική με ενέργειά σας.

Πλέον σπουδαίο για αναμονή μιας τέτοιας απάντησής σας φρονούμε ότι είναι το ότι οι αναφορές-καταγγελίες μας είναι ουσιαστικά και νομικά θεμελιωμένες και τεκμηριωμένες.

Ως εκ περισσού αναφέρουμε ότι έχουμε εις χείρας μας τις αποδείξεις παραλαβής και των δυο εν λόγω αναφορών-καταγγελιών με τα συνημμένα τους από τη γραμματεία της τότε Εισαγγελέως.

Το γεγονός έλλειψης οιασδήποτε ενέργειας από το Δικαστήριό σας έχει δημιουργήσει κατάπληξη και δυσφορία στο νομικό κόσμο της Ελλάδας, αλλά και στον ελληνικό λαό ευρύτερα, κατά τρόπο ασφαλώς όχι ευνοϊκό για το κύρος του Δικαστηρίου.

Πράγματι, πρόσφατα, στις 6 Νοεμβρίου 2009, έγινε πολυάριθμη συγκέντρωση στην Αθήνα, στην αίθουσα της Ένωσης Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών (οδός Ακαδημίας 20), στο τέλος της οποίας ψηφίσθηκε ομόφωνα το συνημμένο Ψήφισμα από εκπροσώπους σημαντικότετων οργανώσεων (Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος, Δικηγορικοί και Ιατρικοί Σύλλογοι, περιβαλλοντικές οργανώσεις, σύλλογοι προστασίας δικαιωμάτων του παιδιού και της γυναίκας κλ.). Και ευλόγως, αφού η χρήση οπλισμού απεμπλουτισμένου ουρανίου έχει άμεσες εξοντωτικές συνέπειες σε όλο τον πληθυσμό της άμεσης πληγείσας χώρας, αλλά και των γειτονικών, όπως η Ελλάδα.

Εκ μέρους όλων των οργανώσεων που υπέγραψαν το Ψήφισμα αυτό σας αποστέλλουμε την παρούσα με το συνημμένο Ψήφισμα πιστεύοντας στις σχετικές ενέργειές σας για την υπεράσπιση του λαού της πρώην Γιουγκοσλαβίας και εμμέσως των λαών του κόσμου, οι οποίοι βαρύτερα κινδυνεύουν από τη χρήση οπλισμού του οποίου η φονική ικανότητα έχει ήδη αποδειχθεί σε περισσότερες χώρες και η ραδιενέργεια διαρκεί **επί 4,5 δισεκατομμύρια χρόνια!**

Με τιμή

Δημ. Παξινός
Πρόεδρος του ΔΣΑ

Γ. Σταυρόπουλος
Πρόεδρος της ΕΕΔΔΕ
Αντιπρόεδρος του ΣΤΕ

Α. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου
Πρόεδρος του ΙΜΔΑ
Ομοτ. Καθηγήτρια και τ. Πρύτανης του Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών
Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρίας Εγκληματολογίας
και τ. Πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής της Ελλάδας
για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Τα γραφεία του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
(Σκουφά 60, Αθήνα, Τηλ.: 210 36 26 460)
είναι ανοιχτά κάθε πρωί, εκτός Σαββάτου, 11.00-14.00

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΑΘΗΝΩΝ (ΔΣΑ)

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ (ΕΕΔΛΔΕ)

ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΑ
ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΙΜΔΑ)

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

Όπλα και πυρομαχικά που περιέχουν απεμπλουτισμένο ουράνιο χρησιμοποιήθηκαν σε πολλές ένοπλες συρράξεις τα τελευταία είκοσι χρόνια: στον Πόλεμο του Κόλπου (1991), στη Βοσνία (1995), στον πόλεμο του ΝΑΤΟ στη Γιουγκοσλαβία (1999), στο Αφγανιστάν (2001), στο Ιράκ (2003) και, πρόσφατα, όπως δημοσιεύθηκε τον Ιανουάριο του 2009, κατά τη διάρκεια του πολέμου στη Λωρίδα της Γάζας.

Στις 14 Ιουνίου 2001, ο **Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών**, η **Εταιρία Ελλήνων Δικαστικών Λειτουργών για τη Δημοκρατία και τις Ελευθερίες** και το **Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΙΜΔΑ)** υπέγραψαν και κατέθεσαν αναφορά-καταγγελία στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ΔΠΔΠΓ) εναντίον των υπευθύνων του ΝΑΤΟ που διέταξαν τη χρήση οπλισμού με απεμπλουτισμένο ουράνιο στον πόλεμο κατά της Γιουγκοσλαβίας, κατά παράβαση των διατάξεων του Καταστατικού του εν λόγω Δικαστηρίου. Η αναφορά-καταγγελία με τα συνημμένα αποδεικτικά στοιχεία απευθύνθηκαν και απεστάλησαν, σύμφωνα με το άρθρο 18, παρ. 1, του ίδιου Καταστατικού, στην τότε Γενική Εισαγγελέα κ. Carla del Ponte.

Επειδή δεν είχαμε λάβει καμία απάντηση, στείλαμε στις 11 Μαρτίου 2002 στη Γενική Εισαγγελέα και νέο έγγραφο προς υπόμνηση συνοδευόμενο από πρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία. Έτσι, τα αποδεικτικά έγγραφα έγιναν 30. Μεταξύ αυτών, γνωματεύσεις καθηγητών πανεπιστημίου πυρηνικής φυσικής και ογκολογίας, καθώς και αναφορές συγκεκριμένων περιπτώσεων δημοσιευθεισών στον ελληνικό και διεθνή τύπο.

Μεταξύ των αποδεικτικών εγγράφων που καταθέσαμε είναι τα εξής αδιάσειστα:

1. Αντίγραφο της επιστολής της 7^{ης} Φεβρουαρίου 2000 του τότε Γενικού Γραμματέα του ΝΑΤΟ, George Robertson, προς τον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ Kofi Annan, τον οποίο πληροφορεί για την ποσότητα τόνων απεμπλουτισμένου ουρανίου και για τα σημεία της Γιουγκοσλαβίας όπου έγινε χρήση αυτών των όπλων.

2. Τα πορίσματα της Επιτροπής έρευνας του αμερικανικού Υπουργείου Άμυνας με επικεφαλής τον Συνταγματάρχη και Καθηγητή Doug Rokke, βετεράνο του Πολέμου του Κόλπου, για τις απίστευτα καταστρεπτικές συνέπειες αυτών των όπλων κατά των ανθρώπων και του περιβάλλοντος. Τέλος, ως κατακλείδα των πολλών συγκλονιστικών καταστάσεων που η Επιτροπή διαπίστωσε, όλα, σχεδόν, τα μέλη της έπαθαν καρκίνο και ο ίδιος ο πρόεδρος της καρκίνο στον εγκέφαλο. Έκτοτε η διάδοση των καρκινοπαθειών στις περιοχές του Ιράκ και της Γιουγκοσλαβίας που χτυπήθηκαν με όπλα απεμπλουτισμένου ουρανίου αυξάνει συνεχώς και η ανησυχία στον κόσμο επιτείνεται. Προ ολίγων ετών η παιδική λευχαιμία στο Ιράκ είχε αυξηθεί κατά 700% και οι τερατογενέσεις κατά 350%. Τώρα, οι περιπτώσεις είναι αναρίθμητες. Στο Κόσσοβο δε πρόκειται περί εθνικής συμφοράς.

Μέχρι και σήμερα δεν έχουμε καμία είδηση για εκδίκαση της υπόθεσης από το ΔΠΔΠΓ, παρόλο που από το 2008 την Carla del Ponte έχει διαδεχθεί άλλος Γενικός Εισαγγελέας.

Τελευταία, ευτυχώς, εμφανίζεται μία κινητοποίηση σημαντική στους διεθνείς οργανισμούς για την προστασία της ανθρωπότητας από αυτά τα εξοντωτικά όπλα. Αναφέρουμε ότι έλαβαν θέση: η καταργηθείσα πλέον *Υπο-Επιτροπή του Ο.Η.Ε. για την Πρόληψη των Διακρίσεων και την Προστασία των Μειονοτήτων*, η *Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης*, το *Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο*, η *Γενική Συνέλευση* και το *Συμβούλιο Ασφαλείας* του ΟΗΕ. Μάλιστα, με πρωτοβουλία και υπό την προεδρία του Προέδρου Μπάρακ Ομπάμα, το Συμβούλιο Ασφαλείας υιοθέτησε την 24^η Σεπτεμβρίου 2009 το Ψήφισμά 1887, καλώντας τα κράτη «να συνεχίσουν με καλή πίστη τις διαπραγματεύσεις για μια σύμβαση περί γενικού και πλήρους πυρηνικού αφοπλισμού υπό αυστηρό και αποτελεσματικό διεθνή έλεγχο».

Δυστυχώς, έως τώρα η Ελλάδα δεν τήρησε ορθή στάση στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ για το θέμα αυτό. Και το 2007 και το 2008 ήταν μεταξύ των 36 και 34, αντίστοιχα, χωρών που απείχαν από τη ψηφοφορία έναντι 136 και 141 χωρών που ψήφισαν υπέρ, παρόλο που τα δύο ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης τα σχετικά με τη μελέτη και έρευνα των επιπτώσεων της χρήσης όπλων απεμπλουτισμένου ουρανίου, ήταν ήπια.

Λαβαίνοντας υπόψη όλα τα ανωτέρω

ο Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών
η Εταιρία Ελλήνων Δικαστικών Λειτουργών για τη Δημοκρατία και τις Ελευθερίες
το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Ζητάμε

1) Ο Γενικός Εισαγγελέας του ΔΠΔΠΓ να εξετάσει τις παραπάνω αναφορές-καταγγελίες μας της 14^{ης} Ιουνίου 2001 και της 11^{ης} Μαρτίου 2002 και να τις εισαγάγει στο Δικαστήριο προς εκδίκαση.

2) Η Βουλή των Ελλήνων να ακολουθήσει το παράδειγμα του Βελγικού Κοινοβουλίου που στις 20 Ιουνίου 2009 προχώρησε πρώτο στη ψήφιση νόμου που απαγορεύει τη χρήση όπλων απεμπλουτισμένου ουρανού, και να προχωρήσει σε αντίστοιχη απόφαση.

3) Η ελληνική Κυβέρνηση να αλλάξει στάση και να λάβει πλέον θέση σε όλα τα διεθνή όργανα όπου συζητείται αυτό το θέμα, υπέρ της καταδίκης της χρήσης όπλων απεμπλουτισμένου ουρανού και υπέρ της ολοσχερούς απόσυρσης των πυρηνικών όπλων παντός είδους.

4) Η ελληνική Κυβέρνηση να προβεί στην εκπλήρωση της υποχρέωσής της να καταστρέψει χωρίς άλλη αναβολή, μετά κατάψυξη, τον οπλισμό με απεμπλουτισμένο ουράνιο που έχει στα χέρια της από την εποχή του πολέμου στη Γιουγκοσλαβία.

Το παρόν Ψήφισμα ετέθη σε ψηφοφορία και εγκρίθηκε από όλους τους παριστάμενους φορείς.

Αθήνα, 6 Νοεμβρίου 2009

Συντάκτες των αναφορών-καταγγελιών

1) Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών (ΔΣΑ)	3) Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΙΜΔΑ)
2) Ένωση Ελλήνων Δικαστικών Λειτουργών για τη Δημοκρατία και τις Ελευθερίες	

Προσυπογράφουσες οργανώσεις

4) Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (ΓΣΕΕ)	21) Ελληνική Εταιρία Εγκληματολογίας
5) Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ)	22) Δικηγορικός Σύλλογος Ρόδου
6) Ομοσπονδία Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)	23) Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS
7) Διδασκαλική Ομοσπονδία	24) Δικηγορικός Σύλλογος Καλαμάτας
8) Ένωση Ιατρών Νοσοκομείων Αθήνας-Πειραιά	25) Ελληνική Εταιρεία Διεθνούς Δικαίου και Διεθνών Σχέσεων
9) Ένωση Δικαστικών Λειτουργών Ελεγκτικού Συνεδρίου	26) Πολιτικός και Κοινωνικός Σύνδεσμος «Ο Νικόλαος Ζορμπάς»
10) Πανελλήνιος Ιατρικός Σύλλογος	27) Δικηγορικός Σύλλογος Ιωαννίνων
11) Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιώς	28) Ομοσπονδία Προσφυγικών Σωματείων Ελλάδος
12) Ιατρικός Σύλλογος Αθηνών	29) Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων
13) Πανελλήνια Ομοσπονδία Συλλόγων Επιστημονικού Υγειονομικού Προσωπικού ΙΚΑ (ΠΟΣΕΥΠΙΚΑ)	30) Ευρωπαϊκό Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Κατάρτισης Παντείου Πανεπιστημίου
14) Ένωση Γυναικών Ελλάδας	31) Δικηγορικός Σύλλογος Ροδόπης (Κομοτηνή)
15) Δικηγορικός Σύλλογος Πάτρας	32) Ένωση Ελληνίδων Νομικών
16) Ιατρικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης	33) Διαβαλκανική Συνεργασία
17) Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας	34) Ίδρυμα Μεσογειακής Συνεργασίας
18) Δικηγορικός Σύλλογος Βόλου	35) Ένωση Γυναικών Κρήτης
19) Κέντρο μέριμνας Οικογένειας και Παιδιού (ΚΜΟΠ)	36) Δικηγορικός Σύλλογος Κερκύρας
20) Πανελλήνια Ιατρική Εταιρία κατά της Πυρηνικής και Βιοχημικής Απειλής	37) Κέντρο Μελετών Πολύτεκτης Μητέρας
	38) Βαλκανική Ένωση Φιλίας
	39) Συντονιστική Επιτροπή Υποστήριξης Αγώνα για Ελεύθερο Κύπρο
	40) Δικηγορικός Σύλλογος Κεφαλληνίας

- 41) Σύλλογος Εργαζόμενης Νοικοκυράς
- 42) Σύλλογος Μικρασιατών Σκάλας Λουτρών Λέσβου «Το Δελφίνι»
- 43) Περιβαλλοντική Ομάδα Κυκλάδων «Γαία»
- 44) Οικολογικός Σύλλογος διάδοσης βιολογικών καλλιεργειών «Η Δήμητρα»
- 45) Κίνηση περιβάλλοντος και οικολογίας Σάμου
- 46) Σύλλογος περίθαλψης και προστασίας άγριων ζώων «Αλκυόνη»
- 47) Ομάδα παρέμβασης πολιτών σε θέματα περιβάλλοντος (Σάμος)
- 48) «Ερύμανθος»
- 49) Οικολογική Συνεργασία Παλαιού Φαλήρου
- 50) Περιβαλλοντικός Σύλλογος Κορωπίου
- 51) Έλληνες οικολόγοι χωρίς σύνορα
- 52) Σύλλογος προστασίας περιβάλλοντος Βουλιαγμένης
- 53) Πολίτες για την προστασία της υγείας και του περιβάλλοντος από τις νέες τεχνολογίες
- 54) Πολίτες για τα δικαιώματα της φύσης και της ζωής (ΠΟ.ΦΥ.ΖΩ)
- 55) Προγράμματα εθελοντικής εργασίας «Έλιξ»
- 56) Σύλλογος για την προστασία και την αναβάθμιση περιβάλλοντος Γλυφάδας «Πνοή»
- 57) Αντιπυρηνικό Παρατηρητήριο Μεσογείου
- 58) Πάρκο Τήλου
- 59) Σύλλογος προστασίας περιβάλλοντος Ρόδου
- 60) Περιβαλλοντική Παρέμβαση «Η Αντινιώτικη»
- 61) Περιβαλλοντική Πρωτοβουλία Κέρκυρας
- 62) Οικολογική Πρωτοβουλία Λευκάδας
- 63) Εταιρεία προστασίας φύσης Κεφαλονιάς-Ιθάκης
- 64) Σύλλογος προστασίας περιβάλλοντος Κέρκυρας
- 65) Περιβαλλοντική Εταιρεία Μαργαριτίου
- 66) Περιβαλλοντική Εταιρεία Πρέβεζας
- 67) Σύλλογος προστασίας περιβάλλοντος Ιωαννίνων
- 68) Φοίνικας
- 69) Περιβαλλοντικός Σύλλογος Ρέθυμνου
- 70) Σύνδεσμος προστασίας περιβάλλοντος Νομού Ηρακλείου
- 71) Οικολογική Πρωτοβουλία Χανίων
- 72) Σύλλογος περιβάλλοντος Καστοριάς
- 73) Περιβαλλοντική Πρωτοβουλία Κιλκίς
- 74) Ένωση πολιτών Θεσσαλονίκης
- 75) Οικολογική Κίνηση Φλώρινας
- 76) Οικολογική Κίνηση Κοζάνης
- 77) Φίλοι του περιβάλλοντος Ιερισσού
- 78) Αστική εταιρεία προστασίας λιμνών Κορώνειας-Βόλβης
- 79) Νομικοί περιβάλλοντος
- 80) Οικολογική Ομάδα Βέροιας
- 81) Οικολογική Κίνηση Καβάλας
- 82) Οικολογική Κίνηση Νομού Θεσσαλονίκης
- 83) Σύλλογος προστασίας υδροβιότοπου λίμνης Κερκίνης
- 84) Οικολογική Κίνηση Σερρών
- 85) Οικολογική Κίνηση Δράμας
- 86) Ένωση Καταναλωτών Καβάλας
- 87) Περιβαλλοντικός Σύλλογος Πεθελινού «Κερκινίτις»
- 88) Περιβαλλοντική Κίνηση Κορινθίας
- 89) Φίλοι Μεσσηνιακού Κόλπου
- 90) Σύλλογος προστασίας υγείας και περιβάλλοντος Χαλανδρίτσας
- 91) Σύλλογος προστασίας περιβάλλοντος παραλίας Ακράτας
- 92) Εταιρεία προστασίας περιβάλλοντος Ρίου
- 93) Περιβαλλοντική Οργάνωση Σελιανίτικων Αχαΐας «Η Αύρα»
- 94) Περιβαλλοντικός και πολιτιστικός σύλλογος Κιάτου «Η Οικοζωή»
- 95) Σύλλογος προστασίας περιβάλλοντος ανατολικής Αιγιαλείας (Ακράτα)
- 96) Οικολογικός Σύλλογος προστασίας του Κορινθιακού κόλπου «Οικόσυλκο»
- 97) Οικολογικός και πολιτιστικός Σύλλογος Ξυλόκαστρου
- 98) Οικολογική Κίνηση Καλαμάτας
- 99) Οικολογική Κίνηση Πάτρας
- 100) Σύλλογος Προστασίας περιβάλλοντος Αλιβερίου και περιχώρων
- 101) Σύλλογος προστασίας περιβάλλοντος Χαλκίδας
- 102) Οικολογική Κίνηση Αντίκυρας «Η Άρτεμις»
- 103) Αγροπεριβαλλοντική Ομάδα βιοκαλλιεργητών Δυτικής Ελλάδας
- 104) Σύλλογος προστασίας και διαχείρισης Πλατανόδασους Μάκρης
- 105) Εταιρία προστασίας Τριχωνίδας
- 106) Όμιλος Φίλων Δάσους (Λαμία)
- 107) «Σόλων» για την Σύνθεση και τον Οικολογικό Πολιτισμό
- 108) Οικολογική Ομάδα Καρπενησίου
- 109) Αιτωλική Εταιρία προστασίας τοπίου και περιβάλλοντος
- 110) Εθελοντική περιβαλλοντική ομάδα Αλμιρού «Εν Δράσει»
- 111) «Δρυάς» (Λάρισα)
- 112) Περιβαλλοντική Κίνηση Πηλίου
- 113) Οικολόγοι Σκιάθου
- 114) Ελληνικός Αγροπεριβαλλοντικός Σύνδεσμος (ΕΛΑΣ)
- 115) Σύλλογος προστασίας ποταμού Πηνειού και του παραποτάμιου πολιτισμού του
- 116) Περιβαλλοντική Πρωτοβουλία Μαγνησίας
- 117) Οικολογική Κίνηση Περιβαλλοντικής και Κοινωνικής Παρέμβασης Τρικάλων
- 118) Κέντρο για τη Μελέτη και Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Λίμνης Βοιβήδα – Κάρλα
- 119) Οικολογική Ομάδα Ροδόπης
- 120) Οικολογική Εταιρεία Έβρου
- 121) Παρατηρητήριο Διεθνών Οργανισμών και Παγκοσμιοποίησης
- 122) Λύκειον των Ελληνίδων
- 123) Η Νέα Αλληλεγγύη (ΜΚΟ ΑΜΕΑ)
- 124) Σωματείο «Συμπαράσταση Αγώνα Κύπρου»

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΤΗ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΙΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
2009-2013

Η βία κατά των γυναικών είναι η πιο ειδικής συστηματική και διαδεδομένη παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο κόσμο. Αποτελεί απειλή για όλες τις γυναίκες κι εμπόδιο σε κάθε προσπάθεια για ανάπτυξη, ειρήνη και ισότητα των φύλων σε όλες τις κοινωνίες. Το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών έχει πολλές διαστάσεις: Νομική, Ψυχοκοινωνική, Οικονομική, Υγείας, Ανάπτυξης, Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και Ισότητας των Φύλων.

Η κατάσταση σήμερα στην Ελλάδα, παρά την θέσπιση και εφαρμογή των νόμων 3064/2002 και 3500/2006 δεν έχει διαφοροποιηθεί ως προς το μέγεθος και την έκταση της παράνομης διακίνησης των γυναικών με στόχο την σεξουαλική εκμετάλλευση και της ενδοοικογενειακής βίας. Αντίθετα, αυξήθηκαν οι δολοφονίες γυναικών από τους συντρόφους τους, τα εγκλήματα τιμής, η σωματική και ψυχολογική κακοποίηση των γυναικών.

Ενδεικτικά:

Κατά το 2009 (μέχρι και τον Σεπτέμβριο) τα Συμβουλευτικά Κέντρα της ΓΓΙΦ στην Αθήνα και τον Πειραιά δέχθηκαν 1.661 τηλεφωνήματα και διεξήγαγαν 657 ραντεβού με γυναίκες οι οποίες ζήτησαν και έλαβαν ψυχοκοινωνική στήριξη και νομική συμβουλευτική για θέματα κακοποίησης.

Πρώτη φορά εκπονείται στην Ελλάδα ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράσης για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας (διακριτό από το πρόγραμμα ισότητας του οποίου τμήμα αποτελούσε μέχρι σήμερα) με πλήρη **χρηματοδότηση** από το **ΕΣΠΑ**.

Η πρόσφατη μεταφορά της Γραμματείας Ισότητας των Φύλων στο **Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων** λειτούργησε ως έναυσμα για την ανάπτυξη του παρόντος προγράμματος. Η συνάφεια του στόχου του προγράμματος με το αντικείμενο του Υπουργείου αποτελεί προϋπόθεση για την ορθή εφαρμογή του.

Το πρόγραμμα εντάσσεται στις παρακάτω **πολιτικές προτεραιότητες της κυβέρνησης**:

- Στον προσανατολισμό προς τις **περισσότερο πληττόμενες** ομάδες του πληθυσμού.
- Στην προτεραιότητα για παροχή **υπηρεσιών στον πολίτη** (στην συγκεκριμένη περίπτωση τις γυναίκες)
- Στην στήριξη της **απασχόλησης των γυναικών** (όταν αντιμετωπίζουν προβλήματα βίας, δεν μπορούν να απασχοληθούν)
- Στην προσπάθεια **καλής διακυβέρνησης** (δημόσιες δαπάνες με διαφάνεια και λογοδοσία)
- Στην προάσπιση των **ανθρώπινων δικαιωμάτων** («τα δικαιώματα των γυναικών είναι ανθρώπινα δικαιώματα»)
- Στη υιοθέτηση πολιτικών του **ΟΗΕ** (έχει κηρύξει διεθνή καμπάνια για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών για το διάστημα 2008-2015 και έχει ήδη αναδείξει το trafficking σε κεντρική πολιτική (Σύμβαση και Πρόσθετο Πρωτόκολλο για την διακίνηση του 2000).
- Στην εναρμόνιση με τις προτεραιότητες του **Συμβουλίου της Ευρώπης** στα πλαίσια της ισότητας των φύλων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (επεξεργάζεται Σύμβαση για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας με πρωταρχικό στόχο την κάλυψη όλων των μορφών βίας που παραδοσιακά υφίστανται οι γυναίκες).
- Στην υιοθέτηση των **ευρωπαϊκών πολιτικών** για την ισότητα των φύλων (συμπεριλαμβάνεται η καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας και του trafficking με την δημιουργία **δεικτών και συλλογής στοιχείων** μέσω της EUROSTAT.

ΔΕΣΜΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

1. **ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ** - Βελτίωση και ενίσχυση της νομοθεσίας

2. ΔΟΜΕΣ - Δημιουργία Συμβουλευτικών Κέντρων και Ξενώνων
3. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ - Ανάπτυξη υπηρεσιών υποστήριξης, νομική βοήθεια, ηλεκτρονική πληροφόρηση.
4. ΠΡΟΛΗΨΗ - Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης
5. ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ - Κατάρτιση στελεχιακού δυναμικού της Δημόσιας Διοίκησης
6. ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ- ΕΡΕΥΝΑ
7. ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ
8. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ

1. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ - Βελτίωση και ενίσχυση της νομοθεσίας

Λόγω του ότι το Υπουργείο Δικαιοσύνης είναι το αρμόδιο καθ' ύλην Υπουργείο για την προώθηση νομοθετικών ρυθμίσεων είναι σε θέση να βελτιώσει και να ενισχύσει το θεσμικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών. Στο πλαίσιο της αναθεώρησης του Ποινικού Κώδικα θα εξετασθούν οι νόμοι για την ενδοοικογενειακή βία (Ν. 3500/2006) ο νόμος για τον βιασμό και την εμπορία ανθρώπων – διακίνηση γυναικών (trafficking). Άμεση προτεραιότητα αποτελεί η επικύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση κατά της Διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων του 2005.

Κρίνεται απαραίτητο να τονισθεί ότι το θεσμικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών θα πρέπει να διαπνέεται από τη **διάσταση του φύλου, αποτελεί δηλαδή διάκριση λόγω φύλου και παραβίαση της αρχής της ισότητας των φύλων.**

2. ΔΟΜΕΣ - Δημιουργία Συμβουλευτικών Κέντρων και Ξενώνων

- Δημιουργία **δώδεκα (12) Συμβουλευτικών Κέντρων** της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ), ένα σε κάθε διοικητική περιφέρεια της χώρας και αναβάθμιση των **2 Κέντρων της ΓΓΙΦ** που λειτουργούν ήδη στην Αττική, ένα στην Αθήνα και ένα στον Πειραιά. Τα κέντρα θα στελεχωθούν με 4 άτομα επιστημονικό προσωπικό (ψυχολόγος, κοινωνικός λειτουργός, δικηγόρος, διοικητικός υπάλληλος).
- Δημιουργία **δεκατριών (13) Ξενώνων** από τους ΟΤΑ στις πρωτεύουσες των 13 Περιφερειών όπου θα υπάρχουν τα Συμβουλευτικά Κέντρα της ΓΓΙΦ και αναβάθμιση του **ενός** Ξενώνα που ήδη λειτουργεί. Οι Ξενώνες θα είναι δυναμικότητας 20 θέσεων διαμονής ο καθένας για τις γυναίκες με τα παιδιά τους, με εξειδικευμένο σε θέματα βίας επιστημονικό προσωπικό
- **Μία τηλεφωνική γραμμή SOS εθνικής εμβέλειας** της ΓΓΙΦ για την άμεση συμβουλευτική υποστήριξη των γυναικών θυμάτων βίας σε 24/ωρη βάση /365 ημέρες το χρόνο. Η γραμμή θα λειτουργεί σε περισσότερες γλώσσες για να καλύψει τις ανάγκες των μεταναστριών.

3. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ -Ανάπτυξη υπηρεσιών υποστήριξης, νομική βοήθεια, κλπ.

- **Παροχή υποστήριξης και αρωγής** από τα Συμβουλευτικά Κέντρα της ΓΓΙΦ και τους Ξενώνες των ΟΤΑ:
  - ο Ενημέρωση και εξειδικευμένη πληροφόρηση
  - ο Ψυχοκοινωνική στήριξη των κακοποιημένων γυναικών και των παιδιών τους.
  - ο Νομική Συμβουλευτική και πληροφόρηση για τα δικαιώματά τους
  - ο Παραπομπή ή και συνοδεία των γυναικών στις αστυνομικές και εισαγγελικές αρχές, στα νοσοκομεία, σε άλλες υπηρεσίες.
- Συμβουλευτικές υπηρεσίες για την **κοινωνική και οικονομική ένταξη** των κακοποιημένων γυναικών από άλλους φορείς (ΟΑΕΔ, Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας κ.λ.π):
- Παροχή **νομικής βοήθειας** (legal aid) σε συνεργασία με τους Δικηγορικούς Συλλόγους.
- **Ηλεκτρονική πληροφόρηση και συμβουλευτική** με αυτοεξυπηρέτηση (e-services) μέσω της διαδικτυακής πύλης (portal) της ΓΓΙΦ.

4. ΠΡΟΛΗΨΗ - Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης

Καμπάνιες ενημέρωσης της κοινής γνώμης για τις μορφές βίας λόγω φύλου (ενδοοικογενειακή βία, trafficking, βιασμός, κλπ) που απευθύνεται:

- Αφενός σε γυναίκες με σύνθημα τύπου ΣΠΑΣΤΕ ΤΗ ΣΙΩΠΗ ώστε να ενθαρρυνθούν να απευθυνθούν στα συμβουλευτικά κέντρα και να ζητήσουν αρωγή
- Αφετέρου σε άνδρες με σύνθημα τύπου ΜΗΔΕΝΙΚΗ ΑΝΟΧΗ ώστε να ενθαρρυνθούν να δηλώσουν ότι δεν είναι βίαιοι π.χ. καμπάνια της «λευκής κορδέλας»

Επιπροσθέτως θα ζητηθεί συνεργασία με το **Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο** ώστε να αποτρέπεται η διάδοση μηνυμάτων που καλλιεργούν την προσβολή της αξιοπρέπειας των γυναικών και αναπαράγουν πράξεις βίας κατά των γυναικών

5. ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ - Κατάρτιση στελεχιακού δυναμικού της Δημόσιας Διοίκησης

Κατάρτιση δημόσιων λειτουργών

Οι δημόσιοι λειτουργοί στους οποίους απευθύνονται τα θύματα βίας για να ζητήσουν βοήθεια (αστυνομικοί, επαγγελματίες υγείας και πρόνοιας, εισαγγελείς, δικαστές κλπ) αλλά και οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι στις γυναικείες φυλακές θα εκπαιδευθούν ώστε να αντιμετωπίζουν ορθότερα και με ευαισθησία όσους εμπλέκονται σε πράξεις βίας κατά των γυναικών. Τα προγράμματα εκπαίδευσης θα υλοποιηθούν σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης.

Κατάρτιση των στελεχών των συμβουλευτικών κέντρων και των Ξενώνων.

Τα στελέχη των συμβουλευτικών κέντρων και των Ξενώνων (κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, κλπ) θα εκπαιδευθούν στις σύγχρονες προσεγγίσεις των θυμάτων και των θυτών στις περιπτώσεις βίας ώστε να μπο-

ρούν να αντιμετωπίζουν με επάρκεια τα προβλήματα που θα παρουσιαστούν.

6. ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ - ΕΡΕΥΝΑ

- Επαναλαμβανόμενη πανελλαδική δειγματοληπτική έρευνα πληθυσμού για τη διερεύνηση των παραμέτρων της έμφυλης βίας και των συνεπειών της στις συνθήκες ζωής και εργασίας γυναικών και ανδρών.
- Κοινωνιολογική έρευνα για τα εγκλήματα τιμής, τις δολοφονίες γυναικών – συντρόφων και τους βιασμούς ώστε να διερευνηθούν οι συνθήκες οι οποίες καλλιεργούν επιθετικές συμπεριφορές.
- Ανάπτυξη εργαλείων παρακολούθησης του φαινομένου (δείκτες, εκθέσεις των συναρμόδιων Υπουργείων – συμβάντα της Αστυνομίας, περιστατικά των νοσοκομείων, ιατρικά πρωτόκολλα για κακοποίηση κλπ.

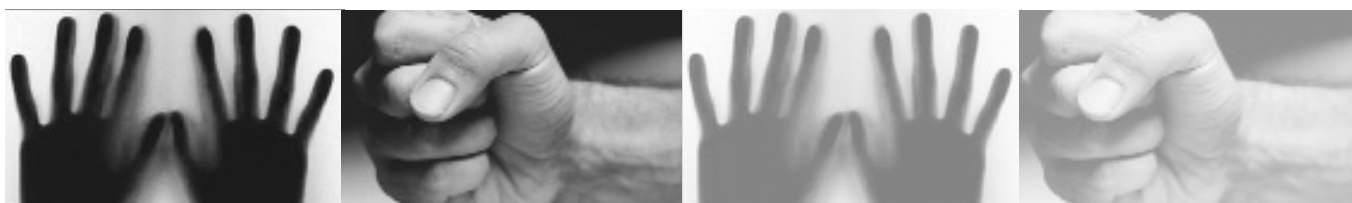
7. ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Οι γυναικείες οργανώσεις και γενικότερα οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να ενισχύσουν τις δημόσιες πολιτικές αντιμετώπισης των

φαινομένων της βίας και κατ' επέκταση της ισότητας των φύλων. Στο πλαίσιο του προγράμματος ενίσχυσης των ΜΚΟ για την ισότητα των φύλων θα δοθεί πρόσθετη ενίσχυση για συγκεκριμένες δράσεις που θα σχεδιαστούν για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών.

8. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ

- Έναρξη **διυπουργικής συνεργασίας** με τα συναρμόδια Υπουργεία Προστασίας του Πολίτη (συνεργασία στην καταπολέμηση του trafficking και της ενδοικογενειακής βίας) και Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας (για την αρωγή στα θύματα) με στόχο τον συντονισμό των ενεργειών και την ένταξη της διάστασης του φύλου στις πολιτικές τους (gender mainstreaming).
- Δραστηριοποίηση του Εθνικού Παρατηρητηρίου για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών που ιδρύθηκε από την Γραμματεία Ισότητας των Φύλων το 2003 με τη συμμετοχή των γυναικείων οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στο πεδίο αυτό.

Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων

Μήνυμα της Γενικής Γραμματέως Ισότητας των Φύλων

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

25.11.2009

Έμφυλη βία: Κοινωνική οδύνη και όχι προσωπική ντροπή!

Μεγάλος αριθμός κοριτσιών και γυναικών είναι θύματα ενδοικογενειακής βίας, σεξουαλικής και οικονομικής εκμετάλλευσης, βιασμού από ξένους και γνωστούς, σεξουαλικής κακοποίησης στη παιδική ηλικία, σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο εργασίας τους και κακοποίησης (ακόμα και ανθρωποκτονίας) από συντρόφους.

Θύματα βίας δεν είναι μόνο κάποιες γυναίκες που υφίστανται τη βία προσωπικά, θιγόμαστε και όλες οι γυναίκες ως φύλο. Και ταυτόχρονα είμαστε συνυπεύθυνοι/ες όλοι και όλες με την ανοχή μας.

Οι λύσεις πρέπει να πηγάζουν από την κοινωνία και να υιοθετούνται από την πολιτική. Μαζί με τον ΟΗΕ και την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σε συνεργασία με τις γυναικείες οργανώσεις και την κοινωνία των πολιτών εντείνει και διευρύνει τις ενέργειές της για την συστηματική αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου στη χώρα μας.

Στόχος μας είναι να εκλείψει η έμφυλη βία σε όλες τις μορφές!

Η Γενική Γραμματέας Ισότητας των Φύλων

Μαρία Στρατηγάκη

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ
ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΗΜΕΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
25 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2009

«Ενωθείτε για τον τερματισμό της βίας κατά των γυναικών»!

Το σύνθημα αυτό της εκστρατείας των Ηνωμένων Εθνών υπογραμμίζει την επείγουσα σημασία της δράσης σε όλα τα επίπεδα, παγκόσμιο, ευρωπαϊκό και εθνικό, για την αντιμετώπιση του φαινομένου της βίας εις βάρος των γυναικών.

Η σοβαρότητα της κατάστασης αναδεικνύεται μέσα από τα στατιστικά στοιχεία και τους αριθμούς. Πάνω από 150 εκατομμύρια γυναίκες και κορίτσια είναι θύματα βίας κάθε χρόνο παγκόσμια. Στην Ευρώπη το 45% των γυναικών έχουν υποστεί κάποια μορφή βίας, μία στις πέντε γυναίκες είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Ο αριθμός των γυναικών που διακινούνται για λόγους εμπορίας αυξάνεται, το 79% από αυτές για λόγους σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Η ανοχή που δείχνουν τα κράτη στο σύστημα της πορνείας μαζί με τις άνισες ιστορικά σχέσεις εξουσίας ανάμεσα στα φύλα ευθύνονται για το φαινόμενο της διακίνησης που είναι μία σύγχρονη μορφή δουλείας. Ο βιασμός έχει μεταβληθεί σε ένα από τα απεχθέστερα εργαλεία πολέμου, γεγονός που οδήγησε το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ να καλέσει με πρόσφατη απόφασή του σε ορισμό ειδικού εκπροσώπου του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για την προστασία των γυναικών και κοριτσιών από τη σεξουαλική βία σε συνθήκες ένοπλων συγκρούσεων.

Ζητούμε από τη νέα κυβέρνηση πολιτικές διαρκούς πρόληψης με τη διάδοση των αρχών της ισότητας μέσα από τις βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος, μέσω εκστρατειών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του πληθυσμού. με τη θετική συνδρομή των ΜΜΕ, καθώς επίσης και δημιουργίας υποδομών για την υποστήριξη και φιλοξενία των θυμάτων σε όλα τα διαμερίσματα της χώρας. Η ελλιπής πολιτική προσοχή έχει οδηγήσει σε μη αξιοποίηση του υπάρχοντος νομοθετικού πλαισίου για την ενδοοικογενειακή βία και το trafficking, που ήταν αποτέλεσμα πολυετών αγώνων των φεμινιστικών οργανώσεων.

Ζητούμε ακόμα την ανάληψη πρωτοβουλιών στο πλαίσιο των διεθνών οργανισμών που συμμετέχει η χώρα, προκειμένου αυτοί να δραστηριοποιούνται στην κατεύθυνση της αντιμετώπισης της βίας, που είναι βαρεία παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών. Αναμένουμε την επικύρωση από τη χώρα μας της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση κατά του trafficking.

Ζητούμε από την Τοπική Αυτοδιοίκηση να συμβάλει στην αποκέντρωση των δομών στήριξης των θυμάτων βίας, σύμφωνα με την πρόβλεψη του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

Ο Σύνδεσμος συνεχίζοντας την παράδοση πολλών ετών, από το 1980, θα εξακολουθήσει να παρέχει τις συμβουλευτικές του υπηρεσίες στα θύματα βίας μέσα από το Νομικό Συμβουλευτικό Τμήμα και να αγωνίζεται για την εξάλειψη της κοινωνικής αυτής πληγής.

Αθήνα, 24-11-09

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ
ΙΣΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ – ΙΣΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1920

Κύριο Βασίλη Οικονόμου, Πρόεδρον Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Βουλής των Ελλήνων

Ενταύθα

Αθήνα, 1 Δεκεμβρίου 2009

Κύριε Πρόεδρε,

Με το παρόν επανέρχομαι στις σκέψεις και προτάσεις που κατέθεσα εκ μέρους του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας στη συνεδρίαση της Επιτροπής την 25^η Νοεμβρίου τρέχοντος.

Ο Σύνδεσμος έχει εντάξει την καταπολέμηση της βίας λόγω φύλου στους άξονες της δραστηριότητας του και τούτο διότι η βία εις βάρος των γυναικών είναι βαρεία παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Πρόκειται για εκδήλωση των ιστορικά άνισων σχέσεων εξουσίας ανάμεσα στα φύλα, μοχλό κοινωνικού ελέγχου των γυναικών. Επομένως είναι πολύ μεγάλο εμπόδιο στο δρόμο για την ισότητα των δύο φύλων.

Το φαινόμενο είναι παλιό, διατρέχει όλες τις κοινωνίες και τις εισοδηματικές τάξεις, όμως μόνο τις τελευταίες δεκαετίες άρχισε να αναγνωρίζεται ως έκφραση κοινωνικής παθολογίας. Εάν μιλούμε για πρόοδο, αυτή συνίσταται όχι στη μείωση των κρουσμάτων της πολύμορφης βίας, αλλά στην αναγνώριση εκ μέρους της διεθνούς κοινότητας, ότι πρόκειται για κοινωνικό κακό, που πρέπει να τυγχάνει μηδενικής ανοχής.

Τα τελευταία χρόνια ασχοληθήκαμε κυρίως με την παράνομη διακίνηση γυναικών για λόγους σεξουαλικής εκμετάλλευσης και μαύρης εργασίας, με την πορνεία και πορνογραφία, με την ενδοοικογενειακή βία και τη σεξουαλική παρενόχληση στους χώρους εργασίας.

Αγωνισθήκαμε για να υπάρξει το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο για την πρόληψη, την τιμωρία των ενόχων και την προστασία των θυμάτων. Σήμερα διαπιστώνουμε, ότι με εξαίρεση το νόμο 2374/1999, που αναγνωρίζει την πορνεία ως επάγγελμα, πράγμα απαράδεκτο διότι η πορνεία και η πορνογραφία είναι μορφή βίας, ο νόμος 3064/2002 που αφορά το trafficking και το Π.Δ 233/2003, καθώς και ο νόμος 3500/2006, για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, κινούνται σε θετική κατεύθυνση. Επίσης με το νόμο 3488/2006 για την «εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση, στους όρους και τις συνθήκες εργασίας» η σεξουαλική παρενόχληση θεωρείται διάκριση φύλου και απαγορεύεται.

Αναφορικά με την εμπορία των γυναικών, θεωρούμε, ότι η κύρωση από τη χώρα μας της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για Δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών, θα ενισχύσει τη σχετική εγχώρια νομοθεσία, η οποία πρέπει να περιλαμβάνει τους τρεις πυλώνες: την πρόληψη, την τιμωρία των δραστών και την προστασία των θυμάτων. Παρά ταύτα, αναποτελεσματικά θα είναι τα μέτρα, αν δεν συνοδευτούν με επαναπροσέγγιση της πορνείας, ως μορφής βίας και παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών. Η επαγγελματικοποίηση της πορνείας τροφοδοτεί και ενισχύει το φαινόμενο της εμπορίας, τα όρια μεταξύ «ελεύθερης επιλογής» και καταναγκαστικής πορνείας είναι δυσδιάκριτα. Είναι χαρακτηριστική η εκτίμηση του Ευρωπαϊκού Λόμπυ Γυναικών, ομπρέλα 4000 οργανώσεων και άνω στις 27 χώρες-μέλη της ΕΕ, ότι η χαλαρή στάση που επιδεικνύουν οι κυβερνήσεις απέναντι στο σύστημα της πορνείας, μαζί με τα δομικά αίτια της βίας, δηλαδή το ανισοζύγιο ισχύος ανάμεσα στα φύλα, ευθύνονται για την αύξηση της εμπορίας των γυναικών, γύρω στο 80% των περιπτώσεων της οποίας γίνεται για λόγους σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Ο Σύνδεσμος από την ίδρυση του είναι κατά της πορνείας και θεωρεί το σώμα αγαθό εκτός συναλλαγής.

Σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία: Ο Σύνδεσμος χαιρέτισε το Ν.3500/2006 ως ένα σημαντικό βήμα για την αντιμετώπιση του σοβαρού αυτού προβλήματος. Υποστήριξε εξ αρχής και υποστηρίζει, ότι η νομοθετική ρύθμιση της ενδοοικογενειακής βίας πρέπει να είναι διττή:

1) Ποινική αντιμετώπιση: Να συμπληρωθούν οι διατάξεις που εισήγαγε ο Ν.3500/2006 με ορισμένες που προτείναμε και να ενταχθούν στον Ποινικό Κώδικα και τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ώστε να εναρμονιστούν με τις λοιπές διατάξεις των Κωδίκων και να γίνουν γνωστές και κατανοητές από δικηγόρους και δικαστήρια. Οι νέες διατάξεις που αναφέρονται σε αδικήματα ήδη προβλεπόμενα στον Ποινικό κώδικα να διατυπωθούν ως **επιβαρυντικές περιπτώσεις** των αδικημάτων αυτών. Αυτή είναι η νομοτεχνικά ορθότερη μέθοδος που θα συντελέσει στην ορθή εφαρμογή των νέων διατάξεων και την καλύτερη προστασία των θυμάτων. Δυστυχώς, οι διατάξεις που εισήγαγε ο Νόμος παρέμειναν εκτός Κωδίκων.

2) Υποστηρικτικά μέτρα: Ταυτόχρονα να αντιμετωπιστεί η ενδοοικογενειακή βία ως κοινωνικό πρόβλημα, η λύση του οποίου θα καταστήσει τις ποινικές διατάξεις αποτελεσματικές, ενώ θα παραμείνουν αναποτελεσματικές, εφόσον δεν αντιμετωπισθεί σωστά και αυτό. Για τον σκοπό αυτό ο Σύνδεσμος πρότεινε να ενισχυθούν και να αυξηθούν οι υπηρεσίες στήριξης των θυμάτων και της οικογένειας γενικότερα, ώστε να επιτευχθεί όχι μόνον η καταστολή αλλά και η πρόληψη.

Ο Σύνδεσμος διατύπωσε εξ αρχής σοβαρές επιφυλάξεις για το σύστημα **ποινικής διαμεσολάβησης**, που προβλέπει ο νόμος, αναθέτοντάς την στον Εισαγγελέα. Επισήμανε, ότι ο Εισαγγελέας δεν διαθέτει κατά κανόνα την κατάλληλη κατάρτιση, ούτε και τον χρόνο να ασχοληθεί με τέτοια ζητήματα, λόγω του εξαιρετικού φόρτου εργασίας του. Τόνισε την αναγκαιότητα ίδρυσης και ενίσχυσης των υποστηρικτικών δομών και της σύστασης ειδικού σώματος κατάλληλα εκπαιδευμένων **οικογενειακών λειτουργών** που να μπορούν να τον συνδράμουν η στους οποίους θα έχουν τη δυνατότητα να προσφύγουν απευθείας τα θύματα. Σήμερα κατά τις πληροφορίες μας, σε πολλές περιπτώσεις, ιδίως στις μεγάλες πόλεις, η ποινική διαμεσολάβηση δεν διενεργείται η διενεργείται τυπικά μόνο, λόγω έλλειψης η ανεπάρκειας των δομών αυτών.

Ο Σύνδεσμος ζητεί να τηρούνται συστηματικά και να δημοσιοποιούνται στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των περιπτώσεων ποινικής διαμεσολάβησης και των αποτελεσμάτων της, καθώς και των προσφυγών στη Δικαιοσύνη.

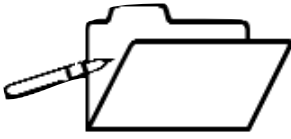
Ο Σύνδεσμος χαιρέτισε την έκδοση Εγχειριδίου της ΕΛ.ΑΣ με θέμα την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας. Παράλληλα επισήμανε την ανάγκη να καθιερωθεί συστηματική ειδική εκπαίδευση και τακτική μετεκπαίδευση των αστυνομικών στον τρόπο χειρισμού περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας.

Πέραν, βεβαίως, της καταστολής και προστασίας, υπάρχει το μέγα θέμα της πρόληψης. Στο σημείο αυτό ο Σύνδεσμος υποστηρίζει την εισαγωγή του μαθήματος της ισότητας σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες και δίνει έμφαση στον ιδιαίτερο ρόλο που διαδραματίζουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης στη διάχυση του θετικού μηνύματος στην κοινωνία και τη διαμόρφωση σύγχρονων προτύπων. Οι εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης είναι απαραίτητες και στο σημείο αυτό οι φεμινιστικές-γυναικείες οργανώσεις προσφέρουν πολλά, παρά τα γλίσχρο οικονομικά.

Με τιμή,

Σούλα Παναρέτου

Πρόεδρος του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας

Ν Ο Μ Ι Κ Α

της Έλλιας Κολοκυθά

Ο ΝΟΜΟΣ 3719/2008 ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ο Νόμος απασχόλησε το προηγούμενο τεύχος του ΑΓΩΝΑ. Τροποποίησε τον Αστικό μας Κώδικα, άλλαξε πρόχειρα, ξαφνικά, χωρίς προηγούμενη ενημέρωση και διάλογο με αρμόδιους φορείς, ένα νομοθέτημα από τα πιο σοβαρά και προοδευτικά της Ευρώπης, μετά από 25 χρόνια λειτουργίας. Είχαμε ασχοληθεί τότε ιδιαίτερα με την τροποποίηση τη σχετική με το επώνυμο της γυναίκας. Γράφαμε στον Αγώνα με ιδιαίτερη χαρά και υπερηφάνεια για όλες μας ότι οι γυναίκες βρήκαμε τη χαμένη μας ταυτότητα. Πετύχαμε μάλιστα να καταργηθεί και η προθεσμία που περιόριζε χρονικά τη δυνατότητα να επανακτήσει το επώνυμό της η γυναίκα, και να μπορεί να το κάνει όποτε το επιθυμεί. Θα είχε το ίδιο όνομα για ολόκληρη τη ζωή της ισότιμα όπως ο άνδρας¹.

«Φαγοκυττάρωση»¹ αποκαλεί η Giselle Halimi την απώλεια από τη γυναίκα του δικού της ονόματος, διάλυση, εξαφάνιση της προσωπικότητάς της. Ποιος, ποια αναρωτιόμασταν θα μελετήσει τις συνέπειες, τα τραύματα στην προσωπικότητα της γυναίκας από αυτή την απώλεια; Πολλές μπορεί να 'ναι εκτός από τις ορατές στην καθημερινή ζωή της και άλλες στον ψυχισμό και στην αυτοεκτίμηση, στην εξάρτηση από τον άλλο, στην ισορροπία, στο συναίσθημα ασφάλειας και αξιοπρέπειας. Και τα παιδιά; Μια μητέρα χαμαιλέοντας, είναι πάντα η ίδια μητέρα; Ο νόμος των βιαστικών μεταρρυθμίσεων προβλέπει ότι και ο άνδρας μπορεί να προσθέσει το όνομα της συζύγου στο δικό του. Στο όνομα ποιάς ισότητας, αυτής που γνωρίζουμε ιδιαίτερα στις επαρχίες; Εκεί δίνονται μάχες και οικογένειες δεν μιλούνται κάποτε μεταξύ τους, επειδή δεν δόθηκε βαφτιστικό όνομα του πατρικού ιδιαίτερα παππού και θα γεμίσει ο τόπος Joliot -Curie έτσι για να τιμήσουν τις γυναίκες τους οι Έλληνες άνδρες;

*
* *

Για το Νόμο των βιαστικών μεταρρυθμίσεων στην

Οικογένεια και στην Κοινωνία ενδιαφέρθηκαν άνδρες πατέρες που φροντίζουν και αγωνιούν για την ισότητα μεταξύ των γονέων (ΓΟΝ.ΙΣ – Σωματείο για την ισότητα μεταξύ των γονέων). Δεν υπάρχει πιστεύουν ισότητα μεταξύ των γονέων, μιλούν για «παρωχημένο νομικό» πλαίσιο. Η επιμέλεια του παιδιού δίνεται στο σύνολο σχεδόν των περιπτώσεων στη γυναίκα κι επικαλούνται το κοινωνικό και επιστημονικό αυτονόητο, ότι το παιδί έχει ανάγκη και από τους δύο γονείς, γι' αυτό επιμένουν σε μια μορφή συνεπιμέλειας, ζητώντας «εξαιρέσεις» από την επιμέλεια που ασκούν οι μητέρες. Καταβάλλουν υπέρογκες διατροφές και δεν φοροπαλλάσσονται² «Όταν χωρίζουμε δεν παύουμε να είμαστε πατεράδες». Δεν παύουν, μόνο που τα πινάκια των διατροφών στην Ευελπίδων, τα ακροατήρια και οι μητέρες που διεκδικούν διατροφή για τα παιδιά τους μιλούν για πατέρες κι' εκείνα, όχι για όλους αλλά για πολλούς. Η γονική μέριμνα είναι καθήκον και δικαίωμα των γονέων και την ασκούν από κοινού, προβλέπει το άρθρο 1510 του Αστικού μας Κώδικα. Η Γονική Μέριμνα περιλαμβάνει την επιμέλεια. Κανείς πατέρας που επιθυμεί να είναι παρών, μαζί, δίπλα με τη μητέρα όταν το κάνει με στοργικό και σωστό τρόπο δεν θα αποκλεισθεί, δεν θα χαθεί για το παιδί του και τελικά θα βρεθούν δρόμοι για να υπάρχουν και οι δύο γονείς μαζί για το παιδί.

Οι νέοι πατέρες με διάθεση να σταθούν δίπλα στα παιδιά τους και μετά τη λύση του γάμου ή της σχέσης τους το πετυχαίνουν. Εκείνοι της οργανωμένης ομάδας που κυριολεκτικά εισέβαλαν στα γραφεία μας την ημέρα που συζητούσαμε το νομοσχέδιο για τις μεταρρυθμίσεις στην οικογένεια, δεν το επιθυμούν. Τα χιλιάδες μέλη της οργάνωσής τους που, όπως λένε προσπάθησαν να επικοινωνήσουν, τα εμπόδισαν οι μητέρες; Χρειάστηκε να επιμεινουμε ότι η συνάντηση αφορά τις γυναικείες οργανώσεις που καλέσαμε για να συζητήσουμε το νομοσχέδιο και να απαιτήσουμε την απόσυρσή τους³.

1. Τεύχος 21.

Οι χαμένες ταυτότητες. Έλια Κολοκυθά.

2. Οι χωρισμένοι πατέρες ζητούν ίση μεταχείριση. Λίνα Γιαννάρου «Καθημερινή» 19.5.2009.

3. ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ Τεύχος 85.

Το νομοσχέδιο πέρασε με επαναφορά της διάταξης για το επώνυμο των γυναικών τροποποιώντας όπως τροποποίησε τον Αστικό Κώδικα. Για τις διατάξεις που δεν ψηφίστηκαν τελικά αλλά και δεν τροποποιήθηκαν, όπως είχε προτείνει η Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου⁴ με «Κρίσεις και Θέσεις» που υπέβαλε επείγοντως, πρέπει να επαγρυπνούμε. Οι προτάσεις της συνεπιμέλειας όπως τις πρότεινε το Σχέδιο του Νομοσχεδίου, δεν εξυπηρετούν για όλους τους λόγους που ξέρουμε και ζούμε χρόνια τώρα που συμπαραστεκόμαστε στις γυναίκες, δεν πρέπει να ισχύσουν όπως σωστά γράφει στις Προτάσεις της η Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου. Και για να αναφερθούμε στο Ψήφισμα των Γυναικείων Οργανώσεων κύρια μέρη μας πρέπει να' ναι «ορισμένες νομοθετικές συμπληρώσεις ανταποκρινόμενες σε σύγχρονες κοινωνικές συνθήκες και ανάγκες πρέπει να γίνουν μετά από σύσταση νομοπαρασκευαστικής επιτροπής, στην οποία να μετέχουν η Γενική Γραμματεία Ισότητας, νομικοί ειδικοί επιστήμονες και με εμπειρία στην πράξη επί των θεμάτων, καθώς και εκπρόσωποι των γυναικείων οργανώσεων όπως είχε γίνει και με την επιτροπή Μάνεση που συνέταξε το ισχύον οικογενειακό δίκαιο». Οι προτάσεις που προαναφέραμε κρίνουμε απαραίτητο να υλοποιηθούν για τις ανάγκες των γυναικών που χρόνια τώρα καταφεύγουν στο Σύνδεσμο ζητώντας νομική συμπαράσταση. «Κατ' αρχήν βασικά επιτυχείς είναι οι διατάξεις του ισχύοντος Α.Κ. (άρθρα 1510-1518). Ορθώς προβλέπει ως αρχή ότι η γονική μέριμνα θα ανήκει και στους δύο γονείς. Από τη γονική μέριμνα μπορεί, υπό ορισμένες συνθήκες, να χωριστεί η επιμέλεια η οποία μπορεί να ανατεθεί εν όλω ή εν μέρει σε ένα εκ των δύο. Αυτό συνήθως γίνεται σε περίπτωση διαζυγίου και έχει ως βάση το συμφέρον του παιδιού σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση» γράφει η Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου.

Τις δυσκολίες των γυναικών που πράγματι τους αναθέτουν τα δικαστήρια την επιμέλεια για τους λόγους που ακόμη την αναθέτουν όχι μόνο στη χώρα μας αλλά και σε άλλες χώρες τις γνωρίζουμε από το 1983, τις ζούμε στο Συμβουλευτικό. Μπορεί να έχει εξελιχθεί το περιεχόμενο της πατρότητας, να μην είναι εκείνο της παλιάς πατριαρχίας, όμως η κοινή γονική μέριμνα συχνά μένει στα κείμενα του νόμου και αφορά μόνο τις μητέρες, εκείνες μεριμνούν και όχι μόνο για τα παιδιά μικρής ηλικίας, επιμελούνται, πολλές φορές διατρέφουν, αφού οι διατροφές δεν είδαμε να καταβάλλονται

στις γυναίκες που ζήτησαν συμπαράσταση από το Συμβουλευτικό του Συνδέσμου. Μια επίσκεψη στα πινάκια των διατροφών της Ευελπίδων δηλώνει πολλά για τη συνέπεια των πατέρων. Το φαινόμενο είναι εξάλλου παγκόσμιο αλλά οι σύγχρονες νομοθεσίες το έχουν αντιμετωπίσει.

Δεν είδαμε τους πατέρες να διαθέτουν τις κατάλληλες συνθήκες για να ζήσουν τα παιδιά μαζί τους.

Κανείς δεν αρνείται ότι είναι απαραίτητος ο πατέρας. Μπορεί να είναι και «φευγάτος αλλά όχι ξεχασμένος» όχι μόνο «φανταστικά» όπως λένε οι ψυχαναλυτές αλλά καθημερινά στη ζωή των παιδιών τους. Υπάρχει, πρέπει να υπάρχει, να συμμετέχει, να επικοινωνεί. Γι' αυτό και ο νομοθέτης προβλέπει την «Γονική Μέριμνα». Και οι δύο πρέπει να μεριμνούν. Η επικοινωνία με τον άλλο με εκείνον που το παιδί κατοικεί να' ναι σωστή, στοργική και αληθινή. Ο γάλλος νομοθέτης σε νόμο του 2000 σχετικά με την κοινή και ισότιμη ευθύνη των γονιών απέναντι στα παιδιά τους προβλέπει ότι ο καθένας πρέπει να φροντίζει να διατηρεί προσωπικές σχέσεις με το παιδί σεβόμενος το δεσμό του με τον άλλο γονέα⁵.

«Οι νέοι πατέρες», αυτό κάνουν. Όλο και βλέπουμε πιο πολλούς γύρω μας, συνοδεύουν τα παιδιά σε γιορτές, νοιάζονται για το σχολείο, για διακοπές ευχαρίστες, προσπαθούν να μην είναι μοναχοί τους με τα παιδιά. Χρειάζεται και από την πλευρά των μητέρων κατανόηση, ψυχραιμία, συνεργασία, υπάρχουν τέτοιες μητέρες, πολλές όμως θα βρεθούν στα δικαστήρια για την επικοινωνία με τον πατέρα, για τη διατροφή. Την «επικοινωνία» όμως, ιδιαίτερα την παρουσία δηλαδή του πατέρα πώς να την επιβάλουν; «Ήρθε την Κυριακή ο πατέρας τους, λέει μια μητέρα, είχε πει για το Σάββατο, δεν ήρθε, τον περίμεναν, λουσμένα, στολισμένα...δεν ήρθε. Ήρθε την Κυριακή το μεσημέρι είχανε φάει και θέλανε να δούνε κάτι με τα παιδιά που μένουνε στο διπλανό διαμέρισμα στην τηλεόραση. Φώναξα το 100. Είπα στα παιδιά να ανέβουν επάνω να πιουν ένα καφέ να τους εξηγήσω.... «Δεν ξέρω αν ήταν υπηρεσιακά σωστό αλλά ανεβήκανε». Τα δικαστήρια όταν το παιδί αρνείται ερευνούν, πρέπει να ερευνούν γιατί αρνείται, υπάρχει και σχετική απόφαση του Αρείου Πάγου για τις περιπτώσεις που, το είδαμε συχνά αυτό στο Συμβουλευτικό, αρνείται το παιδί και αυτό δεν οφείλεται στον άλλο γονέα, δεν χωρεί ποτέ εξαναγκασμός⁶.

Στις σελίδες για το σινεμά θα βρείτε σχόλια και

4. Ίδρυμα Μαραγκοπούλου προς Δημήτρη Σιούφα, Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων, Σωτήρη Χατζηγάκη, Υπουργό Δικαιοσύνης, κυρίες και κυρίους Βουλευτές.

5. Gone but not forgotten
Tessa Souter. Guardian 27/8/1991

6. ΑΠ. 429/2002 Ελλ. Δικ. 1621/1622

παρουσίαση του ντοκιμαντέρ «Θέμις» του Μαρκ Γκαστίν. Εκεί, σε μια δίκη για την επιμέλεια των παιδιών, αντιδικία για το περίφημο συμφέρον του παιδιού, εικόνες που συχνά, πολύ συχνά φέρνουν οι γυναίκες στο Συμβουλευτικό. Το δικαστήριο αθώνει τη μητέρα, στο ερώτημα του συνηγόρου της στον οικονομικά άνετο και εξαγριωμένο πατέρα «καταβάλλετε τη διατροφή στη γυναίκα σας», εκείνος δεν απαντά και φεύγει σιωπηρός και εξοργισμένος κι αυτό γιατί βέβαια δεν την καταβάλλει. Το «συμφέρον του παιδιού» θα το αποφασίσει ο δικαστής όταν οι γονείς δεν μπορούν οι ίδιοι να αποφασίσουν. Και όταν ο δικαστής αποφασίζει ποιος από τους δύο ασκεί την επιμέλεια, οι προτάσεις που κάνει η Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου είναι πολύτιμες και θα εξυπηρετήσουν πράγματι το συμφέρον των παιδιών. Χρόνια τώρα ζούμε τις δυσκολίες που περιέχει η φροντίδα για την υγεία, την ανάπτυξη και ότι αφορά η μέριμνα που αναθέτει στους γονείς τους ο νομοθέτης μέχρι να 'ναι ικανά τα παιδιά να φροντίσουν εκείνα τον εαυτό τους.

Οι προτάσεις οι σχετικές με τη Γονική Μέριμνα όπως διατυπώθηκαν στο σχολιασμό του Σχεδίου Νόμου από την Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου πρέπει να ληφθούν υπόψη σε τροποποίηση του Αστικού μας Κώδικα στα πλαίσια της Γονικής Μέριμνας, όπως προβλέπεται από τις ισχύουσες διατάξεις. Η Γονική Μέριμνα δεν αποτελεί τυπική προσαρμογή των διατάξεων περί πατρικής εξουσίας προς τον υπερνομοθετικό κανόνα ισότητας των φύλων αλλά και αναδιάρθρωση του θεσμού κατ' εφαρμογή πλέγματος υπερνομοθετικών διατάξεων και σύμφωνα και με τις σύγχρονες κοινωνικές αντιλήψεις και ανάγκες⁷.

Ο καθορισμός του συμφέροντος του τέκνου ως σκοπού και κριτηρίου της άσκησης της γονικής μέριμνας σε συνδυασμό με τον χαρακτηρισμό ως καθήκοντος και δικαιώματος εκφράζει τον λειτουργικό χαρακτήρα της γονικής μέριμνας και των επιμέρους δικαιωμάτων που την απαρτίζουν⁸. Ως «λειτουργήμα» την χαρακτηρίζει και το άρθρο 1532 του Αστικού μας Κώδικα που προβλέπει τις συνέπειες κακής άσκησης. Μπορεί να αφαιρεθεί από ένα γονέα και να διαταχθούν πρόσφορα μέτρα από τον Εισαγγελέα.

Η Γονική Μέριμνα, που αντικατέστησε την πατρική εξουσία ασκείται από το 1983 και αφορά και τους δύο

γονείς όταν βέβαια αυτή δεν έχει αφαιρεθεί. Οι αποφάσεις τους πρέπει να λαμβάνονται σύμφωνα με «το συμφέρον του τέκνου».

Το συμφέρον του παιδιού, θεωρεί σε μελέτη της η Jacheline Rubellin-Devichi με θέμα «Το Διαζύγιο, μια φεμινιστική προσέγγιση⁹», είναι μια έννοια επικίνδυνη, δύσκολη στον καθορισμό του περιεχομένου της, νομικά αόριστη. Ο δικαστής αποφασίζει για το παιδί χωρίς να το λάβει υπόψη του, όπως αναφέρεται και κρίνεται απαραίτητο στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού από τον Ο.Η.Ε. που επιβάλλει να ερωτηθεί το παιδί. Πόσα παιδιά έχουν ερωτηθεί; Και να ληφθεί οπωσδήποτε η γνώμη του (άρθρ.12, εδάφια 1 και 2 της Σύμβασης). Το παιδί δεν καλύπτεται από το δίκαιο που προστατεύει τη σωστή ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, υπάρχει βέβαια πάντα κίνδυνος ο δικαστής να αντιμετωπίσει την περίπτωση πρόχειρα. Ο κίνδυνος για το παιδί έλεγε ο Νίκος Παπαντωνίου όταν δίδασκε Οικογενειακό Δίκαιο στους φοιτητές του είναι να μην είναι οι γονείς του ικανοί ν' αποφασίσουν για το πώς θα το φροντίσουν, για το πώς θα μεριμνήσουν γι' αυτό. Και βέβαια η λύση δε θα βρεθεί σε ατελείωτες και θλιβερές αντιδικίες που αφορούν την υγεία, την παιδεία, την «επιμέλεια» όπως την προσδιορίζει στο περιεχόμενο της Γονικής Μέριμνας ο νομοθέτης στο άρθρο 1510.

Η Γονική Μέριμνα περιλαμβάνει τρεις βασικές εκδηλώσεις: την επιμέλεια του προσώπου, τη διεκδίκηση της περιουσίας και την εκπροσώπηση του παιδιού.

Οι προτάσεις που αναφέρθηκαν σχετικά με την γονική μέριμνα και κατά το γάμο και μετά τη λύση του που κατατέθηκαν στους αρμοδίους στη Βουλή θα 'τανε πολύτιμες για τη ζωή και τα προβλήματα που πολλές γυναίκες-μητέρες αντιμετωπίζουν.

Οι τροποποιήσεις που προτείνει η Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου στρέφονται γύρω από 6 άξονες που αναφέρουμε συνοπτικά.

1^{ος} άξονας. Βασικά κι οι δύο γονείς κρατούν τη γονική μέριμνα και κατά το γάμο και μετά τη λύση του (Α.Κ. αρθ.1513)

2^{ος} άξονας. Συχνά θα γεννηθεί θέμα συγκατοίκησης του παιδιού -με τον ένα γονέα η εκ περιτροπής λόγω αύξησης των διαζυγίων- αλλά και άλλων λόγων χωριστής διαβίωσης των γονέων. Αυτό συνεπάγεται ανάθε-

7. Σοφία Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου σε Γεωργιάδη Σταθόπουλο Αστικός Κώδικας κατ' άρθρο ερμηνεία Σχέσεις Γονέων και Τέκνων Εκδοτικός Οίκος Αφοί Π. Σάκκουλα 112-113. Αθήνα 1993

8. Θανάσης Κ. Παπαχρήστου. Εγχειρίδιο Οικογενειακού Δικαίου, σελ.337. Επ. Το συμφέρον του τέκνου. Εκδόσεις Αντώνη Ν. Σάκκουλα. Αθήνα-Κομοτηνή 2005

9. Critique de l'idéologie de d'intérêt de l'enfant Le Divorcé Université des Femmes – Bruxelles 1992.

ση της επιμέλειας εν όλω ή εν μέρει στο συγκατοικούμενα γονέα.

3^{ος} άξονας. Χρήσιμο είναι όχι μόνο στο συναινετικό αλλά και σε κάθε μορφής διαζύγιο ο αιτών γονέας να υποβάλει προτάσεις για τη ρύθμιση των προβλημάτων του παιδιού εν όλω ή εν μέρει από το συγκατοικούντα γονέα.

4^{ος} άξονας. Το Σχέδιο Νόμου όριζε την επιμέλεια και για τους δύο γονείς, όριζε όμως εξαιρέσεις. Θα έπρεπε να δοθεί σαφής και πλήρης ορισμός της επιμέλειας, η οποία μπορεί να χωρισθεί από τη γονική μέριμνα σε περίπτωση διαζυγίου. Ο νόμος που θα τροποποιήσει τον Αστικό μας Κώδικα και θα αφορά τα παιδιά πρέπει να περιέχει λεπτομερείς διατάξεις για το περιεχόμενο της επιμέλειας γενικά ώστε η δικαστική απόφαση να μπορεί να επιλέξει τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες που θα απονεμίει στο γονέα που θα κρατήσει το παιδί αν δε του απονεμίει ολόκληρη την επιμέλεια. Αυτό θα αποφύγει προσφυγές εκ των υστέρων στα δικαστήρια και ψυχοφθόρες συνέπειες για τα παιδιά.

Οι γονείς θα 'πρεπε να ρυθμίζουν τις μεταξύ τους σχέσεις αλλά και με το παιδί σ' όλες τις μορφές διαζυγίου όχι μόνο στο συναινετικό.

Ο νόμος θα 'πρεπε να προβλέπει την έκδοση μιας και μόνης δικαστικής απόφασης, η οποία θα ρυθμίζει ενιαίως τα του διαζυγίου, την επιμέλεια του παιδιού, τον προσδιορισμό και το ύψος της διατροφής, την ετήσια αναπροσαρμογή της και τα σχετικά με την επικοινωνία του παιδιού με τον μη συγκατοικούντα γονέα.

5^{ος} άξονας. Το παιδί πρέπει να εκφράσει την άποψή του για το ποιον από τους γονείς προτιμά. Ακόμη κι αν βρίσκεται σε τρυφερή ηλικία. Κι' ακόμη γιατί θέλει τον πατέρα του ή την μητέρα του. Η εξέταση πρέπει να γίνεται με φιλικό τρόπο όχι στο ακροατήριο βέβαια από δικαστή άνδρα ή γυναίκα γονέα αν είναι δυνατόν και ειδικό στην ψυχολογία.

6^{ος} άξονας. Να υπάρχει ειδικός κοινωνικός λειτουργός ο οποίος θα χειρίζεται την μεταχείριση των ανηλίκων από τους γονείς και θα επιβλέπει την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων. Κάθε συμπεριφορά των γονέων σκληρή ή υποχωρητική έχει σημασία για την ανάπτυξη του παιδιού.

Η μη επικοινωνία του γονέα με το παιδί, η ματαίωση τουλάχιστον τριών επικοινωνιών όπως έχουν οριστεί από το δικαστήριο θα δίνει τη δυνατότητα στον αποκλεισθέντα από την επικοινωνία γονέα να μπορεί να επιδιώξει δικαστικά την έκπτωση του άλλου γονέα από επιμέλεια και από συγκατοίκηση με το παιδί και να την αναθέσει σε κείνον.

Οι παραπάνω προτάσεις μπορεί να αποτελέσουν μέρος μελέτης και επεξεργασίας του Οικογενειακού μας Δικαίου. Τις αναφέραμε γιατί η εφαρμογή τους θα εξυπηρετούσε τις γυναίκες που από το 1983 είδαμε να αντιμετωπίζουν προβλήματα ιδιαίτερα με την επιμέλεια των παιδιών στις δύσκολες συνθήκες που ισχύουν μετά τη διάλυση των οικογενειών και που πολύ συχνά χρειάζεται να τα ανατρέφουν οι ίδιες. Οι πατέρες δεν καταβάλλουν τις διατροφές που οφείλουν. Παρά τις διατάξεις ισοτιμίας των συζύγων σ' όλα τα σύγχρονα δίκαια και παρά τις προσπάθειες που γίνονται, οι διατάξεις αυτές μένουν πολύ συχνά στο χαρτί. Οι γυναίκες στις οποίες ανατίθεται η επιμέλεια των παιδιών είτε μετά από κοινή απόφαση με τον πατέρα τους είτε μετά από απόφαση του δικαστηρίου ή από αιτίες άλλες, βρέθηκαν μόνες με τα παιδιά και την φροντίδα τους. Ο μεγάλος φόβος τους είναι μήπως στερηθούν τα παιδιά. Το δίκαιο που ίσχυε πριν το 1983 ισχύει ακόμη για πολλούς άνδρες. «Θα πάρω τον γιο μου μόλις κλείσει τα δώδεκα», δήλωσε ένας τηλεοπτικός πατέρας. «Μπορεί;» ρωτούν οι γυναίκες.

Οι αποφάσεις που εκδόθηκαν για τις γυναίκες του Συμβουλευτικού δεν είδαμε να είναι αντίθετες με το συμφέρον των τέκνων τους. Σε μια μόνο περίπτωση¹⁰ το δικαστήριο έκρινε ότι «επειδή το παιδί σύμφωνα με την ψυχολογία είχε ανάγκη τον πατέρα» βρέφος 3½ μηνών χρειάστηκε να απογαλακτισθεί το ίδιο βρέφος 11 μηνών έπρεπε να επικοινωνεί με τον πατέρα του τρεις συνεχείς μέρες την εβδομάδα και δύο συνεχείς μέρες ανά δεκαπενθήμερο διανυκτέρευε με τον πατέρα του στο σπίτι της μητέρας του πατέρα του σημειώνουμε. Το Εφετείο ακύρωσε την επικοινωνία και οι γονείς συμφωνήσανε τελικά με ιδιωτικό συμφωνητικό να βλέπει η μικρή τον πατέρα της σύμφωνα με την ηλικία της και το χρόνο που πρέπει. Η σχέση με τον πατέρα του παιδιού βρήκε τον σωστό δρόμο μετά το θυμό που τον είχε κυριεύσει. Η περίπτωση απασχόλησε ιδιαίτερα το Συμβουλευτικό του Συνδέσμου γι' αυτό και την αναφέρουμε. Η ανάγκη του πατέρα ερμηνεύτηκε λάθος από το δικαστήριο, αγνοήθηκε η ανάγκη της μητέρας ιδιαίτερα στα πρώτα χρόνια της ζωής του παιδιού. Το παιδί βέβαια περνούσε τις ώρες επικοινωνίας με τη μητέρα του πατέρα του στην οποία η δική του μητέρα δεν ήταν καθόλου συμπαθής. Έχω στα χέρια μου μια κασέτα, ακούγεται ένα κοριτσάκι να ουρλιάζει, να βρίζει, δεν θέλει κανένα, τίποτα από κανένα, «πάρτε τα δώρα σας, δεν τα θέλω». Κατάφερε όμως να ισορροπήσει, σπουδάζει αυτό που ήθελε, έχει πια μια ωραία σχέση με τον πατέρα του, η μητέρα του είναι ιδιαίτερα υπερήφανη. Πριν λίγες

10. Μονομελές Πρωτοδικείο Ροδόπης 36/1990-Ρόη Παντελίδου. Ελληνική Δικαιοσύνη 32/1991.

Τριμελές Εφετείο Θράκης 426/1991.

μέρες ξεφυλλίζοντας το φάκελο της κακιάς εποχής, δικής της, του παιδιού και του πατέρα του βέβαια, μου' λεγε πως ταραχτήκε και πως ευτυχώς όλα τελείωσαν καλά για όλους. «Το συμφέρον των τέκνων των χαλασμένων γάμων» εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις όπως αυτή που προαναφέρθηκα δεν μπορεί να εξασφαλισθεί μόνο από τις αποφάσεις που τα αφορούν και που δεν είδα, να' ναι παράλογες, άσχετες με το συμφέρον τους, είδα όμως δυσκολίες μεγάλες στην εφαρμογή τους.

Μητέρες και πατέρες είναι οι πρώτοι υπεύθυνοι γι' αυτά τα παιδιά για την ισορροπία τους στο παρόν και στο μέλλον. Μιλήσαμε με πολλές μητέρες από το 1983 της ισότιμης οικογένειας, πολλές τις είδαμε επιθετικές με τους πατέρες αλλά ήτανε μοναχές, άνεργες ή με περιστασιακές δουλειές. Έπρεπε να σηκώσουν το βάρος της επιμέλειας που τους είχε ανατεθεί, χωρίς συμπαράσταση από τους πατέρες ή από αρμόδιους φορείς όταν εκείνοι απουσίαζαν, όπως δυνατότητα εξασφάλισης διατροφής, φροντίδας των παιδιών για τις εργαζόμενες. Τις πιο πολλές φορές όμως και σ' αυτές τις δύσκολες, απελπιστικές, συχνά, περιπτώσεις υπάρχει περιθώριο διάλογου. Κάποτε δεν υπάρχει και τότε το παιδί δεν θέλει να επικοινωνεί με τον «άλλο γονέα». Ο δικαστής μπορεί να το λάβει υπόψη του αφού ελέγξει τη συμπεριφορά του άλλου γονέα, το παιδί δεν μπορεί τότε να εξαναγκασθεί¹¹. Το συμφέρον του παιδιού δεν πρέπει εξάλλου να κρίνεται μόνο για το παρόν. Ένα παιδί που δε θέλει σε μικρή ηλικία να βλέπει τον πατέρα του μπορεί αργότερα στην εφηβεία του να θελήσει, σχολιάζει γαλλίδα δικαστής για μια απόφαση δικαστηρίου που δεν επέβαλε επικοινωνία με τον πατέρα. Είχε εξαφανιστεί για εννέα ολόκληρα χρόνια, το παιδί έμενε σιωπηλό μαζί του, όταν τον έβλεπε. Η ομαδική οργανωμένη επίθεση των πατέρων δεν ωφελεί κανένα. Για κανένα πατέρα δεν είναι εύκολος ο χωρισμός από τα παιδιά, από την καθημερινή τους ζωή, το πρωινό ξύπνημα, το βραδινό ύπνο, τη κουβέντα μαζί τους. Όλα αυτά τελειώνουν όταν την επιμέλεια, την καθημερινή φροντίδα για όλα την αναλαμβάνει η μητέρα. Είναι έτοιμοι οι πατέρες να την αναλάβουν; Έχουν σπίτι κατάλληλα; Χρόνο, γνώση εμπειρία; Τι συμβαίνει με την επικοινωνία με τον άλλο γονέα; Όπως προβλέπεται από το νόμο πρέπει υποχρεωτικά να υπάρχει; Ποιος μπορεί να υποχρεώσει κάποιον να είναι στοργικός και παρών; Οι στατιστικές πάντως είναι θλιβερές. Όλο και λιγότερο βλέπουν οι πατέρες τα παιδιά. Θλιβερό θα ήταν ένα ντοκιμαντέρ από τον πίνακα των δια-

τροφών που δεν καταβάλλονται στην Ευελπίδων. Έχω παρακολουθήσει πολλές τέτοιες δίκες γυναικών του Συμβουλευτικού. Σε ένα ντοκιμαντέρ του BBC για τους πατέρες, «χαμένους αλλά όχι ξεχασμένους»¹² ένα έργο με τα παιδιά αυτών των πατέρων, να διηγούνται τις ιστορίες της ζωής τους. Πολλά παιδιά του Συμβουλευτικού θα μπορούσαν να διηγηθούν παρόμοιες ιστορίες. Ξαναδιάβασα με ευκαιρία αυτές τις σελίδες στο βιβλίο ενός νέου γάλλου βραβευμένου συγγραφέα. «Ο χωρισμός»¹³.

Ένας νέος πατέρας χωρίζει και πρέπει να ζήσει χωρίς τα δύο μικρά αγόρια του. Στη μητέρα τους, νέα γυναίκα δίνει το δικαστήριο και τα δύο παιδιά. Ο πατέρας έχει το δικαίωμα της επικοινωνίας όπως θα όριζε και ο έλληνας δικαστής. Παρακολουθούμε την απεγνωσμένη προσπάθεια του να μην τα χάσει να μην τους γίνει ξένος επειδή δεν ζει μαζί τους. Παρόμοιες καταστάσεις θα ζούνε πολλοί πατέρες όταν δεν είναι οι μεγάλοι απόντες. Δύσκολο το διαζύγιο και για τους δύο γονείς, πρέπει να καταλάβουν πως θα είναι πάντα οι γονείς των παιδιών τους. Η μητέρα της μικρής της λάθος δικαστικής απόφασης ώριμη και πολύτιμη για το παιδί της, αλλά και πολλές τέτοιες μητέρες αγοριών και κοριτσιών μας ζήτησαν συμπαράσταση στο Συμβουλευτικό. Αυτά βοήθησαν έναν άνδρα πατέρα, να ξεπεράσει το θυμό του και να βρει το δρόμο της στοργής. Τα παιδιά «ασχημόπαπα»¹⁴, όπως τα παιδιά των διαζυγίων για ένα μεγάλο σύγχρονο γάλλο ψυχαναλυτή μπορεί να μεταμορφωθούν σε κύκνους όπως στο παραμύθι. Δυσκολίες, τραύματα, καταστροφές, φτάνει να νοιώσουν ότι τα αγαπούν και μπορεί να τα ξεπεράσουν «Resilience» όπως τινάζεται ένα ελατήριο, έτσι τα παιδιά μπορεί να ξεπεταχτούν με δύναμη και χαρά ζωής.

Ό,τι είναι το πιο καλό για τα παιδιά για «το συμφέρον τους» θα το βρει ο δικαστής, δύσκολος ο ρόλος του, είναι και κείνος ένας από μας, θα κάνει ότι μπορεί στα όρια του δυνατού γι' αυτό και οι προτάσεις που σας μεταφέραμε πρέπει να περιληφθούν για να τον διευκολύνουν στο οικογενειακό μας δίκαιο. Με σκέψη και σύνεση οι δικαστές θα φροντίσουν για το συμφέρον των παιδιών όταν οι γονείς δεν έχουν τη δυνατότητα να το πράξουν και «Δεν θα συμμορφωθούν τυπικά προς τους υπάρχοντες κανόνες δικαίου δεν θα τους εφαρμόσουν με απλή λογική μόνο θα ψάξουν αν εξυπηρετούν την κοινωνική ωφέλεια υλική ή ηθική»¹⁵.

Ν' αγωνιστούμε, τέτοιους αγώνες έχει πολλούς ο Σύνδεσμος στην ιστορία του, να περάσουμε στη νομο-

11. ΑΠ. 429/2002.

12. Gone but not forgotten- Tessa Souter. Guardian 27/9/1981.

13. La Séparation. Dan Franck. Editions du Seuil Paris 1991.

14. Boris Cyrulnik. Le Vilains petits canards. Edition Emile Jacob. Paris 2001.

15. Ευάγγελος Κρουσταλάκης «Η Δικαιοσύνη ο Δικαστής και η Κοινωνία», Αντ. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2006.

θεσία μας κανόνες που θα εξυπηρετήσουν «το συμφέρον του παιδιού» που δεν αφορά μόνο το παιδί αφορά το μέλλον όλων μας.

Δεν έφεραν εξωπραγματικές αποφάσεις οι γυναίκες του Συμβουλευτικού. Δεν είναι εξωπραγματικοί οι δικαστές, στη συντριπτική τους πλειοψηφία. Είδα να αντικαθιστούν γονείς που δεν έχουν τη δυνατότητα να βλέπουν το συμφέρον του παιδιού τους και μένουν στις δικές τους αντιδικίες. Περνά μπροστά μου η εικόνα μιας μικρής, δέκα χρονών, κρατά ένα σάκο με τα βιβλία της, λίγα ρουχαλάκια και το γούνινο αρκουδάκι που μαζί του κοιμάται τα βράδια. Χτυπά το κουδούνι στο διαμέρισμα που κατοικεί ο μπαμπάς της με την «άλλη». Έφυγε γιατί τσακώθηκε με τη μητέρα της, δεν έτρωγε, δε διάβαζε, έγινε αφόρητη. «Να πας στον πατέρα σου», της είπε η μαμά της, μαμά επειδή μαμά είναι η λέξη για τα παιδιά. Μητέρα είναι η επίσημη ονομασία, των ειδικών που μελετούνε κι αποφασίζουνε για κείνα. Πολλοί στα ΜΜΕ είναι σίγουροι για το μαύρο μέλλον που τα περιμένει.

Η μικρή, με το σάκο και τα πραγματάκια της άκουσε στο θυροτηλέφωνο μια θυμωμένη φωνή, γυναικεία βέβαια να της λέει «Να πας στη μάνα σου, εγώ δεν έχω καμία εντολή από τον πατέρα σου να σε μαζέψω». Ήτανε κι εκείνη από τα «τέκνα» που το συμφέρον τους φρόντισε ο νομοθέτης.

Γύρισε στη μάνα της που «τη μάζεψε» και που μου διηγούτανε με φρίκη για τη συμπεριφορά της «άλλης» όχι για τη δική της και του πατέρα της μικρής. Λένε συχνά οι γυναίκες που βρίσκονται σε απόγνωση και τη δυστυχία των κακών γάμων. «Δεν είναι πατέρας αυτός». Το παιδί ζει σ' ένα καράβι που βουλιάζει, χάνει τον κόσμο, όμως αυτό τον κακό πατέρα τον θέλει και τον αγαπά κι' αυτή τη γυναίκα που το γέννησε και που εκείνος τη βρίζει, την αγαπά κι εκείνη και τη θέλει. Στο ωραίο βιβλίο «Ο μυστικός πόλεμος¹⁶». Η Natalia Zebrinska, γράφει πως στο καράβι που βυθίζεται οι

μητέρες γίνονται καπετάνισσες, κι έτσι είδαμε πολύ συχνά να γίνεται όταν τολμούν να φύγουν και δεν είναι εύκολο βέβαια. Τζόγος, ναρκωτικά, γυναίκες, ξύλο, απειλές, έμεναν, μένουν λένε για τα παιδιά, μιλούν πολύ για κείνες και για τα παιδιά βέβαια μιλούν όμως πάντα πιο πολύ για εκείνες και τα βάσανά τους γίνεται φανερό ότι το «συμφέρον του τέκνου» δεν είναι το πρώτο μέλημά τους. Είναι και αυτό αλλά αφορά κυρίως την παλιά ιδεολογία του γάμου, της οικογένειας, την προστασία από τον άνδρα. Μοναδική επιλογή του άλλου πρέπει να' ναι η μητέρα των παιδιών του, η γυναίκα του. Γιατί μια επιλογή ζωής να' ναι ισόβια και να προσφέρει ευτυχία και ειρήνη ισόβια; Αυτό πρέπει να κατανοήσουν οι γυναίκες. Το συμφέρον του παιδιού που αποκτήθηκε από αυτή την επιλογή όταν χρειαστεί να αποφασίσει ο δικαστής ποιο είναι, ας φροντίσουμε να βοηθήσουμε το δικαστή στο δύσκολο έργο του.

Οι προτάσεις που έγιναν από την Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου με αφορμή την ξαφνική και πρόχειρη τροποποίηση του Οικογενειακού Δικαίου του Αστικού μας Κώδικα πρέπει, επαναλαμβάνουμε, να υλοποιηθούν. Ο Σύνδεσμος έχει στην μακρόχρονη ιστορία του αγώνες κοινωνικούς και νομοθετικούς για τα δικαιώματα των γυναικών και των παιδιών τους. Παλιά αγωνίστηκε για τα «εξώγαμα τέκνα» και την αναγνώρισή τους, τώρα πρέπει να αγωνιστούμε για όλα τα παιδιά «με ή χωρίς γάμο των γονέων τους», για τα παιδιά όλων των οικογενειών όποια μορφή και να 'χουνε οι οικογένειες. Ένα σύγχρονο νομοθέτημα άξιο του οικογενειακού μας δικαίου είναι αναγκαίο· θα επαναφέρει βέβαια το δικαίωμα των γυναικών σ' ένα δικό τους όνομα μια ισόβια ταυτότητα και θα αντιμετωπίζει υπεύθυνα τη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα των μητέρων και των πατέρων για το «συμφέρον» των παιδιών τους.

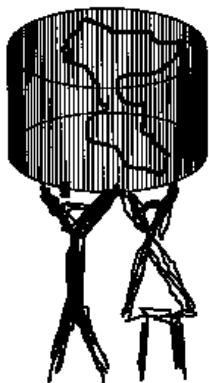
16. La Guerre Secrète. Vaincre la violence conjugale. Paris Nathan 2006.

Το Νομικό Συμβουλευτικό Τμήμα του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας με υπεύθυνη τη Δρ Νομικής Έθλια Κολλοκυθά, αντιπρόεδρο του Συνδέσμου και την κοινωνιολόγο-εγκληματολόγο Ειρήνη Φερέτη, μέλος του Δ.Σ. του Συνδέσμου, προσφέρει κάθε Τετάρτη 6.30-8.30 μ.μ. δωρεάν νομικές συμβουλές σε γυναίκες που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα στο οικογενειακό τους περιβάλλον.

Οι ενδιαφερόμενες μπορούν να απευθύνονται στα γραφεία του Σ.Δ.Γ.

Οδός Σκουφά 60, Αθήνα, Τηλ.: 210 - 36 26 460.

Δ Ι Ε Θ Ν Η

ΔΗΜΙΟΥΡΓΪΑ ΝΈΟΥ ΔΙΕΥΡΥΜΈΝΟΥ ΟΡΓΆΝΟΥ ΣΤΟΝ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΉΡΙΞΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΆΤΩΝ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΏΝ

Σε μια σημαντική απόφασή του (63/311 από 14.9.09) ο ΟΗΕ απεφάσισε τη δημιουργία μεγάλου οργάνου «που θα ενισχύσει τις θεσμικές ρυθμίσεις για την υποστήριξη της ισότητας των φύλων και την ενδυνάμωση των γυναικών».

Υπενθυμίζεται ότι η ισότητα λόγω φύλου συμπεριλαμβάνεται στους οκτώ αναπτυξιακούς στόχους της Διακήρυξης της Χιλιετίας, είναι δηλαδή προτεραιότητα της διεθνούς κοινότητας, πλην οι ανισότητες του φύλου ακόμη καλά κρατούν, με αποτέλεσμα τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών να παραβιάζονται κατάφορα.

Το υπό ίδρυση όργανο θα συμπεριλάβει τα υπάρχοντα τέσσερα ειδικά όργανα-εργαλεία του ΟΗΕ για την ανάπτυξη και ενδυνάμωση των γυναικών και θα επο-

πτεύεται από Ειδικό Αναπληρωτή Γενικό Γραμματέα.

Με το βήμα αυτό ο ΟΗΕ αποσκοπεί στη ριζική βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δράσης του, σε μια εποχή παγκόσμιας οικονομικής και περιβαλλοντικής κρίσης, που δημιουργεί πρόσθετα εμπόδια στο δρόμο για την ισότητα.

Αυτό το βήμα αξίζει να στηριχθεί από το σύνολο των κρατών-μελών του οργανισμού και να απασχολήσει ιδιαίτερα τις φεμινιστικές οργανώσεις.

Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, σε Ανακοίνωση Τύπου που εξέδωσε στις 17.9.09 υπογραμμίζει με ικανοποίηση τη σημασία της σημαντικής αυτής απόφασης.

Αναγνώριση «παραδοσιακών αξιών» ως βάσεως για ανθρώπινα δικαιώματα: Κίνδυνος υπονόμευσης ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Το Συμβούλιο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του ΟΗΕ, αποδεχόμενο πρόταση της Ρωσίας, πήρε στις 4 Οκτωβρίου 2009 απόφαση περί «Προαγωγής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών μέσω μιας καλύτερης κατανόησης των παραδοσιακών αξιών της ανθρωπότητας...».

Η απόφαση υιοθετεί την άποψη ότι οι «παραδοσιακές αξίες» συμβάλλουν μόνο θετικά στην προαγωγή και προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και δεν γίνεται αναγνώριση του γεγονότος ότι συχνά γίνεται επίκληση των «παραδοσιακών αξιών» για να δικαιολογηθούν παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και βλαπτικές πρακτικές όπως ο γενετικός ακρωτηριασμός, η θανάτωση θηλυκών εμβρύων λόγω προ-

γενετικής επιλογής φύλου, η βία λόγω προίκας, η θανάτωση για λόγους «τιμής», και πολλοί νόμοι που παραβιάζουν την ισότητα ανδρών και γυναικών και στερούν τις γυναίκες από ανθρώπινα δικαιώματα όπως το δικαίωμα στην εργασία, στην ψήφο και τη συμμετοχή στα κοινά, στην ιδιοκτησία, στην ελευθερία κίνησης, κλπ.

Η απόφαση αυτή πάρθηκε παρά τις αντιδράσεις πολλών οργανισμών, ιδιαίτερα γυναικείων οργανώσεων όπως η Διεθνής Ένωση Γυναικών, οι οποίες θεωρούν, όπως θεωρεί και ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, ότι αυτή υπονομεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα, ιδίως αυτά που αφορούν στις γυναίκες.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ

της **Μαρίας Στρατηγάκη**

ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ 2009. ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΑΛΛΑ ΟΧΙ ΑΡΚΕΤΕΣ

Στις Ευρωεκλογές του Ιουνίου 2009, η συμμετοχή των γυναικών στο Ευρωκοινοβούλιο αυξήθηκε από 32,1% σε 35,5%. Η μικρή αυτή αύξηση είναι σημαντική όμως υπολείπεται σημαντικά της *ισάριθμης συμμετοχής* ή ακόμα και του ποσοστού/ορίου 40% που συμφωνήθηκε από τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Στην ανάλυση των αποτελεσμάτων **κατά κράτος μέλος** που έκανε το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών επισημαίνονται τα παρακάτω:

- Σε 8 κράτη μέλη το ποσοστό των γυναικών υπερβαίνει το 40% (Φιλανδία, Σουηδία, Εσθονία, Ολλανδία, Βουλγαρία, Δανία, Γαλλία και Αυστρία).
- Σε 11 κράτη μέλη περιλαμβανομένης και της Ελλάδας, το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών κυμαίνεται από 30% έως 40%.
- Στα άλλα 8 κράτη μέλη η συμμετοχή των γυναικών υπολείπεται του ελάχιστου επιθυμητού ορίου του 30% (Σλοβενία, Λιθουανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Πολωνία, Τσεχία, Λουξεμβούργο και Μάλτα).
- Την μεγαλύτερη αύξηση σημείωσε η Γερμανία με 6 περισσότερες γυναίκες από τη προηγούμενη φορά. Ακολούθησε το Ηνωμένο Βασίλειο με 5 περισσότερες γυναίκες στην εκπροσώπηση του στο Ευρωκοινοβούλιο.
- Τη μεγαλύτερη μείωση σημείωσε η Ισπανία (3 γυναίκες) ενώ η Μάλτα παρέμεινε χωρίς καμία γυναίκα στην κοινοβουλευτική της ομάδα.
- Σε σύγκριση με την κατάσταση στα εθνικά Κοινοβούλια σε όλες τις χώρες (εκτός Βελγίου και Ισπανίας) το ποσοστό συμμετοχής των Ευρωβουλευτών είναι μεγαλύτερο από αυτό σε εθνικό επίπεδο.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων **κατά κοινοβουλευτικό πολιτικό κόμμα** επισημαίνει ότι η εκπροσώπηση των κομμάτων στο Ευρωκοινοβούλιο δεν άλλαξε ριζικά από την προηγούμενη περίοδο. Το Λαϊκό κόμμα διατήρησε το ποσοστό του (36%) στο Ευρωκοινοβούλιο, το Σοσιαλιστικό έπεσε από 27,6% σε 25% και οι Φιλελεύθεροι μείωσαν λίγο το ποσοστό τους από 12,7% σε 11,4%. Οι Πράσινοι αύξησαν το ποσοστό τους από 5,5% σε 7,5% και τέλος, η Αριστερή Συμμαχία μείωσε

το ειδικό της βάρος από 5,2% σε 4,7%. Αντίθετα, ως προς τη συμμετοχή των γυναικών σημειώθηκαν ορισμένες σημαντικές αλλαγές. Το ποσοστό των γυναικών στο Λαϊκό Κόμμα αυξήθηκε κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες (από 24,3% σε 33,6%), στο Σοσιαλιστικό Κόμμα μειώθηκε λίγο (από 41,2% σε 40,2%), στους Φιλελεύθερους αυξήθηκε (από 40,4% σε 45,2%) και στους Πράσινους αυξήθηκε σημαντικά από 46,5% σε **54,5%**, ποσοστό που υπερέχει όλων των άλλων ομάδων. Τέλος, στην Αριστερή Συμμαχία σημειώθηκε μικρή πτώση του ποσοστού γυναικών από 29,3% σε 28,5%.

Μετά τις εκλογές ορίστηκαν η εκλέχθηκαν οι πρόεδροι, αντιπρόεδροι των **Κοινοβουλευτικών Επιτροπών** και τα άλλα όργανα του Κοινοβουλίου. Στις θέσεις αυτές η παρουσία των γυναικών είναι αυξημένη περισσότερο από όσο αυξήθηκαν οι γυναίκες στο Σώμα. Στους 22 Προέδρους τοποθετήθηκαν 9 γυναίκες (41% έναντι 21%) ενώ ανάμεσα στους 87 αντιπροέδρους βρίσκονται 31 γυναίκες (36% έναντι 25%). Εντούτοις, αξίζει να σημειωθεί ότι οι γυναίκες απουσιάζουν εντελώς σε δύο από τις πιο σημαντικές Κοινοβουλευτικές Επιτροπές, την Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων και την Επιτροπή Ελέγχου του Κοινοτικού Προϋπολογισμού! Ακόμα γυναίκα είναι η Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας των Πρασίνων και το 27% των Προέδρων των εθνικών πολιτικών ομάδων, δηλαδή το 27%.

Τα παραπάνω στοιχεία είναι ενθαρρυντικά, αλλά ουδόλως ικανοποιητικά. Το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών επισημαίνει ότι μόνον η θέσπιση δεσμευτικών μέτρων για την ισάριθμη συμμετοχή θα μπορούσε να προκαλέσει ουσιαστική αύξηση της συμμετοχής των γυναικών, τόσο στις εκλεγμένες θέσεις όσο και σε αυτές στις οποίες τα μέλη διορίζονται. Οι νέοι ευρωβουλευτές θα πρέπει να αντιληφθούν τη συμμετοχή των γυναικών ως πραγματικό πρόβλημα της σύγχρονης δημοκρατίας και να ενεργήσουν κατάλληλα για την επίλυσή του.

Πηγή: European Women's Lobby, *European Parliament Elections Results 2009: Representation of Women*, August 2009.

ΠΙΝΑΚΑΣ
Ποσοστό Συμμετοχής των γυναικών στο Νέο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε σύγκριση
με τις Ευρωεκλογές του 2004 και τα εθνικά κοινοβούλια.

Κράτος	Θέσεις	Αριθμός Γυναικών	% γυναικών στο Ευρωκοι- νοβούλιο (2009-2014)	% γυναικών στο Ευρωκοι- νοβούλιο (2004-2009)	% γυναικών στο εθνικό κοινοβούλιο
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	13	8	62%	42.9%	41.5%
ΣΟΥΗΔΙΑ	18	10	56%	47.4%	47%
ΕΣΘΟΝΙΑ	6	3	50%	50%	20.8%
ΟΛΜΑΝΔΙΑ	25	12	48%	48.2%	41.3%
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	17	8	47%	44.4%	21.7%
ΔΑΝΙΑ	13	6	46%	42.9%	38%
ΓΑΛΛΙΑ	72	33	44%	44.9%	18.2%
ΑΥΣΤΡΙΑ	17	7	41%	27.8%	28.4%
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	13	5	38%	35.7%	19.3%
ΛΕΤΟΝΙΑ	8	3	38%	22.2%	20%
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	99	37	37%	33.3%	32.3%
ΒΕΛΓΙΟ	22	8	36%	29.2%	35.3%
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	22	8	36%	37.5%	11.1%
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	22	8	36%	25%	28.3%
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	33	12	36%	28.57%	11.4%
ΙΣΠΑΝΙΑ	50	15	36%	27.8%	36.3%
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	72	24	33%	26.9%	19.5%
ΚΥΠΡΟΣ	6	2	33%	0%	14.3%
ΕΛΛΑΔΑ	22	7	32%	29.2%	16%
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	7	2	29%	42.86%	13.3%
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	12	3	25%	38%	24%
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	12	3	25%	38.46%	13.3%
ΙΤΑΛΙΑ	72	18	25%	20.5%	21.3%
ΠΟΛΩΝΙΑ	50	11	22%	14.8%	20.2%
ΤΣΕΧΙΑ	22	4	18%	20,8%	15,5%
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	6	1	17%	50%	23.3%
ΜΑΛΤΑ	5	0	0%	0%	8.7%
ΣΥΝΟΛΟ		736		261	
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ		35.5 %		32.1%	

Στις συνδρομές σας στηρίζεται η δράση μας

Παρακαλούμε τα μέλη μας και τις συνδρομήτριες στο περιοδικό μας «Ο ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ» να στείλουν, το συντομότερο, την ετήσια συνδρομή τους στα γραφεία του Συνδέσμου, οδός Σκουφά 60, Αθήνα 106 80.

- Η ετήσια συνδρομή των μελών για το 2010 είναι 40 ευρώ μαζί με το περιοδικό.
- Η ετήσια συνδρομή μόνο για το περιοδικό είναι 20 ευρώ.

Νέα από παντού

επιμέλεια: Καίτη Μποτοπούλου

Βραβείο Σιμόν ντε Μπωβουάρ

Το βραβείο «Σιμόν ντε Μπωβουάρ για την ελευθερία των γυναικών» θεσπίστηκε για τα εκατό χρόνια από τη γέννηση της συγγραφέως (1908-2008) και αποσκοπεί στο να τιμήσει το έργο και τη δράση ξεχωριστών γυναικών που συμβάλλουν στην προώθηση της ελευθερίας των γυναικών σ'όλο τον κόσμο.

Το πρώτο βραβείο Σιμόν ντε Μπωβουάρ απονεμήθηκε σε δύο γυναίκες: την Αγιάν Χιρσί Αλί, Ολλανδή πολιτικό, η οποία εργάστηκε εντατικά από το 2003 για την αναγνώριση των δικαιωμάτων της γυναίκας στη χώρα της και την Τασλίμα Ναρσέν, ιατρό γυναικολόγο και προοδευτική συγγραφέα από το Μπαγκλαντές.

Ιράκ

Οι γυναίκες μάχονται για βελτίωση συνθηκών

Στο Ιράκ οι γυναίκες δεν αδρανούν. Πολλές γυναικείες οργανώσεις αλλά και μεμονωμένες γυναίκες μάχονται για καλύτερα δικαιώματα στη χώρα τους, για δημιουργία ταμείων ενίσχυσης άπορων γυναικών, για προγράμματα βοήθειας προς τις εργαζόμενες μητέρες και τα παιδιά τους, για προστασία των θυμάτων-γυναικών που απολούνται ή έχουν κακή μεταχείριση, για τις γυναίκες με προβλήματα υγείας, για προώθηση νόμων υπέρ των γυναικών. Τα προβλήματα είναι πολλά. Η Δρ Μπαγιάν Αλαρντζή μας πληροφορεί ότι στο Ιράκ από τα πέντε εκατομμύρια χήρες και τα δύο εκατομμύρια ορφανά παιδιά το 72% δεν έχουν σύνταξη από το κράτος, το 25% των γυναικών δεν έχουν τρεχούμενο νερό και το 40% δεν μπορούν να στείλουν τα παιδιά τους στο σχολείο. Είναι απαραίτητο για τις γυναίκες να μπορέσουν να μορφωθούν, να βοηθηθούν ηθικά και υλικά, για να ανακτήσουν την πληγωμένη από την κοινωνία αξιοπρέπειά τους.

Ινδία

Η Ινδία κατάφερε επιτέλους να σπάσει την κατάρα

κατά των κοριτσιών. Για πρώτη φορά η γέννηση κοριτσιού είναι χαρούμενο γεγονός και όχι κακοτυχία όπως μέχρι τώρα. Η κυβέρνηση της Ινδίας αποφάσισε να δώσει «επιδότηση» για κάθε μωρό γένους θηλυκού. Επίσης ανακοίνωσε ότι θα δώσει επιπλέον βοήθεια, ώστε το κορίτσι να λάβει μόρφωση, αλλιώς το ποσό θα διατίθεται ως προίκα.

Με τον τρόπο αυτό, η Ινδία κατάφερε να αποτρέψει τις εκατομμύρια αμβλώσεις.

Έκθεση της UNICEF επισημαίνει ότι πενήντα εκατομμύρια γυναίκες έχουν υποβληθεί σε άμβλωση, επειδή κυοφορούσαν κορίτσι.

Είναι ένα σημαντικό νέο γι'αυτή τη μεγάλη χώρα.

Σουδάν

Νόμος για την απαγόρευση της κλειτοριδοεκτομής

Ήδη από τον Νοέμβριο του 2008 ψηφίστηκε νόμος από το κράτος του Ν. Κορντοφάν του Σουδάν για την απαγόρευση της κλειτοριδοεκτομής. Η απόφαση αυτή προκαλεί σε όλο το κράτος του Σουδάν αντιδράσεις από τους συντηρητικούς και παραδοσιακούς παράγοντες που συνδυάζουν την άγρια αυτή παρέμβαση στο σώμα των κοριτσιών με πολλές παραδόσεις και δοξασίες.

Με τη νέα νομολογία η παράβαση του νόμου για την απαγόρευση της παρέμβασης επισύρει 10ετή ποινή καθώς και αποζημίωση της οικογένειας σε περίπτωση θανάτου του κοριτσιού. Επιπλέον πρέπει να δίνονται πληροφορίες για την αποφυγή της πράξης της κλειτοριδοεκτομής και πιστοποιητικό σε κάθε κορίτσι από τη στιγμή της γέννησής του. Το κράτος του Σουδάν στοχεύει στην πλήρη κατάργηση της αναχρονιστικής και βάρβαρης αυτής πρακτικής, έχει όμως να παλέψει εναντίον του φόβου και της αμάθειας των οικογενειών σχετικά με την τύχη των κοριτσιών τους.

Κουβέιτ

Τέσσερις γυναίκες στη Βουλή

Μόλις το 2006 οι γυναίκες στο Κουβέιτ έλαβαν δικαίωμα ψήφου. Σήμερα πραγματοποίησαν ένα ακόμη μεγάλο βήμα. Την εκλογή τους στη Βουλή των αντιπροσώπων του Κουβέιτ. «Οι τέσσερις γυναίκες που εξελέγησαν κάνουν υπερήφανες όλες τις γυναίκες της χώρας τους αλλά και τις γυναίκες της Αραβίας γενικά, δείχνοντας έτσι το δρόμο προς την ολοκλήρωση της δημοκρατίας στον Αραβικό κόσμο», τόνισε η Ιορδανή Υπουργός Δημόσιας Μεταρρύθμισης Nancy Bakir, προσθέτοντας ότι η νίκη των εκλεγμένων γυναικών τονίζει την πολιτική ωριμότητα του λαού που αναγνωρίζει στις γυναίκες τη δυνατότητα να διαχειριστούν τα πολιτικά πράγματα στη χώρα τους.

Γαλλία

Βία εναντίον των γυναικών

Η μάχη για την κατάκτηση της ισότητας των φύλων συνεχίζεται όχι μόνο στην Ασία και στην Αφρική αλλά και στην Ευρώπη. Σύμφωνα με στατιστικές της Διεθνούς Αμνηστίας αλλά και της γαλλικής κυβέρνησης μία γυναίκα πεθαίνει κάθε τρεις μέρες στη Γαλλία, θύμα συζυγικής βίας. Είναι μια μάστιγα που αφορά όλες τις κοινωνικές τάξεις, υπογράμμισε η Υπουργός Κοινωνικής Συνοχής και Ισότητας των Φύλων Cat.Vautrin, προτείνοντας το θέμα αυτό να γίνει «εθνικό θέμα». Σημαντικά βήματα έχουν γίνει από τη γαλλική κυβέρνηση για τα δικαιώματα των γυναικών με τελευταίο την προώθηση νόμου για την νόμιμη ηλικία γάμου της γυναίκας στα 18 αντί για τα 15 που ήταν πριν. Χρειάζεται όμως ακόμη πολλή προσπάθεια για να ολοκληρωθούν τα μέτρα κατά της βίας εναντίον των γυναικών.

Ιράν

Νεντά Αγκχά-Σουλτάν

«Ο Άγγελος της Ελευθερίας»

Στο Ιράν, μετά την δημοσίευση των αποτελεσμάτων των προεδρικών εκλογών του Ιουνίου 2009, όπου, σύμφωνα με την καταμέτρηση των ψήφων από την πλευρά του καθεστώτος, επανεξελέγη ο Μαχμούτ Αχμαντινετζάντ, έγιναν μεγάλες διαδηλώσεις. Νέοι άνθρωποι κυρίως, άνδρες και γυναίκες, κατεβήκαν στους δρόμους της Τεχεράνης και των μεγάλων Ιρανικών πόλεων διαδηλώνοντας κατά των αποτελεσμάτων των εκλογών και απαιτώντας επανακαταμέτρηση των ψήφων. Σε μια τέτοια διαδήλωση έχασε τη ζωή της η νεαρή Νεντά Αγκχά-Σουλτάν, χτυπημένη από σφαίρα ενός άνδρα της ισλαμικής πολιτοφυλακής Μπασιτζ.

Η δολοφονία μεταδόθηκε σε όλον τον κόσμο μέσω διαδικτύου και προκάλεσε οργισμένες αντιδράσεις. Στο εξής το σύνθημα στις διαδηλώσεις ανά τον κόσμο

θα είναι «Είμαι η Νεντά».

Αφγανιστάν

Σχέδιο νόμου για τη νομιμοποίηση του συζυγικού βιασμού

Κάτι τρομερό αποφεύχθηκε χάρη στις αντιδράσεις πολλών δυτικών κρατών. Ο Αφγανός Πρόεδρος Χαμίτ Καργάι πρότεινε ένα σχέδιο νόμου που θα νομιμοποιούσε το βιασμό της συζύγου. Ο νόμος αυτός δεν ίσχυσε, αλλά οι Αφγανοί άνδρες εξακολουθούν να φέρονται περιφρονητικά προς τις συζύγους τους.

Στο Αφγανιστάν οι γυναίκες μάχονται, και οργανώνονται και πολλές φεμινιστικές οργανώσεις διαφόρων κρατών ενδιαφέρονται για την κατάσταση της γυναίκας στο Αφγανιστάν.

Διερωτάται κανείς: πως μπόρεσε ένας πρόεδρος κράτους, που έχει σχέσεις με δυτικούς ηγέτες να υποστηρίξει, έστω και αν τελικά δεν πραγματοποιήθηκε, έναν νόμο που νομιμοποιεί τη συζυγική βία; Ο κίνδυνος караδοκεί. Η Αφγανή γυναίκα επαγρυπνει.

Μιανμάρ

Αούνγκ Σαν Σου Κι

Μια φυλακισμένη νομπελίστρια

Η παλιά Βιρμανία έχει από το 1989 μετονομαστεί σε «Ένωση της Μιανμάρ» μετά την επικράτηση της δικτατορίας του Ταν Σουέν. Πριν δύο χρόνια δεκάδες χιλιάδες μοναχοί και φοιτητές διαδήλωναν στους δρόμους των μεγάλων πόλεων ζητώντας δικαιοσύνη, μέτρα εναντίον της ακρίβειας και δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις.

Ήρθε όμως η καταστολή της «πορτοκαλί επανάστασης», όπως ονομάστηκε η εξέγερση από το χρώμα του ενδύματος των μοναχών.

Χιλιάδες διαδηλωτές έχασαν τη ζωή τους και χιλιάδες φυλακίστηκαν. Από τότε η αντιπολίτευση δεν αντιδρά, και όταν τον Αύγουστο του 2009 ανακοινώθηκε η νέα καταδίκη της Σαν Σου Κι, που είχε λάβει το Νόμπελ Ειρήνης, δεν σημειώθηκε καμία αντίδραση.

Η Μιανμάρ είναι η μεγαλύτερη χώρα της Νοτιανατολικής Ασίας και, παρά τον φυσικό της πλούτο, περίπου το 40% των 48 εκατομμυρίων της ζει κάτω από το όριο της φτώχειας και πνίγεται από τον τρόπο και την καταπίεση.

Ελλάδα

Ισότητα των φύλων

Η Ελλάδα βρίσκεται φέτος στην 86^η θέση μεταξύ 134 χωρών ως προς την ισότητα των φύλων, σύμφωνα με έκθεση του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ. Μέσα στα τελευταία 3 χρόνια έχει καταταχθεί στην 69^η θέση, αφού το 2006 είχε καταταχθεί στην 69^η θέση.

Ο κατάλογος καταρτίζεται λαμβάνοντας υπόψη

πόσο περιορισμένες είναι οι διακρίσεις λόγω φύλου βάσει της οικονομικής συμμετοχής, της μόρφωσης, της υγείας και της ενασχόλησης με την πολιτική. Πρώτη στον κατάλογο είναι η Ισλανδία και ακολουθούν η Φινλανδία, η Νορβηγία, η Σουηδία και η Ν. Ζηλανδία. Τελευταίες στον κατάλογο βρίσκονται το Πακιστάν, το Τσαντ και η Υεμένη, ενώ χαμηλά στην κατάταξη είναι και η Τουρκία, η οποία κατατάσσεται στην 129^η θέση.

Η.Π.Α.

Μητρότητα στην εφηβεία

Σύμφωνα με τις έρευνες του «Γραφείου Αναφοράς Πληθυσμού» το ποσοστό γεννήσεων παιδιών από ανήλικες Αμερικανίδες είναι διπλάσιο από το μέσο όρο σε άλλες ανεπτυγμένες χώρες. Στην έκθεσή της, η μη κυβερνητική αυτή οργάνωση, επισημαίνει ότι στις Η.Π.Α. σε κάθε 1000 έφηβες ηλικίας 15-19 ετών αναφέρονται 42 γεννήσεις ενώ ο μέσος όρος, στο σύνολο των ανεπτυγμένων χωρών, είναι 21 γεννήσεις ανά 1000 κορίτσια. Η Λίνα Τζέικομπσεν, ερευνήτρια, τόνισε την ανάγκη να δοθεί προσοχή στο φαινόμενο, αφού εξάλλου υπάρχει πρόβλημα ως προς την εκπαίδευση και τη μόρφωση των νέων στις Η.Π.Α.

Βραζιλία

Γυναίκες στην Αστυνομία

Οι ομάδες δίωξης ναρκωτικών της Βραζιλίας δίνουν σκληρές μάχες εναντίον των εγκλημάτων, που, σε μορφή συμμοριών, τρομοκρατούν τον πληθυσμό

στις φαβέλες και τους δρόμους των μεγαλουπόλεων.

Επειδή οι πολίτες της Βραζιλίας δεν εμπιστεύονται το Σώμα Ασφαλείας που καταδιώκει τους εγκληματίες, η κυβέρνηση αποφάσισε να χρησιμοποιήσει και γυναίκες σε ορισμένα από τα υψηλότερα πόστα της αστυνομίας. Η Μάρισα Μπεκ, 35 χρόνων, σύζυγος και μητέρα, ορίστηκε επικεφαλής της Μονάδας Ειδικών Δυνάμεων και Εκρηκτικών. Πρόκειται για ένα επάγγελμα όπου κατά παράδοση κυριαρχούν οι άνδρες, αλλά οι γυναίκες, βοηθούμενες και από την κοινωνία, αλλάζουν με την παρουσία τους αυτή την πραγματικότητα.

Φιλιππίνες

Ο θάνατος της Κορασόν Ακίνο

Την 1^η Αυγούστου 2009 πέθανε στις Φιλιππίνες η πρώην πρόεδρος της χώρας Κορασόν Ακίνο σε ηλικία 76 ετών. Η Κ. Ακίνο μπήκε στην πολιτική μετά τη δολοφονία του συζύγου της, γεροϋσιαστή Μπενίνιο, το 1983. Το Φεβρουάριο του 1986 ηγήθηκε εκατομμυρίων συμπατριωτών της σε μια λαϊκή εξέγερση 4 ημερών που ανάγκασε τον δικτάτορα Μάρκος να διαφύγει στο εξωτερικό. Η Κ. Ακίνο εξελέγη πρόεδρος της χώρας και παρέμεινε στη θέση αυτή έως το 1992, έμεινε δε στην ιστορία της χώρας της ως η πρώτη γυναίκα πρόεδρος της Ασίας. Η σημερινή πρόεδρος της χώρας Γκλόρια Αρόγιο ανακήρυξε δεκαήμερο εθνικό πένθος για να τιμήσει την πολιτικό που ανέτρεψε τη δικτατορία στις Φιλιππίνες.

Γυναίκες στον κόσμο

Έλινορ Όστρομ

Η Έλινορ Όστρομ τιμήθηκε φέτος με το Νόμπελ Οικονομίας ανεβάζοντας τον αριθμό των γυναικών που τιμήθηκαν το 2009 με Νόμπελ σε πέντε. Τα πέντε γυναικεία Νόμπελ του 2009 είναι:

Έλινορ Όστρομ: Νόμπελ Οικονομίας, Ελιζάμπεθ Μπλάκμπερν και Κάρολ Γκρέντερ: Νόμπελ Ιατρικής, Χέρτα Μίλερ Νόμπελ: Λογοτεχνίας, Άντα Γιόναθ: Νόμπελ Χημείας.

Η Έλινορ Όστρομ, 76 ετών, είναι η πρώτη γυναίκα

που τιμάται με Νόμπελ Οικονομικών. Δεν είναι οικονομολόγος αλλά πολιτικός επιστήμονας, καθηγήτρια του Πανεπιστημίου της Ιντιάνα. Βραβεύεται για το έργο της στην καταπόνηση και τη διαχείριση των απλών οικονομικών αγαθών και των φυσικών πόρων. Έχει σπουδάσει πολιτικές επιστήμες στο Πανεπιστήμιο UCLA. Το 1973 ίδρυσαν με το σύζυγό της ένα ερευνητικό εργαστήριο στο Πανεπιστήμιο της Ιντιάνα με αντικείμενο την πολιτική θεωρία και ανάλυση. Έχει γράψει πολλά βιβλία που αφορούν τους τομείς της θεωρίας της οργάνωσης, των πολιτικών επιστημών και της δημόσιας διοίκησης. Είναι γνωστή για τον έξω από τα καθιερωμένα τρόπο ζωής της και την αγάπη της στη φύση. Μαζί της τιμήθηκε και ο Όλιβερ Γουίλιαμσον, 77

ετών, καθηγητής του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας στο Μπέρκλεϊ του οποίου το έργο συμπληρώνει το δικό της.

Ελίζαμπεθ Μπλάκμπερν – Κάρολ Γκρέιντερ

Είναι η πρώτη φορά που η Σουηδική Ακαδημία απονέμει Νόμπελ Ιατρικής σε δύο γυναίκες. Η 48χρονη Κάρολ Γκρέιντερ άρχισε τις έρευνές της για την τελομεράση στα τέλη της δεκαετίας του 70 από την επιστημονική καθοδήγηση της Ελίζαμπεθ Μπλάκμπερν, η οποία εκείνη την εποχή ήταν πρωτοπόρος στην έρευνα των χρωμοσωμάτων και του DNA στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια.

Οι δύο Αμερικανίδες ερευνήτριες, μαζί με τον συνάδελφό τους επίσης Αμερικανό καθηγητή γενετικής Τζακ Σόστακ, ανακάλυψαν το ένζυμο που πιθανόν να είναι το κλειδί της αιώνιας νεότητας, την τελομεράση, γνωστό και ως ένζυμο της αθανασίας.

Αυτό σημαίνει ότι βρήκαν την άκρη του νήματος σε ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα της βιολογίας που θα βοηθήσει και στη μάχη κατά του καρκίνου.

Οι τρεις νομπελίστες της Ιατρικής για το 2009 ανακάλυψαν, μετά από προηγούμενες έρευνες δεκαετιών, το ένζυμο που σχηματίζει το τείχος προστασίας απέναντι στον εκφυλισμό και την γήρανση των κυττάρων.

Χέρτα Μίλερ

Γερμανίδα, ρουμανικής καταγωγής, η Χέρτα Μίλερ, 56 ετών, τιμήθηκε φέτος με το Νόμπελ λογοτεχνίας. Είναι άγνωστη στις Η.Π.Α. και ελάχιστα μεταφρασμένη διεθνώς.

Το έργο της είναι διαποτισμένο από τα προσωπικά της βιώματα καθώς, για ένα μεγάλο μέρος της ζωής της, δεινο-

πάθησε κάτω από το απολυταρχικό κομμουνιστικό καθεστώς του Νικολάι Τσαουσέσκου. Δυναμική και εξαιρετικά θαρραλέα η Χέρτα Μίλερ χρησιμοποίησε τη γραφή της ως όπλο απέναντι στην καταπίεση που της επέβαλε η πολιτική κατάσταση στη Ρουμανία. Δεν της επέτρεπαν να δημοσιεύσει τα βιβλία της και αναγκάστηκε να εργαστεί ως μεταφράστρια σε εργοστάσιο.

Απολύθηκε από τη δουλειά της όταν θεωρήθηκε εχθρός του καθεστώτος και αποφάσισαν μαζί με τον σύζυγό της να περάσουν στο Δυτικό Βερολίνο, όπου ζουν μέχρι σήμερα. Η απόδοση της πνευματικής ασφυξίας σε συνδυασμό με τη μαχητικότητα και τη

γραφική στο έργο της Μίλερ ήταν τα στοιχεία που οδήγησαν τη Σουηδική Ακαδημία στη βράβευσή της.

Άντα Γιόναθ

Το Βραβείο Νόμπελ Χημείας για το 2009 απονεμήθηκε στους Βενκατραμάν Ραμακρίσαν, Τόμας Στάιτς και Άντα Γιόναθ, για τις μελέτες τους στη δομή και τη λειτουργία των ριβοσωμάτων.

Τα ριβοσώματα αποτελούν σημαντικές μονάδες της κυτταρικής δομής, παράγουν πρωτεΐνες που με τη σειρά τους ελέγχουν τη χημεία όλων των ζωντανών οργανισμών. Εξαιτίας του σημαντικού τους ρόλου στη ζωή, αποτελούν στόχο πολλών νέων αντιβιοτικών.

Οι τρεις νικητές του φετινού Νόμπελ Χημείας ανακάλυψαν τη μορφή των ριβοσωμάτων και τον τρόπο που λειτουργούν στο ατομικό επίπεδο. Και οι τρεις χρησιμοποίησαν μία μέθοδο που ονομάζεται κρυσταλλογραφία ακτίνων Χ, για να εντοπίσουν τη θέση καθενός από τα εκατοντάδες χιλιάδες άτομα που απαρτίζουν το ριβόσωμα.

Η κατανόηση του τρόπου λειτουργίας του ριβοσώματος και των εσωτερικών διεργασιών είναι σημαντική για την κατανόηση της ζωής, επισημαίνει η ανακοίνωση της Επιτροπής των Βραβείων. Αυτή η γνώση μπορεί να τεθεί σε άμεση πρακτική χρήση. Πολλά από τα σύγχρονα αντιβιοτικά θεραπεύουν διάφορες ασθένειες, εμποδίζοντας τη λειτουργία των βακτηριακών ριβοσωμάτων. Χωρίς τα οργανικά ριβοσώματα, τα βακτήρια δεν θα μπορούσαν να επιβιώσουν. Αυτός είναι ο λόγος που αποτελούν τόσο σημαντικό στόχο των νέων αντιβιοτικών.

Οι τρεις επιστήμονες δημιούργησαν τρισδιάστατα μοντέλα που δείχνουν τον τρόπο που τα διαφορετικά αντιβιοτικά επιδρούν στο ριβόσωμα. Αυτά τα μοντέλα χρησιμοποιούνται στην ανάπτυξη νέων αντιβιοτικών, βοηθώντας με αυτό τον τρόπο την αντιμετώπιση ασθενειών.

Οι Ραμακρίσαν και Στάιτς είναι Αμερικανοί πολίτες, ενώ η Γιόναθ είναι από το Ισραήλ.

Σόνια Σοτομαγιόρ

Η Σόνια Σοτομαγιόρ, 54 ετών, δικαστής του Ομοσπονδιακού Εφετείου, επελέγη από τον Πρόεδρο Μπαράκ Ομπάμα μέλος του Ανωτάτου Δικαστηρίου των Η.Π.Α.

Η Σόνια Σοτομαγιόρ είναι παιδί Πουερτορικανών Ισπανόφωνων μεταναστών που μεγάλωσε στις φτωχικές γειτονίες του Μπρονξ. Τελείωσε με άριστα τις σπουδές της στο Πρίνστον και στο Γέιλ.

«Διαθέτει υψηλή νοημοσύνη και άρτια νομική

κατάρτιση και γνωρίζει πώς λειτουργεί ο κόσμος και πώς ζουν οι απλοί άνθρωποι», δήλωσε ο Πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα.

Η Σόνια Στοτομαγιόρ είναι η τρίτη γυναίκα του Ανωτάτου Δικαστηρίου των Η.Π.Α. και δεύτερη στη σημερινή του σύνθεση μαζί με την Γ. Γκίνσμπουργκ.

Οι δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου παραμένουν στη θέση τους ισοβίως ή έως ότου αποφασίσουν μόνοι τους να συνταξιοδοτηθούν.

Ναταλία Εστεμίροβα

Η Ναταλία Εστεμίροβα, 49 ετών, δημοσιογράφος, ακτιβίστρια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων απήχθη καθώς έβγαινε από το σπίτι της, στην πρωτεύουσα της Τσετσενίας.

Τέσσερις άνδρες την άρπαξαν και την έβαλαν με τη βία σε ένα αυτοκίνητο.

Μερικές ώρες αργότερα το πτώμα της βρέθηκε στη γειτονική Δημοκρατία της Ινγκουσενίας. Η ανθρωπιστική οργάνωση «Μνήμη», για την οποία εργαζόταν η Ναταλία Εστεμίροβα, κατηγορήσε ως ηθικό αυτουργό της δολοφονίας τον Τσετσένο Πρόεδρο Ραμζάν Καντίροφ.

Η Ναταλία Εστεμίροβα επέκρινε συστηματικά τον Καντίροφ συγκρίνοντάς τον με τον Στάλιν. Έτσι η γυναίκα αυτή έγινε, μαζί με την Άννα Πολιτκόφσκαγια που ήταν και στενή της φίλη, άλλο ένα θύμα του αυταρχισμού στη μακρά λίστα των δημοσιογράφων και των ακτιβιστών που δολοφονήθηκαν στη Ρωσία τα τελευταία χρόνια.

Εξοργισμένος με τη δολοφονία της Ναταλία Εστεμίροβα, δήλωσε ο Ρώσος Πρόεδρος Ντιμίτρι Μεντβέντεφ. Τουλάχιστον αυτός αντέδρασε αμέσως, σε αντίθεση με τον Βλαντιμίρ Πούτιν που είχε χρειαστεί δύο εικοσιτετράωρα για να κάνει δήλωση για την δολοφονία, το 2006, της Άννα Πολιτκόφσκαγια.

Εσά Μομενί

Η 28χρονη Ιρανή Εσά Μομενί κρατείται στην απομόνωση, στη φυλακή Εβίν της Τεχεράνης, από την Ιρανική μυστική αστυνομία.

Το έγκλημά της είναι ότι υπερασπίστηκε τα δικαιώματα των γυναικών της χώρας της. Συνελήφθη στις 15 Οκτωβρίου, πριν αναχωρήσει για τις Η.Π.Α. Η Εσά Μομενί συμμετείχε στην εκστρατεία «Αλληγή για την ισότητα» με στόχο την ανατροπή των αντιφемινιστικών ταμπού και παραδόσεων. Μαζί με τους συνεργάτες της έδωσαν μάχη για να συγκεντρωθούν

ένα εκατομμύριο υπογραφές και να ζητήσουν την αλλαγή της ιρανικής νομοθεσίας, ώστε να γίνει πιο φιλική προς τις γυναίκες.

Η αυθαίρετη σύλληψη της Μομενί προκάλεσε την αντίδραση οργανώσεων για τα δικαιώματα του ανθρώπου με πρώτη τη Διεθνή Αμνηστία.

Ένα μπλογκ έχει δημιουργηθεί με αίτημα την αποφυλάκισή της, καθώς και την αποφυλάκιση Ιρανών γυναικών που συνελήφθησαν για τους ίδιους λόγους. Η δίκη τους θα γίνει τον Ιανουάριο.

Κλόι Σμιθ

Η Κλόι Σμιθ, 27 ετών, είναι το νεαρότερο μέλος της Βουλής των Κοινοτήτων μετά τη νίκη της έδρας του Βορείου Νόργουϊτς (Ηνωμένο Βασίλειο) με το κόμμα των Τόρις. Μεγάλωσε στο Νόρφολκ και σπούδασε αγγλική λογοτεχνία στο Πανεπιστήμιο του Γιόρκ. Από τα 16 της ενδιαφέρθηκε για την πολιτική.

Μέχρι την υποψηφιότητά της εργαζόταν ως σύμβουλος σε θέματα διοίκησης σε πολυεθνική εταιρεία. Τα προσόντα της Κλόι Σμιθ είναι τόσα ώστε οι φίλοι της εκφράζουν φόβους ότι θα προαχθεί υπερβολικά γρήγορα από τον ηγέτη των Συντηρητικών Ντ. Κάμερον.

Τερεράι Τρέντ

Η ιστορία της Τερεράι Τρέντ είναι μία ζωντανή απόδειξη πως οι ευκαιρίες μπορούν να αλλάξουν στη ζωή των ανθρώπων που έχουν τη φλόγα μέσα τους.

Η Τερεράι βοσκούσε αγελάδες στη Ζιμπάμπουε και είχε πάει μόνο ένα χρόνο στο σχολείο. Ο πατέρας της την πάντρεψε στα 11 της με έναν άνδρα που την χτυπούσε.

Στα 18 της είχε κι'όλας τρία παιδιά.

Οκτώ χρόνια αργότερα, πέρασε από το χωριό της ο Τζο Λακ επικεφαλής της οργάνωσης αρωγής Heifer International. Η Τερεράι κατάλαβε τότε ότι της δινόταν η ευκαιρία να αλλάξει τη ζωή της και να μορφωθεί, όπως ήταν το όνειρό της. Άρχισε να δουλεύει για την Heifer και με τα χρήματα που κέρδιζε έκανε μαθήματα δι'αλληλογραφίας. Το 1998 έγινε δεκτή στο Πανεπιστήμιο της Οκλαχόμα, όπου πήγε μαζί με τον σύζυγό της και τα πέντε τους παιδιά. Η ζωή της ήταν δύσκολη γιατί εκτός από τη φτώχεια ο σύζυγός της εξακολουθούσε να την χτυπάει και γι'αυτό το λόγο απελάθηκε και επέστρεψε στη Ζιμπάμπουε. Η Τερεράι πέρασε τρομερές δυσκολίες, κατάφερε όμως να αριστεύσει στις σπουδές της, πήρε πτυχίο Μάστερ και τον Δεκέμβριο θα ανακηρυχθεί διδάκτωρ.

Σύλβια Λούκας

Στις 15/1/2009 η Σύλβια Λούκας, εκπρόσωπος του Λουξεμβούργου στα Ηνωμένα Έθνη, έγινε η 65^η Πρόεδρος του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου των Ηνωμένων Εθνών.

Γεννημένη το 1965, η Σύλβια Λούκας υπήρξε Διευθύντρια των Πολιτικών Υποθέσεων στο Υπουργείο Εξωτερικών του Λουξεμβούργου και αντιπρόσωπος του Λουξεμβούργου στην Πορτογαλία.

Σήμερα είναι η δεύτερη γυναίκα επικεφαλής του τρίτου οργάνου των Ηνωμένων Εθνών.

Τα δύο πρώτα είναι η Γενική Συνέλευση και το Συμβούλιο.

Κάθριν Άστον

Η νέα Υπουργός Εξωτερικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης Κάθριν Άστον γεννήθηκε στο Απχόλαντ στη ΒΑ Αγγλία και σπούδασε Οικο-νομικά στο Πανεπιστήμιο του Λον-δίνου. Εργάστηκε για διάφορες ομάδες πίε-

σης και επί 6 χρόνια ήταν διευθύντρια της Business in the Community, της φιλανθρωπικής οργάνωσης που έχει ιδρύσει ο πρίγκηπας Κάρολος και έχει ως στόχο να κινητοποιήσει τις επιχειρήσεις, ώστε να προωθήσουν κοινωνικό έργο. Μεταξύ 1998-2001 ήταν διευθύντρια των υγειονομικών αρχών της κομητείας του Χέρτφορντσιρ. Το 1999, κατόπιν αιτήματος του εργατικού κόμματος στο οποίο ανήκει, της δόθηκε ο τίτλος της βαρώνης και έτσι μπήκε στη Βουλή των Λόρδων. Δύο χρόνια αργότερα έγινε Υφυπουργός Παιδείας και αργότερα Υφυπουργός Δικαιοσύνης.

Το 2008 διαδέχτηκε τον Πίτερ Μάντελσον στη θέση του Επιτρόπου Εμπορίου της Ε.Ε. και τον Νοέμβριο του 2009 εξελέγη Υπουργός Εξωτερικών της Ε.Ε.

ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΡΗΤΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Η Ακαδημία Αθηνών στην Πανηγυρική Συνεδρία της στις 29 Δεκεμβρίου 2009 βράβευσε το Σωματείο «Ένωση Γυναικών Κρήτης» απονέμοντας ΕΠΑΙΝΟ για την 30χρονη κοινωνική και πολιτιστική της προσφορά.

Το σκεπτικό της απονομής του βραβείου αυτού έχει ως εξής:

Το τιμώμενο σωματείο, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, δραστηριοποιείται κυρίως σε βήματα που αφορούν στην ισότητα των φύλων και στη διάδοση, διάσωση και διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Ιστορική πορεία που προβάλλεται στην εκδοθείσα εσχάτως επετειακή έκδοση, όπου παρουσιάζεται το έργο του και η εξαιρετικά επιτυχή προσπάθεια του για την προβολή του Κρητικού Πολιτισμού. Ιδιαίτερως δε, πρέπει να τονισθεί ότι την τελευταία δεκαετία έχει επεκτείνει τη δράση του και σε άλλες αξιοσημείωτες ενέργειες, όπως στην ανάδειξη των προβλημάτων της Γαύδου, συμβάλλοντας αποφασιστικά, με συντονισμένες παρεμβάσεις, στην επαναλειτουργία του Νηπιαγωγείου και του Δημοτικού Σχολείου της γειτονικής αυτής νησίδας.

Ο Σύνδεσμος συγχαίρει την «Ένωση Γυναικών Κρήτης», σωματείο με το οποίο συνεργάζεται στους κοινούς αγώνες και την άξια και δραστήρια Πρόεδρό του κ. Ρένα Μπαρουλάκη-Κιτσοπανίδου, μέλους του Συνδέσμου μας και καλή φίλη.

ΒΙΒΛΙΑ ΒΙΒΛΙΑ ΒΙΒΛΙΑ ΒΙΒΛΙΑ**παρουσιάζει η Σούλα Παναρέτου****ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ: ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ**

Συλλογικός τόμος, που επιμελήθηκε η Μαρία Στρατηγάκη επίκουρη καθηγήτρια στο Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής του Πάντειου Πανεπιστημίου, και είναι **αφιερωμένος στη μνήμη της Ρένας Λάμψα**.

Γράφουν οι Mary Braithwaite, Mary Daly, Anne Havnor, Anva Καραμάνου, Μαρία Καραμεσίνη, Emanuela Lombardo, Καίτη Παπαρρήγα-Κωσταβάρα, Μαρία Στρατηγάκη, Elizabeth Villagomez.

Ο τόμος παρουσιάστηκε στις 21 Οκτωβρίου, στην αίθουσα Ξένων Ανταποκριτών από τις κυρίες Αντιγόνη Καραλή Δημητριάδη, Έφη Μπέκου, Σούλα Παναρέτου, Ευγενία Τσουμάνη και Κούλα Κασιμάτη, συντονίστρια της συζήτησης.

Μιλώντας στην εκδήλωση η Σούλα Παναρέτου είπε τα εξής:

Επιτρέψτε μου δύο προλογικές επισημάνσεις: Πρώτα από όλα θέλω να εκφράσω τη συγκίνησή μου που ο τόμος είναι αφιερωμένος στη Ρένα Λάμψα, που πρόλαβα να γνωρίσω και να συνεργαστώ μαζί της. Αργότερα, όταν αναμίχθηκα ενεργά με τα πράγματα του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, επιβεβαίωσα την αρχική μου εκτίμηση, ότι η Ρένα υπήρξε από τις ψυχές του Συνδέσμου. Αντιπρόεδρος του και υπεύθυνη του περιοδικού «Ο αγώνας της γυναίκας» εργάστηκε με επιμονή και αφοσίωση στους σκοπούς του Συνδέσμου,

αλλά και του φεμινιστικού κινήματος. Πίστευε στην ευρωπαϊκή ιδέα και προδρομικά διείδε, ότι το ευρωπαϊκό πεδίο όλο και πιά πολύ μεταβάλλεται σε ένα πεδίο σημαντικών αποφάσεων για την ισότητα των φύλων. Ελαβε ενεργό μέρος στις διεργασίες για τη δημιουργία και εδραίωση του Ευρω-παϊκού Λόμπυ Γυναικών και του Ελληνικού Συντονιστικού. Η αφιέρωση είναι μια πράξη οφειλόμενης τιμής.

Το δεύτερο σημείο που θα ήθελα να θίξω είναι, ότι έχουμε μπροστά μας ένα πολύ χρήσιμο βιβλίο, χρήσιμο για όλες εμάς που είμαστε μάχιμα μέλη του κινήματος. Είναι γραμμένο από γυναίκες που διαθέτουν και τη γνώση και την φεμινιστική οπτική. Επομένως είναι ένα εγχειρίδιο, στο οποίο προστρέχεις ξανά και ξανά για να τεκμηριώσεις θέσεις, να αντλήσεις παραδείγματα αποτελεσματικής δράσης, να συγκρίνεις, να υπογραμμίσεις, να θυμηθείς πράγματα.

Από όλο αυτόν τον πλούτο επιλέγω για σχολιασμό δύο περιοχές: το gender mainstreaming [ένταξη της ισότητας στο σύνολο των πολιτικών] και το gender budgeting [προυπολογισμός του φύλου], χωρίς να σημαίνει, ότι θα εξαντλήσω όλο το εύρος.

Για το πρώτο θέμα υπάρχει το σχετικό κεφάλαιο που υπογράφει η Mary Daly και μας δίνει τη συγκρι-

τική εικόνα οκτώ χωρών [Βέλγιο, Γαλλία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Λιθουανία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο], μέσω των αποτελεσμάτων του προγράμματος EQUAPOL. Πως, λοιπόν, υλοποιείται η στρατηγική της ένταξης της ισότητας στις δημόσιες πολιτικές; Άνιση είναι η εικόνα και αργή η διαδικασία. Αλλού η ένταξη ταυτίζεται με την ίση μεταχείριση, που κυρίως αναφέρεται στην απασχόληση, και τα θετικά μέτρα, που γνωρίζουμε από τη συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα των αποφάσεων. Αλλού ασκείται με επιλεκτικές πολιτικές η αντιμετώπιζεται ως διαδικαστικό θέμα, παρά ως σύνολο δομικών αλλαγών. Μάλλον χρησιμοποιείται ένα μείγμα προσεγγίσεων στις διάφορες χώρες.

Υπάρχει ωστόσο ένα παράδειγμα, στο οποίο πρέπει να κατατείνουμε και αυτό είναι της Σουηδίας. Είναι μοναδικό, διότι στοχεύει στην καταπολέμηση των δομικών ανισοτήτων [έμφυλες δομές εξουσίας, συστήματα αξιών], επεκτείνεται στη λειτουργία και των μη δημόσιων οργανισμών, στον ιδιωτικό τομέα και την κοινωνία των πολιτών και τυγχάνει ευρείας συναίνεσης πολιτικών και πολιτών. Πρόκειται για την κύρια προσέγγιση στην ισότητα των φύλων, η εφαρμογή της οποίας επιδιώκεται τόσο σε βάθος, όσο και σε έκταση. Στη Σουηδία η ένταξη του

φύλου στις πολιτικές είναι κυβερνητική προτεραιότητα, είναι πολιτική καθ' εαυτήν. Πρόκειται για το πίο ολοκληρωμένο μοντέλο, που μετατρέπει την ένταξη του φύλου σε θεωρητικό και πολιτικό ζήτημα.

Τρεις προϋποθέσεις επισημαίνονται για την εφαρμογή της ένταξης του φύλου στις δημόσιες πολιτικές.

- τεχνικές διαδικασίες [στατιστικά στοιχεία ανά φύλο, μεθοδολογικά εργαλεία, εργαλεία εκτίμησης των επιπτώσεων στο φύλο]
- οργανωτικές αλλαγές [δημιουργία νέων δομών, όπως μονάδες ένταξης μέσα στη διοίκηση με ποικίλες αρμοδιότητες για υποστήριξη και συμβουλευτικές υπηρεσίες]
- αλλαγές στο φάσμα των φορέων που εμπλέκονται [εμπειρογνώμονες, εθελοντικός τομέας, γυναικείες οργανώσεις και τοπική κοινότητα].

Προϋπολογισμός για το φύλο:

Είναι το εργαλείο για την αποτελεσματική ένταξη της διάστασης του φύλου από τις κυβερνήσεις σε κάθε πτυχή της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Σ ημείνει εισαγωγή της οπτικής του φύλου στα δημόσια οικονομικά, δηλ αναγνώριση του γεγονότος, ότι η μακροοικονομική πολιτική επιδρά σημαντικά στο βιοτικό επίπεδο και τις οικονομικές ευκαιρίες του πληθυσμού γενικά και των γυναικών ειδικότερα. Πρέπει να μειώνονται οι ανισότητες για να ανεβαίνει η παραγωγικότητα, να αναπτύσσονται οι ανθρώπινες ικανότητες, ο ελεύθερος χρόνος και η ευημερία. Όταν εισάγεται η οπτική του φύλου στον προϋπολογισμό, που είναι εργαλείο μακροοικονομικής πολιτικής, τα έξοδα και τα έσοδα και τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για αυτά έρχονται στο κέντρο της προσοχής.

Και τα δημόσια οικονομικά που περιλαμβάνουν τη διάσταση του φύλου και η ένταξη της ισότητας στο σύνολο των πολιτικών] είναι

συμπληρωματικά εργαλεία για την επίτευξη της ισότητας.

Που μπορεί να εφαρμοστεί ο προϋπολογισμός για το φύλο: σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Η αποκέντρωση μάλιστα είναι εξαιρετικά σημαντική γιατί υπάρχει καλύτερη εικόνα των αρμοδιοτήτων και της κατανομής των πόρων και άρα και της συγκέντρωσης των εσόδων, στο βαθμό που μεταφέρονται σε χαμηλότερα επίπεδα διοίκησης και αυτοδιοίκησης. Ποιός είναι ο φορέας που πραγματοποιεί την ανάλυση με την οπτική του φύλου και κάνει τις προτάσεις για αλλαγές: κυβερνήσεις, ομάδες βουλευτών, κινήσεις πολιτών. Το άριστο είναι να μετέχουν όλοι αυτοί ενεργά. Με τον τρόπο αυτό έχουμε και διαφάνεια στα δημόσια οικονομικά, έχουμε και συμμετοχή των πολιτών στη διαμόρφωση των προτεραιοτήτων του προϋπολογισμού. Για να γίνει αυτή η πρακτική μόνιμη παίζει ρόλο τόσο η πολιτική βούληση όσο και η κινητοποίηση των πολιτών.

Ποιές πολιτικές μπορούν να εξεταστούν υπό το πρίσμα του φύλου; Όσες απεικονίζονται με όρους χρηματοδότησης και επηρεάζουν τις ανισότητες λόγω φύλου: δαπάνες για την εκπαίδευση, την υγεία, την απασχόληση, τις καινοτομίες, τα μέσα μεταφοράς, το εμπόριο, ο αγροτικός τομέας, και τα συγκεκριμένα προγράμματα σε αυτούς τους τομείς η τα συστήματα φορολογίας, επιδομάτων και κοινωνικής ασφάλισης. Όλα τα στατιστικά στοιχεία πρέπει να είναι διαχωρισμένα κατά φύλο.

Η διαδικασία σχεδιασμού, εκτέλεσης και αξιολόγησης του προϋπολογισμού παίζει μεγάλο ρόλο. Ο χρόνος, η φάση παρέμβασης, η διαφάνεια και η έγκαιρη δημοσιοποίηση των στόχων και δεικτών.

Ορισμένα παραδείγματα πιλοτικής δράσης:

Στο Ηνωμένο Βασίλειο η πρω-

τοβουλία ξεκίνησε από την κοινωνία των πολιτών το 1989 και επεκτάθηκε σε περιφερειακό επίπεδο, αν και η κύρια πρωτοβουλία παραμένει εθνική. Η Ομάδα Γυναικών για τον Προϋπολογισμό αποτελείται από ακτιβίστριες και οργανώσεις με στόχο την ισότητα και κέρδισε την πρόσβαση της στο Υπουργείο Οικονομικών. Κάνει προτάσεις για την παροχή υπηρεσιών φροντίδας στα παιδιά, τις φορολογικές απαλλαγές, την παραγωγικότητα και την ισορροπία μεταξύ εργασίας και οικογένειας. Άλλες ομάδες υπάρχουν στη Σκωτία, Ιρλανδία και Ουαλία.

Διευρύνονται τα όρια της αποδοτικότητας τα οποία πρέπει να αναζητηθούν και πέραν της οικονομίας στην κοινωνία και να μην αποσπάται η οικονομική ανάπτυξη από την κοινωνική της αναφορά.

Στη Σουηδία η Υπουργός για την Ισότητα των Φύλων είναι αυτή που συντονίζει την προσπάθεια όλων των υπουργείων να εντάξουν την ισότητα στον τομέα ευθύνης τους. Ο διαχωρισμός των στατιστικών στοιχείων ανά φύλο είναι σημαντικό μέρος της πολιτικής. Εδώ και δέκα χρόνια συντάσσεται Εκθεση για την κατανομή των οικονομικών πόρων κατά φύλο.

Στη Γαλλία: Το 2000 το γαλλικό κοινοβούλιο θεσμοθέτησε την υποχρέωση της κυβέρνησης να υποβάλει ως παράρτημα στο Σχέδιο του Προϋπολογισμού Εκθεση η οποία παρουσιάζει τα κονδύλια που προορίζονται για την προώθηση της ισότητας των φύλων, καθώς και εκείνα για την κάλυψη των αναγκών των γυναικών. Τα υπουργεία να παρουσιάζουν δείκτες ισότητας.

Ισπανία: πρωτοβουλία σε περιφερειακό επίπεδο, από το ΕΜΑΚΟΥΝΤΕ, το Ινστιτούτο Γυναικών της Χώρας των Βάσκων, το 1988. Επιλέχθηκαν αρχικά οι τομείς πολιτισμού, βιομηχανίας, εμπορίου, εσωτερικών, περιβάλλοντος, υγεί-

ας, μεταφορών και δημόσιων έργων. Σε αυτές συντάχθηκε πρόγραμμα που παρουσίαζε συνάφεια με το φύλο. Ετσι φάνηκαν οι ελλείψεις σε στατιστικά δεδομένα και έγιναν προτάσεις για διόρθωση ανισοτήτων.

Και ένα παράδειγμα σε επίπεδο νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, της Κόρδοβας στην Ανδαλουσία. Ως τμήμα του Δεύτερου Σχεδίου Ισων Ευκαιριών για την Περιφέρεια [2001-3] αποτέλεσε η στρατηγική ένταξης της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές της Νομαρχίας και ο προϋπολογισμός του φύλου θεωρήθηκε εργαλείο.

Ιδρύθηκε μία Επιτροπή και ενεργοποιήθηκαν «ομάδες για το φύλο» σε όλες τις υπηρεσίες. Έγινε ένα διήμερο εργαστήριο για την ευαισθητοποίηση των υπηρεσιακών παραγόντων, των γυναικείων ΜΚΟ και των τοπικών ερευνητών/τριών.

Ιταλία: Εκδηλώθηκαν τέσσερις πρωτοβουλίες σε επίπεδο περιφερειακό, όπως Εμίλια-Ρομάνια, Μόντενα.

Στη χώρα μας μιλούμε συχνά για την ένταξη της ισότητας στις δημόσιες πολιτικές. Αλλά μάλλον αποσπασματική είναι η δράση και στηριγμένη στις συγχρηματοδο-

τήσεις των διαρθρωτικών ταμείων και των κοινοτικών πλαισίων στήριξης. Στο νέο πολιτικό πεδίο που διαμορφώνεται, όπου για πρώτη φορά, επικεφαλής σημαντικών υπουργείων είναι γυναίκες, πρέπει να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες για μια πιό ολοκληρωμένη πολιτική ένταξης του φύλου, που θα είναι μόνιμη και όχι ευκαιριακή, που θα αντανάκλα την πολιτική βούληση των κυβερνήσεων και την δραστηριοποίηση της κοινωνίας των πολιτών.

παρουσιάζει η Κούλα Κασιμάτη

ΘΟΔΩΡΟΣ ΚΑΡΖΗΣ

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ

Μια ιστορία της παιδικής ηλικίας από την αρχαιότητα ως τον 21^ο αιώνα.

Έκδοση Α.Α. Λιβάνη και Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, Αθήνα 2008, σελ. 235

Ο ιστορικός, λογοτέχνης και δημοσιογράφος Θόδωρος Καρζής με την εργασία του «Το παιδί στον κόσμο των μεγάλων» επιχειρεί και πετυχαίνει μια ανατομία του παιδιού και της θέσης του στην οικογένεια και την κοινωνία. Η Παιδική ηλικία εξετάζεται από ιστορική, κοινωνική και πολιτισμική πλευρά, προστίθεται όμως και μια άλλη διάσταση –όχι πολύ συνηθισμένη– η ανθρώπινη «εφόσον κρίνουμε πως ο ανθρωπισμός πρέπει να θεωρηθεί ως ύψιστη ηθική αξία σε μιαν αποθηριωμένη και αλληλοσπαρασόμενη ανθρωπότητα».

Στην ιστορική διαδρομή της ανθρωπότητας οι μεγάλοι αντιμετώπισαν ποικιλοτρόπως τα παιδιά. Κάποτε με αδιαφορία, άλλοτε με σκληρότητα ακόμη και με θηριωδία. Αν περιοριστούμε στον 20-21^ο αιώνα θα διαπιστώσουμε ότι η θέση του παιδιού έχει βελτιωθεί σημαντικά με τη διαφορά όμως ότι αυτή η βελτίωση δεν αφορά ολόκληρο τον πλανήτη. Στις τριτοκοσμικές χώρες υπάρχει μεγάλη παιδική θνησιμότητα εξαιτίας υποσιτισμού και μειωμένης ια-

τροφαρμακευτικής περίθαλψης.

Ο συγγραφέας ξεκινά από την πατριαρχική οικογένεια που με διάφορες προσαρμογές έζησε χιλιετίες μέχρι τον αιώνα μας που δικαίως χαρακτηρίζεται ως αιώνας του παιδιού. Αναφέρεται στη δομή της οικογένειας διαχρονικά από την Αρχαία Ελλάδα, τη ρωμαϊκή περίοδο και τον μεσαίωνα και στη θέση του παιδιού σ' αυτήν όπου προοδευτικά από την καταπίεση των μεγάλων οδεύει προς την αναγνώριση και την αγάπη τους. Η έκθεση του παιδιού και η Παιδοκτονία είναι μια πτυχή που αφορά την πατριαρχική οικογένεια και παίρνει ποικίλες μορφές στις διάφορες χρονικές στιγμές και τις διάφορες κοινωνίες. Οι ανθρωποθυσίες, ο ευνουχισμός και η πορνεία είναι πτυχές θρησκευτικών και εθιμικών προκαταλήψεων που είχαν ως θύματα τα παιδιά.

Σε ένα άλλο επίπεδο εξετάζονται η παιδική δουλεία, η ομηρία και η εργασία –και σήμερα ακόμη μιλάμε για εργασιακή εκμετάλλευση όπου καταπατώνται ανθρώπινα δικαιώμα-

τα-. Η δουλεία είναι ο αρχαιότερος θεσμός που διατρέχει τους αιώνες και τις κοινωνίες μέχρι τις μέρες μας ανάλογα με τον τύπο της κοινωνίας (Κίνα, Αφρική) και η εργασιακή εκμετάλλευση ανθεί και σήμερα. Η βιομηχανική κοινωνία του 19^{ου} αιώνα στηρίχτηκε και στην παιδική εργασία και την εκμετάλλευσή της από το κεφάλαιο. Οι νόμοι που θεσπίστηκαν υιοθετούσαν σκληρούς όρους εργασίας για τους εργαζόμενους και για τα παιδιά που από πολύ μικρή ηλικία συνδέονται με την αγορά εργασίας.

Όμως το παιδί δεν το συναντάμε μόνο στο χώρο της εργασίας. Το συναντάμε στους πολέμους σήμερα στον αιώνα που πέρασε και τον αιώνα που διανύουμε. Οι πόλεμοι αυτών των αιώνων απίστευτης αγριότητας είχε θύματα και τα παιδιά όπως βλέπομε στο Β' παγκόσμιο πόλεμο και στις διάφορες γενοκτονίες που έγιναν σε πολλά μέρη του πλανήτη μας. Στη διάρκεια της ιστορικής πορείας της ανθρωπότητας η τύχη των κοριτσιών δεν διαφορο-

ποιείται από την τύχη του γυναικείου φύλου. Η ζωή τους ήταν –και είναι– συχνά μαρτυρική. Υποτιμημένη η θέση τους σ' όλες τις εποχές χωρίς βούληση, χωρίς άποψη, χωρίς φωνή για να διεκδικήσουν τα στοιχειώδη ιδιαίτερα σήμερα σε χώρες της Αφρικής ή της Ασίας.

Πως αντιμετωπίζουν όμως το παιδί οι επίσημοι φορείς της εκπαίδευσης και παιδείας άλλοτε και τώρα; Στην αρχαιότητα η παιδεία ήταν θεσμός αριστοκρατικός και αυταρχικός γιατί μόνο τα παιδιά των ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων είχαν πρόσβαση σ' αυτήν και γιατί όφειλαν να ενστερνιστούν την κρατούσα ιδεολογία. Από τον 16^ο αιώνα η παιδεία αποκτά μεγαλύτερη σημασία για τις κοινωνίες, εξαπλώνεται σε ευρύτερα στρώματα του πληθυσμού, αναπτύσσοντας νέες παιδαγωγικές αρχές, γίνεται δημοκρατική και φιλελεύθερη.

Το παιδί όμως δεν θέλει μόνο σχολείο και γνώση, δηλαδή προετοιμασία για την ενεργό ζωή. Χρειάζεται το παιχνίδι που έχει τις ρίζες του στην αρχαία ελληνική παράδοση. Είναι οι κύβοι (ζάρια) και πεσσοί (πιόνια). Στον μεσαίωνα τα παιδιά μοιράζονταν τις διασκεδάσεις των δικών τους. Αργότερα τον 19^ο αιώνα το παιχνίδι είναι «η εργασία του παιδιού» δηλαδή είναι μια δημιουργική ψυχαγωγία. Σήμερα με την ηλεκτρονική επανάσταση το παιδικό παιχνίδι γίνεται μέσα από την ψηφιακή τεχνολογία.

Όμως οι κοινωνικές συνθήκες της εποχής μας ευνοούν την αντι-

κοινωνική συμπεριφορά ορισμένων παιδιών κυρίως εφήβων, φαινόμενο βέβαια που συναντάμε από τον μεσαίωνα και την αναγέννηση αποτέλεσμα της φτώχειας και της σκληρής συμπεριφοράς των ενηλίκων. Σήμερα έχουμε εκδηλώσεις εγκληματικές και από άτομα που ανήκουν σε εύπορα κοινωνικά στρώματα και οι λόγοι είναι ποικίλοι, όπως η προκλητική συμπεριφορά των μεγάλων, η απαξίωση των καθιερωμένων κοινωνικών αξιών, ο αμοραλισμός, η αδιαφορία και οι νέοι προσπαθούν με τις υπερβολές και αντικοινωνικές πράξεις να προκαλέσουν την προσοχή, να κάνουν αισθητή την παρουσία τους.

Το παιδί σήμερα είναι δέκτης ανατροπών τόσο στο οικογενειακό περιβάλλον όσο και στο κοινωνικό όπου οι αντιφάσεις είναι πολλές. Έχουμε τα τυχερά αλλά και άτυχα παιδιά της ευημερίας, τα οποία ζουν μέσα στην ευμάρεια αλλά ταυτόχρονα και στη μοναξιά τους, με τον οικογενειακό ιστό διαρρηγμένο, με τη διάδοση των τοξικών ουσιών, με την παιδερρασία. Τα άτυχα παιδιά του τρίτου κόσμου ζουν μια τραγωδία με μεγάλη παιδική θνησιμότητα, αφού ο υποσιτισμός και η ανύπαρκτη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη οδηγούν τα παιδιά σε υψηλή θνησιμότητα και όσα επιβιώνουν ζουν «μακριά από τον Θεό».

Αυτή η κατάσταση υποχρέωσε τον ΟΗΕ να προβεί στη διακήρυξη των δικαιωμάτων του παιδιού αμέσως μετά το τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου. Στα 54 άρθρα ρυθμίζο-

νται θέματα που αφορούν την επιβίωση, την ανάπτυξη και την προστασία του παιδιού.

Η εργασία αυτή του κ. Καρζή είναι ενδιαφέρουσα και χρήσιμη γιατί καλύπτει πολλές πλευρές και η αντιμετώπισή της θεματολογίας της είναι πλουραλιστική, πολυεπίπεδη και διαχρονική. Ασφαλώς δεν μπορεί να είναι εξαντλητική η ανάλυσή του καθώς καλύπτει ένα θέμα «το Παιδί» που διατρέχει τις ποικίλες όψεις της προσέγγισής του από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα και όχι μόνο την ελληνική πραγματικότητα αλλά εκτείνεται έστω και αποσπασματικά σε κοινωνίες όλου του πλανήτη. Δίνει όμως αρκετά στοιχεία για να γίνει κατανοητή σήμερα η θέση του παιδιού στην οικογένεια, στην εργασία, στην κοινωνία με τη συμπεριφορά του και να προβληματιστούμε για τις αντικοινωνικές εκδηλώσεις του καθώς είναι ταυτόχρονα θύμα και θύτης μιας κοινωνικής πραγματικότητας. Η εργασία είναι ισορροπημένη ως προς τις ενότητες που καλύπτει, έχει καλή τεκμηρίωση –παρόλο που απουσιάζουν εργασίες που έγιναν μεταπολεμικά στη χώρα μας με συναφή θεματολογία (βλέπε Απόστολου Δοξιάδη, Λουκίας Μουσούρου κ.ά.)- η γλώσσα είναι στρωτή και γλαφυρή και η έκδοση πολύ εντυπωσιακή με πλούσια εικονογράφηση, καθώς στην ανάπτυξη του θέματος συχνά αναφέρεται το παιδί στην τέχνη. Γενικά είναι ένα βιβλίο που αξίζει να διαβαστεί από όσους έχουν κοινωνική ευαισθησία για ένα τέτοιο θέμα.

ΓΙΩΤΑ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΚΑΙ ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ

Εκδόσεις Τυπωθήτω –Γιώργος Δαρδανός 2004, σελ. 410

Στην εργασία «Ηγεμονία και Φεμινισμός» η πανεπιστημιακός Γιώτα Παπαγεωργίου διερευνά το Φεμινιστικό Κίνημα στην Ελλάδα στο πλαίσιο της θεωρίας του Gramsci «ηγεμονικός έλεγχος» σύμφωνα με την οποία οι άνδρες μέσω κοινωνι-

κών θεσμών κρατούν τις γυναίκες σε θέση υποτέλειας. Την έρευνά της στήριξε σε δευτερογενείς πηγές (ιστορικά ντοκουμέντα, τύπος, πρακτικά της βουλής) και έθεσε στο κέντρο της ανάλυσής της δύο παραμέτρους. Τον τύπο της κοινω-

νίας και το χρόνο για να προσεγγίσει και ερμηνεύσει τη θέση της γυναίκας και τα ζητήματα ισότητας με το άλλο φύλο στο συγκεκριμένο κοινωνικό και ιστορικό γίγνεσθαι. Τόσο στις παραδοσιακές κοινωνίες όσο και στις σύγχρονες, θεσμοί

όπως είναι η οικογένεια, η θρησκεία, η εκπαίδευση και το επίπεδο οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης οδηγούν σε διαφορετικού βαθμού ηγεμονία του άνδρα έναντι της γυναίκας. Η ηγεμονία αυτή σημαίνει ότι αποφασίζει, ελέγχει και διευθύνει ο άνδρας τη γυναίκα συνήθως χωρίς την επιλογή βίας αλλά με την κοινωνικοποίησή της και τον εθισμό της σε συνθήκες όπου συμπεριφορές ηγεμονίας και κυριαρχίας από την πλευρά του άνδρα θεωρούνται φυσιολογικές. Βέβαια στην κατάσταση αυτή υπήρξαν αντιδράσεις και έτσι με αγώνες των γυναικών πολλά έχουν αλλάξει.

Το Φεμινιστικό Κίνημα έχει περάσει από διάφορες φάσεις και τύποι φεμινιστριών όπως φιλελεύθερες, ριζοσπαστικές, μαρξίστριες, σοσιαλιστικές, φροϋδικές, φεμινίστριες του Lacan, μεταμοντέρνες, αναδείχθηκαν από τις ανάλογες θεωρίες και προσεγγίσεις.

Η εργασία αρθρώνεται σε εννέα κεφάλαια. Στα δύο πρώτα η συγγραφέας ασχολείται με θεωρητικά θέματα και στα υπόλοιπα επτά εξετάζει τις σχέσεις των δύο φύλων στην Ελλάδα με χρονική αφετηρία την περίοδο (1829-1920) όπου επιχειρεί να εξηγήσει με ποιους τρόπους η ηγεμονία είχε ριζωθεί στην ελληνική κοινωνία και αντίστοιχα ποιοι θεσμοί την συντηρούσαν (κυρίως οικογένεια και θρησκεία). Είναι ενδιαφέρον ότι ορισμένες ιδέες όπως η ελευθερία και η ισότητα πέρασαν σε γυναίκες με υψηλό μορφωτικό επίπεδο, ασφαλώς μέσω των ανδρών και στη συνέχεια σε

μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό διαχύθηκαν σε άλλες περισσότερες γυναίκες και στη συνέχεια αγωνίστηκαν να προωθήσουν το αίτημα της ισότητας ευρύτερα. Στο μεσοπόλεμο (1921-1936) κατά τον οποίον συνέβησαν δύο σημαντικά γεγονότα, όπως η εισροή προσφύγων και η δημιουργία του κομμουνιστικού κόμματος προωθήθηκαν σε κάποιο βαθμό θέματα ισότητας. Κατά την περίοδο του Β' παγκόσμιου πολέμου οι προτεραιότητες ήταν άλλες και δεν έχουμε ιδιαίτερες βελτιώσεις στη θέση της γυναίκας. Σημαντική είναι η περίοδος (1952-1967) καθώς δόθηκε το δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες και προοδευτικά έλαβαν καλύτερη εκπαίδευση και δειλά αλλά σταθερά διατυπώθηκαν απαιτήσεις για νομικές κατοχυρώσεις προς όφελος των γυναικών. Κατά τη δικτατορία (1967-1974) υπάρχει μόνο καταπίεση και διωγμοί και τα γυναικεία ζητήματα δεν θίγονταν καθόλου. Η περίοδος που ακολουθεί τη μεταπολίτευση είναι ενδιαφέρουσα γιατί η Ελλάδα έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι απαιτήσεις για αλλαγές στα θέματα ισότητας ήταν έντονες. Τότε θεσπίστηκαν πολλοί νόμοι που στόχευαν στην νομική ισότητα των γυναικών έναντι των ανδρών. Όμως απόλυτη ισότητα ακόμη δεν έχει επιτευχθεί γιατί οι αντιστάσεις των παραδοσιακών αξιών που έδιναν προτεραιότητα μόνο στο ρόλο της γυναίκας στην οικογένεια ήταν έντονες και σ' αυτό συνέβαλε και η θέση της εκκλησίας που ήθελε τη γυναίκα στους πατροπαράδοτους ρόλους

και όχι ό,τι πρόβαλε μια σύγχρονη προοδευτική ιδεολογία.

Από την έρευνά της η συγγραφέας καταλήγει ότι ασφαλώς σημειώθηκε στο Φεμινιστικό Κίνημα και στην Ελλάδα μεγάλη πρόοδος στα ζητήματα ισότητας στις μέρες μας. Έγιναν μεγάλοι αγώνες και οι γυναίκες απέκτησαν πολλά δικαιώματα, ωστόσο, **η κοινωνία μας είναι ακόμη σεξιστική και οι συμπεριφορές και νοοτροπίες δεν αλλάζουν εύκολα. Η εικόνα του «ηγεμόνα» είναι σε μεγάλο βαθμό αλώβητη και η γυναίκα με μεγάλους αγώνες και θυσίες πετυχαίνει αυτά που δικαιωματικά έπρεπε να της ανήκουν.**

Η εργασία της Παπαγεωργίου είναι ενδιαφέρουσα και χρήσιμη για το Φεμινιστικό Κίνημα, τις σπουδές φύλου και τα εργαστήρια φύλου στα Πανεπιστήμια. Δεν είναι μόνο η οπτική της ηγεμονίας του άνδρα έναντι της γυναίκας αλλά η ιστορική διαδρομή που διάνυσε η γυναίκα της Ελλάδας για να φθάσει στο σημείο που βρίσκεται σήμερα. Δείχνει τις δυσκολίες, τις διαπλοκές με την οικονομική κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα και φαίνεται η δύναμη της παράδοσης ώστε να μην μπορεί εύκολα να συμπεριφερθεί η ίδια η γυναίκα με αίσθηση ανεξαρτησίας, ελευθερίας και διεκδίκησης των δικαιωμάτων της.

Η μελέτη έχει καλή δομή, ισόροπη ανάπτυξη ανάμεσα στη θεωρητική σύλληψη και την πραγματικότητα, κυρίως για τη χώρα μας και πολύ καλή τεκμηρίωση με ευρεία βιβλιογραφία ελληνική και ξενόγλωσση.

Ο ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Υ Π Ε Ν Θ Υ Μ Ι Ζ Ε Ι

την έναρξη λειτουργίας της ιστοσελίδας του, στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

www.leaguewomenrights.gr

Σας καλούμε να επισκεπτεσθε την ιστοσελίδα μας για την έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωσή σας σε ό,τι αφορά τις δραστηριότητες του Συνδέσμου

ΣΙΝΕΜΑ ΣΙΝΕΜΑ ΣΙΝΕΜΑ ΣΙΝΕΜΑ

της Έλλιας Κοδοκυθά

Θέμις

Ντοκιμαντέρ για την ελληνική δικαιοσύνη από το Μαρκ Γκαστίν, σκηνοθέτη της βραβευμένης ταινίας «Μασσαλία μακρινή κόρη»

Μήνες πολλούς ο Μαρκ Γκαστίν βρισκόταν στα δικαστήρια των Ευελπίδων. Πήρε τις εγκρίσεις που χρειάζονταν. Συμφώνησαν δικαστές, εισαγγελείς και έδωσε με εικόνες ότι δεν θα διναν πολλές σελίδες γραμμένες από λογίων λογίων ειδικούς, νομικούς, κοινωνιολόγους, ψυχολόγους.

Τη γαλλική σχολή του κινηματογράφου της αλήθειας –cinema verité– θύμισε στο Ριχάρδο Σωμερίτη, το ίδιο και σε μένα. Μας κάνει να σκεφτούμε μ'αυτό, γράφει ο ίδιος¹ για το πόσο δύσκολη είναι η δουλειά των δικαστών που εύκολα ψέγουμε χωρίς να υπολογίσουμε τις καταπιεστικές συνθήκες κάτω απ'τις οποίες καλούνται να αποδώσουν δικαιοσύνη. Είχα την ευκαιρία να παρακολουθήσω την πρώτη προβολή της ταινίας και να συμμετέχω στη συζήτηση που ακολούθησε. Κάποιοι ήταν ιδιαίτερα επιθετικοί με τους δικαστές. Χιλιάδες οι φάκελοι που πρέπει να μελετήσουν, περνούν σε μια εικόνα του έργου, ένας απέραντος διάδρομος με στοιβές φακέλους δεξιά και αριστερά δίνει το βάρος, τον εφιάλτη, της δουλειάς τους. 1, 2, 3 εκατομμύρια αποφάσεις το χρόνο εκδίδουν τα ποινικά δικαστήρια, μαθαίνουμε από τον Μαρκ Γκαστίν. Ο Ευάγγελος Κρουσταλάκης² επίτιμος εισαγγελέας του Αρείου Πάγου γράφει για τους Έλληνες δικαστές πως φορτώνονται με εξωφρενικούς αριθμούς υποθέσεων. Στους συναδέλφους τους των άλλων ευρωπαϊκών χωρών φαντάζουν σαν κακό όνειρο. Εργάζονται υπερδιπλάσιο χρόνο από τους άλλους εργαζόμενους του δημοσίου ή του ιδιωτικού τομέα. Αυτοί και μαζί με αυτούς οι γυναίκες τους, τα παιδιά τους, στερούνται πολλές ανθρώπινες και αυτονόητες για άλλους χαρές. Φαίνεται να έχουμε υποστεί όλοι μας ένα παραλήρημα κινδυνολογίας για τη Δικαιοσύνη. Ένας μικρός αριθ-

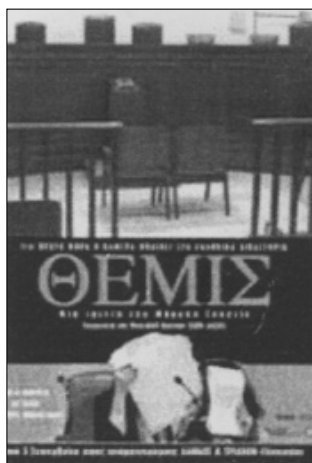
μός που διώκεται για πειθαρχία επικυρώνει τον κανόνα της συντριπτικής πλειοψηφίας των έντιμων και εργατικών δικαστών. Η πλειοψηφία των δικαστών της έδρας στη "Θέμιδα" ήταν γυναίκες. «Από την πλευρά των γυναικών» που όλες ήτανε κάποτε μικρά κορίτσια για να θυμηθούμε το παλιό πια και πολυδιαβασμένο βιβλίο. Ένοιωσα³ υπερήφανη που τις έβλεπα στην έδρα,

σοβαρές, σωστά και καλόγουστα ντυμένες, με σεβασμό στο χώρο και στο λειτουργήμα. «Δεν είχατε μια ζακέτα να φορέσετε», είπε αυστηρά η πρόεδρος σε μια μάρτυρα που κατέθετε για εξωσυζυγικές σχέσεις του άνδρα της αδελφής της, με γυμνούς ώμους και εμφάνιση που θα ταίριαζε σε τραγουδίστρια νυχτερινού κέντρου λαϊκής διασκέδασης. Η κάμερα του Μαρκ Γκαστίν καταγράφει την καθημερινή απόδοση της δικαιοσύνης όπως την αγνόησαν όλα τα Μ.Μ.Ε.

Στα πρώτα πλάνα του έργου, τα λεωφορεία μεταφέρουν το κοινό της Ευελπίδων. Πλήθος καθημερινό ανδρών και γυναικών. Δύο χιλιάδες υποθέσεις αστικές και ποινικές φτάνουν κάθε μέρα στα δικαστήρια, 415.819 οι εκκρεμείς δικογραφίες⁴.

Τυχαίες υποθέσεις διάλεξε ο Μαρκ Γκαστίν «Για ποιον όλα αυτά;», τον ρωτούσαν όσοι μπαίνανε νωρίς στην αίθουσα και έβλεπαν να στήνονται τρεις κάμερες και μια ντουζίνα μικρόφωνα, δυσκολεύονταν να κατανοήσουνε ότι κάναμε τόσο κόπο όχι για κάποιο διάσημο εγκληματία αλλά για μια πληθώρα τυχαίων άγνωστων και «συνηθισμένων υποθέσεων».

Η "Θέμις" με την άσπογη κινηματογραφική γραφή του Μαρκ Γκαστίν μας δίνει μια πολύτιμη εικόνα των δικαστηρίων της χώρας μας. Εικόνες συγκλονιστικές, άνθρωποι που υπάρχουν δίπλα μας, διακίνηση ναρκω-

1. Περιοδικό Moter.

2. Ευάγγελος Κρουσταλάκης. Η Δικαιοσύνη, ο Δικαστής και η Κοινωνία σελ. 158. Εκδόσεις Νικ. Αντ. Σάκκουλα, 2006.

3. Από την πλευρά των κοριτσιών. Έλενα Τζιανίνη Μπελότη. Εκδόσεις Βέργος 1977.

4. Μαρία Κατσουνάκη. Η ανθρώπινη φύση ενώπιον της Θέμιδος. «Καθημερινή» 3/9/2009.

ΣΙΝΕΜΑ ΣΙΝΕΜΑ ΣΙΝΕΜΑ ΣΙΝΕΜΑ

τικών, μετανάστες άνδρες και γυναίκες στην παρανομία.

Θλιβερή εικόνα ο εξαρτημένος, χλωμός, με κίτρινα δόντια που δηλώνει πως είναι «σε πρόγραμμα». «Εγώ έχω τη μεθαδόνη μου», ο καρπός του δεξιού του χεριού τυλιγμένος με επίδεσμο, δηλώνει στοργικά σαν να 'τανε αγαπημένη γυναίκα η μεθαδόνη, υποκατάστατο της ηρωίνης⁵. Η πλειοψηφία των ενταγμένων στα προγράμματα μεθαδόνης συμπληρώνει τη νόμιμη δόση της μεθαδόνης με την παράνομη ηρωίνη. «Τι το ήθελα το μαχαίρι; Ένα μπαλταδάκι ήτανε για να κόψει η μάνα μου τη γαλοπούλα, κυρία Πρόεδρε».

Σκιά γυναίκας κι όχι ανθρώπου κι η άλλη τοξικοεξαρτημένη που κατηγορείται για χρήση και διακίνηση, θαμπό βλέμμα, αστάθεια στα χέρια, στο λόγο, παντού...

Δίκη αυθαίρετης κατασκευής. «Όχι δεν είμαι μηχανικός, εργολάβος είμαι, δουλεύουμε με τα παιδιά...». Τα παιδιά, παράνομοι μετανάστες με παράνομο μεροκάματο πείνας.

Μια παρέα από γυναίκες ξένες στη χώρα μας, έκλεβε πορτοφόλια σε τρόλεϊ, άνεργες χωρίς άδεια παραμονής, κάποια διερμηνέας μεταφράζει «όχι δε θυμάται αν έχει καταδικαστεί άλλη φορά για κλοπή». Οδηγός νταλίκας συντρίβει ένα αυτοκίνητο και φεύγει: κάποιος τον είδε... «Τα παιδιά μου που τα συντηρώ..», αυτά για να μη χάσει την άδεια μαζί με την ποινή. Για όλους που δικάζονται μπορεί να σκεφτείς, να εξηγήσεις, να λυπηθείς. Όμως στις δίκες για την επιμέλεια των παιδιών όταν πατέρες που δε καταβάλουν διατροφές γίνονται επιθετικοί για τις μητέρες που φροντίζουν τα παιδιά εξοργίζεσαι πέρα από τη φεμινιστική σου ιδεολογία. Στη δίκη της «Θέμιδας» πατέρας κατηγορεί τη μητέρα που έχει την επιμέλεια δυο μικρών αγοριών ότι τα κακομεταχειρίζεται, τα εγκαταλείπει, τα κλείνει σε σκοτεινό υπόγειο, το ίδιο κι η γιαγιά τους και ο παππούς τους. Κάποια μέρα πήγε ο μπαμπάς τους, ψηλός, αθλητικός, τέως πιλότος με νεανικά ρούχα και εμφάνιση να τα πάρει απ'το σπίτι για να τα πάει στο σχολείο τους. Διαπίστωσε με φρίκη ότι ο ένας μικρός είχε καεί στο πρόσωπο και «η μητέρα του είχε σκεπάσει το έγκαυμα με μεϊκ-απ, κυρία Πρόεδρε». Οργισμένος και σε απόγνωση ο πατέρας μιλά για κυρίους που μπαϊνοβγαίνουνε στο σπίτι για κακοποίηση των παιδιών. «Υπήρχε λαμπατέρ ακάλυπτο δίπλα στα παιδιά, τον

μικρό τον κυνηγούσε ο παππούς του, έπεσε επάνω το παιδί και κήκε». Τέτοια επιμέλεια ασκεί η μητέρα τους, καταστροφή και κίνδυνος για τη ζωή των παιδιών. Στο σκηνικό εμφανίζεται κι ένας ψηλός κύριος που πήγε «να πνίξει» το μικρό...όχι κατέθεσε ο μικρός, αρκετά ο μεγάλος για να απορήσει.

Θλιβερές ιστορίες φτάνουνε στα δικαστήρια που καλούνται ν'αποφασίσουν για το «συμφέρον του τέκνου». Στη δίκη της Θέμιδας, η δασκάλα γιαγιά που τώρα δε διδάσκει και βοηθά την κόρη της στην ανατροφή των παιδιών έφερε στο δικαστήριο το μικρό ηλεκτρονικό παιχνίδι των αγοριών που χρειαζότανε φως γι' αυτό και από το φωτιστικό είχε αφαιρεθεί το κάλυμμά του, σε μια αδέξια μετακίνηση ο μικρός ακούμπησε στη λάμπα, ένα μικρό έγκαυμα, φαρμακείο, αλοιφή (ροζ αλοιφή, όχι μεϊκ απ)...

Αθώα κήρυξε τη μητέρα η Πρόεδρος, αποφάσισε ήρεμα, ζυγίζοντας όσα άκουσε, οι δικαστές λέει ο Pierre Bourdieu⁶ στις έδρες τους δεν λειτουργούν με την ταχύτητα των fast-thinkers της τηλεόρασης, αυτούς που στοχάζονται πιο γρήγορα από τη σκιά τους.

«Τη διατροφή των παιδιών την καταβάλλετε;», ρώτησε ο δικηγόρος της μητέρας. Ο πατέρας αναχώρησε χωρίς να απαντήσει, θυμωμένος πολύ που δεν έπεισε το δικαστήριο ότι κινδυνεύουν τα παιδιά του.

Είχα την ευκαιρία να μιλήσω με τον Μαρκ Γκαστίν για την εμπειρία του Συμβουλευτικού, μ'ευχαρίστησε και στους τίτλους του έργου, νομίζω ότι εγώ πρέπει να τον ευχαριστήσω γιατί βοήθησε να γνωρίσουν οι γυναίκες τα δικαστήρια, να απομυθοποιήσουν τους δικαστές και να καταλάβουν ότι είναι το πιο σωστό για κείνες και για τα παιδιά μια δίκαιη δίκη παρά η παθητική αποδοχή της όποιας κακής και ανεύθυνης συμπεριφοράς από τους πατέρες.

Τη «Θέμιδα» θα τη δούμε στο Σύνδεσμο με γυναίκες που ζήτησαν νομική συμπαράσταση μόλις κυκλοφορήσει το DVD και θα τη σχολιάσουμε. Ο κινηματογράφος μπορεί να παίξει ένα πολύ σημαντικό, εκπαιδευτικό ρόλο. Σε μια προβολή της «Θέμιδας», είδα μια ομάδα σπουδαστών σταλμένη από κάποιο καθηγητή τους, να παρακολουθεί και άκουσα να σχολιάζει.

Σας προτείνουμε να δείτε τη «Θέμιδα». Είναι μια ματιά στη σύγχρονη πραγματικότητα, πολύτιμη για όλες μας.

5. Κατερίνα Μάτσα. «Ψάχναμε ανθρώπους και βρήκαμε σκιές», «Το αίνιγμα της τοξικομανίας». Εκδόσεις Άγρα 2001.

6. «Για την τηλεόραση» Liber. Εκδόσεις Πατάκη 1983 σελ. 43.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΝΩΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ (Δ.Ε.Γ.) INTERNATIONAL ALLIANCE OF WOMEN (I.A.W.)

Διεθνής Συνάντηση Οργανώσεων Δ.Ε.Γ.
Συνεδρίαση Διοικητικού Συμβουλίου Δ.Ε.Γ.
Heiden Appenzel, 11-15 Ιουνίου 2009

**Εορτασμός 100ετίας της Ελβετικής Οργάνωσης για τα Δικαιώματα της Γυναίκας ADF/SVF
Φεμινιστικός γύρος Ελβετίας 16-19 Ιουνίου 2009**

της Ιωάννας Μαγγανάρα*

Τα 100 χρόνια δράσης της Ελβετικής Οργάνωσης για τα Δικαιώματα της Γυναίκας (ADF//VSF) εορτάσθηκαν κατά ένα πρωτότυπο τρόπο.

Η ADF/VSF προσκάλεσε τη Διεθνή Ένωση Γυναικών (I.A.W.) να πραγματοποιήσει τη Διεθνή Συνάντηση των Οργανώσεών της και τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της Δ.Ε.Γ. στην Ελβετία, και μετά να μετάσχει στον εορτασμό της εκατονταετίας της.

Η ADF/VSF ανέλαβε την οργάνωση και των τριών αυτών εκδηλώσεων και τα έφερε εις πέρας με εξαιρετική επιτυχία.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ – ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Η Διεθνής Συνάντηση των Οργανώσεων** της Δ.Ε.Γ. και το ΔΣ έλαβαν χώρα σ' ένα πολύ γραφικό χωριό της Ελβετίας το Heiden στο Καντόνι του Appenzel. Η μεγάλη επιτυχία της συνάντησης αυτής (ΔΣ και Διεθνής Συνάντηση) ήταν η παρουσίαση των εκθέσεων που αφορούσαν δραστηριότητες των οργανώσεων, των εκπροσώπων της ΔΕΓ σε διεθνείς οργανισμούς, καθώς και των συντονιστών περιφερειών, όπως η γράφουσα, σε μια κοινή έκδοση.

Η έκδοση αυτή χαρακτηρίστηκε πολύ σημαντική γιατί δίνει ορατότητα στην οργάνωση, στους στόχους και τις δράσεις της και διευκολύνει τη χρηματοδότηση της.

Αποφασίστηκε η διαδικασία της έκδοσης των εκθέσεων να συνεχισθεί και για το Διεθνές Συνέδριο που θα λάβει χώρα το 2010 και να χρηματοδοτηθεί από τις οργανώσεις.

Αποφασίστηκε επίσης να μην γίνει επεξεργασία νέου προγράμματος δράσης, παρά μόνο μερικές προθήκες αν κριθούν αναγκαίες, αλλά να δοθεί έμφαση σε μια συζήτηση για το μέλλον της οργάνωσης. Για την προετοιμασία της συζήτησης συγκροτήθηκε task force από 5 άτομα, ένα από κάθε περιφέρεια.

Οι αφρικανικές χώρες ζήτησαν τη δημιουργία ταμείου για χρηματοδότηση εκπροσώπων αφρικανικών χωρών προκειμένου να μπορούν να συμμετέχουν

σε συναντήσεις της ΔΕΓ.

Δόθηκε επίσης μεγάλη σημασία στο Website της ΔΕΓ και του μηνύματος που μεταφέρει στον έξω κόσμο για την οργάνωση και τους στόχους της.

Ακολούθησε συζήτηση με βάση τις προτεραιότητες της Δ.Ε.Γ. οι οποίες προέκυψαν από τις εκθέσεις που κατέθεσαν οι οργανώσεις.

Μια πρώτη **ενότητα** απετέλεσε η βία κατά των γυναικών, ειδικότερα η ενδοοικογενειακή, το trafficking, η βία στον πόλεμο.

Από την Αφρική αναφέρθηκε ότι είναι δύσκολο οι γυναίκες να συνειδητοποιήσουν το θέμα της ενδοοικογενειακής βίας γιατί θεωρείται ότι αφορά αποκλειστικά και μόνο την οικογένεια.

Οι παραδοσιακοί αρχηγοί θα μπορούσαν να χρησιμοποιούνται προκειμένου να επηρεάζουν τις γυναίκες π.χ. στο να παίρνουν προφυλάξεις σχετικά με το Aids.

Εκπρόσωποι οργανώσεων από την Ευρώπη τόνισαν ότι στην πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας θα πρέπει να εμπλέξουμε και τους άντρες.

Η εκπρόσωπος της Διεθνούς Ένωσης Γυναικών στο Συμβούλιο της Ευρώπης, ανέφερε ότι έχει ξεκινήσει η επεξεργασία Σύμβασης για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών. Οι ΜΚΟ ζητούν να συμπεριλάβει όλες τις μορφές αυτής.

* Η κ. Ιωάννα Μαγγανάρα είναι τ. Πρεσβευτής-Σύμβουλος Υπουργείου Εξωτερικών, Συντονίστρια των Οργανώσεων της Ευρώπης της Δ.Ε.Γ. Στη ΔΕΓ μετέχει ως εκπρόσωπος του ΣΔΓ.

** Η Γ. Γραμματέας Τέρψη Λαμπρινοπούλου εκπροσώπησε την Πρόεδρο του Συνδέσμου κ. Παναρέτου στη Διεθνή Συνάντηση Οργανώσεων της Δ.Ε.Γ. και στις εκδηλώσεις για τον εορτασμό της 100ετίας ADF/SVF.

Τονίσθηκε ότι στις χώρες που έχουν συγκρούσεις, η βία κατά των γυναικών είναι μεγαλύτερη. Στη Νότια Αφρική το trafficking παιδιών για πώληση οργάνων αποτελεί σοβαρή πρόκληση.

Οι εκπρόσωποι οργάνωσης από το Πακιστάν ζήτησαν από τη ΔΕΓ να κάνει έκκληση στις κυβερνήσεις να ζητήσουν από το Πακιστάν να σταματήσει τη βία που προκαλούν οι Ταλιμπάν και που καταστρέφει τις ζωές των κατοίκων της χώρας.

Η **δεύτερη ενότητα** θεμάτων αφορούσε τη Δημοκρατία και ειδικότερα τη συμμετοχή γυναικών στη λήψη αποφάσεων, την ίση αντιπροσώπευση, το ζήτημα των ποσοτήτων, την μετανάστευση, την οικονομική ανεξαρτησία. Υποστηρίχθηκε ότι η Δημοκρατία πρέπει να στηρίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα. Στη Δύση που αποτελεί πρότυπο για τον υπόλοιπο κόσμο η Δημοκρατία είναι ελλειμματική γιατί ορισμένες κοινωνικές ομάδες δεν απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους στον αυτό βαθμό που τα απολαμβάνουν άλλες. Το ίδιο ισχύει και για τις γυναίκες οι οποίες αποτελούν και το μισό του πληθυσμού, σε σχέση με τους άνδρες.

Πολλές οργανώσεις ανέφεραν ότι οι χώρες τους έχουν υιοθετήσει το σύστημα των ποσοτήτων για τις βουλευτικές εκλογές, όπως η Ελλάδα.

Τονίσθηκε ότι για να έχουμε δημοκρατία απαραίτητη προϋπόθεση είναι η εκπαίδευση και η οικονομική ανεξαρτησία των γυναικών.

Η γράφουσα ανέπτυξε τις θέσεις του Ευρωπαϊκού Λόμπυ Γυναικών (ΕΛΓ) για την οικονομική κρίση και τις επιπτώσεις της στις γυναίκες και τόνισε ότι για το ΕΛΓ η στιγμή είναι κατάλληλη για να παρέμβει το γυναικείο κίνημα στον τομέα αυτό προωθώντας γυναίκες σε κέντρα λήψης αποφάσεων, ζητώντας επενδύσεις στον κοινωνικό τομέα, μέτρα για συμφιλίωση

Αίθουσα Συνεδρίου στο Heiden. Από αριστερά η Πρόεδρος της ADF/SVF Jessica Kehl-Laufen, η Πρόεδρος της I.A.W. Rosy Weiss, κάτω από την ιστορική σημασία της Δ.Ε.Γ. η βουλευτής Therese Meyer και ο δήμαρχος του Heiden

οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής κ.λ.π.

Η Γερμανία αναφέρθηκε στα σεμινάρια που οργανώνει με στόχο τη δικτύωση των μεταναστριών στη χώρα της.

Η **τρίτη ενότητα** αφορούσε τα ανθρώπινα δικαιώματα ειδικότερα την εκπαίδευση, το σεξισμό στα ΜΜΕ, τη σεξουαλική παρενόχληση και τις εναλλακτικές

εκθέσεις για τη CEDAW. Τονίσθηκε ότι η κουλτούρα δεν πρέπει να αποτελεί δικαιολογία για την μη εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Οι εκπρόσωποι της οργάνωσης από το Πακιστάν αναφέρθηκαν στις μεγάλες ελλείψεις σε θέματα εκπαίδευσης στις αγροτικές περιοχές στη χώρα τους, ειδικότερα όσον αφορά τα κορίτσια. Σε αρκετές χώρες αναφέρθηκαν προβλήματα σεξουαλικής παρενόχλησης στα σχολεία.

Όσον αφορά το σεξισμό στα ΜΜΕ η οργάνωση WIZO (Ισραήλ) αναφέρθηκε στην καμπάνια που έχει ξεκινήσει «Δεν αγοράζω, δεν πουλώ, δεν είμαι προϊόν».

Η γράφουσα αναφέρθηκε στην πολιτική της ΕΕ για θέματα σεξουαλικής παρενόχλησης, ειδικότερα σε πρόσφατη οδηγία της ΕΕ που δίνει ένα ορισμό του φαινομένου αυτού ο οποίος ισχύει σε όλη την Ευρώπη.

Οι οργανώσεις από τη Γερμανία αναφέρθηκαν στην εναλλακτική έκθεση την οποία επεξεργάστηκαν μαζί με άλλες ΜΚΟ η οποία αφορούσε την πρόσφατη έκθεση που υπέβαλε η Γερμανία στη CEDAW.

Τονίσθηκε ότι είναι πολύ σημαντικό οι οργανώσεις να συμμετέχουν στην επεξεργασία εναλλακτικών εκθέσεων και να παρακολουθούν την εφαρμογή των συστάσεων της επιτροπής CEDAW από το κράτος.

Η Πρόεδρος κ. Rosy Weiss και η κ. Chiara Simonesci-Cortesi

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ 100ΕΤΙΑΣ ΤΗΣ ADF/SVF

Φεμινιστικός γύρος της Ελβετίας 16-19 Ιουνίου 2009

Ο φεμινιστικός γύρος της Ελβετίας είχε εξαιρετικό ενδιαφέρον αφ' ενός γιατί πήραμε πολλές γνώσεις για την Ελβετία, το πολιτικό της σύστημα, τους αγώνες των φεμινιστριών, τις πολιτικές ισότητας που εφαρμόζει, αφ' ετέρου γιατί απολαύσαμε τη φύση της, την κουλτούρα της και μας προσφέρθηκε από πολλές φεμινιστικές οργανώσεις της Ελβετίας, οι οποίες συμμετείχαν στις συναντήσεις και το φεμινιστικό γύρο, μια πολύ ζεστή φιλοξενία με επικεφαλής τη Jessica Kehl-Lauff Πρόεδρο της Ελβετικής οργάνωσης για τα δικαιώματα των γυναικών.

Ο φεμινιστικός γύρος ξεκίνησε από το Heiden Appenzel και διέτρεξε την Ελβετία από τη μια άκρη στην άλλη: Λουκέρνη, Βέρνη, Estavayer-Le-lac, Γενεύη.

Συνάντηση Λουκέρνης

Στη Λουκέρνη μας υποδέχθηκαν εκπρόσωποι του Πανεπιστημίου, της Κυβέρνησης και της «συντονιστικής επιτροπής των ΜΚΟ για τα θέματα μετά τη Παγκόσμια Διάσκεψη του Πεκίνου» και μας μίλησαν για το πώς εδραιώθηκε η ισότητα των φύλων στην Ελβετία.

Η ισότητα των φύλων στην Ελβετία έχει τρία διαφορετικά επίπεδα πολιτικού συστήματος. Το πρώτο επίπεδο είναι η Συνομοσπονδία, το επόμενο τα καντόνια και το τρίτο οι κοινότητες. Η Ελβετία έχει 26 καντόνια μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται η Λουκέρνη, Βέρνη, Γενεύη, Appenzel. Κάθε καντόνι έχει δικό του σύνταγμα, κοινοβούλιο, κυβέρνηση, δικαστική εξουσία. Κάθε καντόνι υποδιαιρείται σε κοινότητες. Η Λουκέρνη έχει 88 κοινότητες.

Νομική ισότητα των φύλων

Η Emilia Kempin Spyri το 1887 ήταν η πρώτη δικηγόρος στην οποία όμως δεν επιτρέπεται να ασκήσει το επάγγελμα. Το 1971 δόθηκε στις γυναίκες το δικαίωμα ψήφου στις εθνικές εκλογές. Για την κατάκτηση της γυναικείας ψήφου προηγήθηκαν μεγάλοι αγώνες των φεμινιστριών. Στις πρώτες εκλογές οι γυναίκες κέρδισαν ένα 10% των θέσεων στο Κοινοβούλιο στο επίπεδο συνομοσπονδίας.

Το 1981 η αρχή της ισότητας ενσωματώθηκε στο Σύνταγμα της Ελβετίας. Το 1984 εκλέχθηκε για πρώτη φορά γυναίκα ως μέλος του Ομοσπονδιακού Συμβουλίου της Ελβετίας. Το 1988 ξεκίνησε το Ομοσπονδιακό Γραφείο για την ισότητα των φύλων. Τα επόμενα χρό-

νια θεσμοθετήθηκαν γραφεία ισότητας σε πολλά καντόνια (Λουκέρνη 1995). Το 1996 ψηφίσθηκε νόμος για την ισότητα των φύλων.

Μετά την ενσωμάτωση άρθρου για την ισότητα των φύλων στο Σύνταγμα υιοθετήθηκαν αρκετοί νόμοι που αφορούσαν την ισότητα των φύλων όπως:

Νόμος για την ισότητα των φύλων στο οικογενειακό δίκαιο (1988), Βελτιώσεις όσον αφορά το συνταξιοδοτικό των γυναικών (1995), Νέος νόμος όσον αφορά το διαζύγιο (2000) που βελτιώνει την οικονομική κατάσταση των χωρισμένων γυναικών, Νόμος για την ενδοοικογενειακή βία (2003) που αναγνωρίζει τη μορφή αυτή βίας ως δημόσιο και όχι ιδιωτικό θέμα κ.α.

Τονίσθηκε από τις ομιλήτριες ότι στην Ελβετία υπάρχει μεγάλη απόσταση μεταξύ της νομικής ισότητας και της ισότητας στην πράξη. Το παραδοσιακό μοντέλο οικογένειας φθίνει. Παρά ταύτα παραμένει η παραδοσιακή κατανομή των ρόλων στην οικογένεια και στην εργασία.

Εργασία

Ο αριθμός των γυναικών που εργάζεται σήμερα είναι διπλάσιος απ' ότι πριν 30 χρόνια. Περισσότερες όμως από τις μισές εργαζόμενες εργάζονται part time, ενώ το ποσοστό για τους άνδρες είναι 10%. Οι γυναίκες ανοίγουν δικές τους επιχειρήσεις. Η επαγγελματική όμως θέση των γυναικών, παρά το γεγονός ότι υπάρχει κάποια πρόοδος, είναι χαμηλότερη των ανδρών, ενώ οι συνθήκες εργασίας

γενικότερα είναι χειρότερες. Οι γυναίκες κερδίζουν 20% λιγότερα από τους άντρες.

Η συμφιλίωση οικογενειακών υποχρεώσεων και εργασίας είναι ακόμη πολύ δύσκολη στην Ελβετία και έχει ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις στις γυναίκες.

Εκπαίδευση

Όσον αφορά την εκπαίδευση υπήρξε μεγάλη πρόοδος. Το εκπαιδευτικό επίπεδο των γυναικών πλησιάζει αυτό των αντρών, αλλά εξακολουθεί να είναι κατώτερο αυτών. Το 2007 περισσότερες γυναίκες από άντρες εγκατέλειψαν το σχολείο μετά την υποχρεωτική εκπαίδευση. Η διαφορά είναι μεγαλύτερη στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στην ανώτατη εκπαίδευση το ποσοστό των γυναικών καθηγητριών είναι χαμηλότερο (14% το 2006) του ευρωπαϊκού μέσου όρου (19%).

Το εξώφυλλο του βιβλίου
«Οι αγώνες για ίσα δικαιώματα»

Ενδοοικογενειακή βία

Στην Ελβετία η ενδοοικογενειακή βία είναι εκτεταμένη. 2 στις 5 γυναίκες έχουν εμπειρία σεξουαλικής ή σωματικής βίας στη ζωή τους. 2 γυναίκες κάθε μήνα σκοτώνονται εξ αιτίας ενδοοικογενειακής βίας. Η αστυνομία παρεμβαίνει για τέτοια θέματα 41 φορές κάθε μήνα.

Επίσκεψη των Συνέδρων στο Τυπογραφείο των IWNEWS

Οι γυναίκες στην πολιτική

Οι γυναίκες στην πολιτική δεν αντιπροσωπεύονται ισότιμα με τους άνδρες. Στο Εθνικό Συμβούλιο, ένα από τα σώματα του Κοινοβουλίου υπάρχουν 30% γυναίκες, ενώ στο άλλο σώμα που είναι το Συμβούλιο του Κράτους 22%. Στο ομοσπονδιακό Συμβούλιο 3 από τα 7 μέλη είναι γυναίκες. Στη Λουκέρνη κάθε τέταρτο μέλος του Κοινοβουλίου είναι γυναίκα, ενώ στην Κυβέρνηση της Λουκέρνης υπάρχουν 4 άντρες και 1 γυναίκα.

Γραφεία Ισότητας

Τη δεκαετία του '80 θεσμοθετήθηκαν γραφεία για την ισότητα των φύλων σε διάφορα καντόνια και κοινότητες.

Όλα τα γραφεία ισότητας συμμετέχουν στην Ελβετική Διάσκεψη των εκπροσώπων ισότητας των δυο φύλων (θεσμοθετήθηκε το 1989), η οποία συναντάται δυο φορές το χρόνο και επεξεργάζεται διάφορα θέματα σε ομάδες εργασίας είτε προχωρεί σε καμπάνιες ενημέρωσης του κοινού.

Τη δεκαετία του '90 τα γραφεία άρχισαν ν' αντιμετωπίζουν δύσκολες εποχές. Ορισμένα έκλεισαν, άλλα αγωνίσθηκαν να επιβιώσουν, χάνοντας πόρους και προσωπικό. Στην Λουκέρνη το γραφείο επρόκειτο να κλείσει. Όμως πριν δυο χρόνια ενσωματώθηκε με άλλα γραφεία όπως νεολαίας, οικογένειας, μεταναστών, αναπηρίας, ηλικιωμένων, σε ένα κέντρο για κοινωνικά θέματα.

Συντονιστική Επιτροπή ΜΚΟ

Μετά τη Διάσκεψη του Πεκίνου δημιουργήθηκε μια συντονιστική επιτροπή των ΜΚΟ στην οποία μετέχουν 25 οργανώσεις.

Η συντονιστική επιτροπή των ΜΚΟ παρακολουθεί την εφαρμογή διεθνών στόχων όσον αφορά τα δικαιώ-

ματα των γυναικών σε εθνικό επίπεδο, ειδικότερα της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου και την Σύμβαση για την κατάργηση όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών και εκδίδει ενημερωτικό φυλλάδιο.

Η συντονιστική επιτροπή των ΜΚΟ έχει υποβάλλει εναλλακτική έκθεση στην 1^η, 2^η και 3^η περιοδική έκθεση της Ελβετίας σε

εφαρμογή της Σύμβασης για την κατάργηση όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών.

Το 2004 υπέβαλλε εναλλακτική έκθεση στην κυβερνητική για το Beijing+10.

Συνάντηση Βέρνης

Ο φεμινιστικός γύρος της Ελβετίας συνεχίσθηκε στη Βέρνη, όπου παρακολουθήσαμε στο Δημαρχείο της πόλης στρογγυλό τραπέζι το οποίο οργάνωσε η Ένωση «Γυναίκες και Πολιτική» με θέμα «Τα χρήματα των γυναικών μεταναστριών» με ομιλήτριες την Cécile Bühlmann και την Alicia Gamboa.

Χαιρετισμούς απηύθυνε η Chantal Bornoz Flück Πρόεδρος του Κοινοβουλίου του Καντονίου της Βέρνης.

Στη Βέρνη ορισμένες συμμετέχουσες στο γύρο όπως η γράφουσα, φιλοξενήθηκαν σε σπίτια Ελβετιδών, ενώ οι υπόλοιπες έμειναν σε ξενοδοχεία.

Η φιλοξενία ήταν και πάλι ιδιαίτερα ζεστή και οι συζητήσεις που έγιναν με τις Ελβετίδες που μας φιλοξένησαν ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες.

Την επομένη έλαβε χώρα διάλεξη στην οποία η Κα Patricia Schulz Διευθύντρια του Ομοσπονδιακού Γραφείου για την Ισότητα των φύλων ανέπτυξε την πολιτική της Ελβετίας για την ισότητα των δυο φύλων.

Ακολούθησε σεμινάριο με θέμα «Μικρά όπλα και οι επιπτώσεις τους στις γυναίκες», όπου συμμετείχαν: η Stella Jegher εκπρόσωπος της Διεθνούς Αμνηστίας με θέμα «Τα μικρά όπλα και η βία κατά των γυναικών», η Heide Schütz, Δίκτυο γυναικών/Επιτροπή ΔΕΓ για την ειρήνη με θέμα «Ειρήνη και ασφάλεια. Η θέση των γυναικών», η Helena Nyberg εκπρόσωπος της Διεθνούς Ένωσης Γυναικών για την ειρήνη και την ελευθερία με θέμα «Αφοπλισμός με στόχο την ισότητα των φύλων».

Το βράδυ καταλύσαμε σ' ένα πολύ γραφικό χωριό, το Estavayer-le-Lac και το πρωί της επόμενης μέρας ξαναβρεθήκαμε στη Βέρνη για την παρουσίαση βιβλί-

ου της Ελβετικής Οργάνωσης για τα Δικαιώματα των Γυναικών, της οποίας πρόεδρος είναι η Jessica Kehl-Lauff με θέμα τους αγώνες των φεμινιστριών για ίσα δικαιώματα. Για το βιβλίο μίλησε η Ka Chiara Simoneschi-Cortesi, Πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου για την περίοδο 2008-09, πρώην πρόεδρος της Ομοσπονδιακής επιτροπής για θέματα γυναικών, καθώς και η καθηγήτρια Beatrix Mesmer η οποία είχε την επιμέλεια του βιβλίου, ο Dr. David Hoffmann των εκδόσεων Verlag Schwabe, Βασιλεία, και η Rosy Weiss Πρόεδρος της ΔΕΓ με συντονίστρια την Jessica Kehl-Lauff.

Συνάντηση Γενεύης

Στη Γενεύη, που ήταν ο τελευταίος σταθμός του φεμινιστικού γύρου, έλαβε χώρα στον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας στρογγυλό τραπέζι με συμμετοχή εκπροσώπων της ΔΕΓ και της ΠΟΥ, το οποίο οργάνωσε η Gudrun Haupter και η Héléne Sackstein με θέμα «Η εφαρμογή διεθνώς συμφωνημένων αναπτυξιακών στόχων σχετικά με τη δημόσια υγεία». Από τη ΠΟΥ έλαβαν μέρος η Adereju OluKOYA ιατρός με θέμα «Η ενσωμάτωση της οπτικής του φύλου στη μητρική θνησιμότητα και την εφηβική εγκυμοσύνη στο εθνικό επίπεδο» και η Avni Amin PHD «Ανισότητες φύλου, HIV/AIDS και Αναπτυξιακοί στόχοι 3 και 6 της χιλιετίας».

Η OluKOYA αντιπροσώπευσε το τμήμα Φύλο, γυναίκες και υγεία της ΠΟΥ. Το τμήμα της επεξεργάζεται την στρατηγική ενσωμάτωσης της οπτικής του φύλου της Οργάνωσης η οποία έχει ως κατευθύνσεις: Την ενδυνάμωση της ικανότητας της ΠΟΥ για ανάλυση του φύλου και προγραμματισμό. Ενσωμάτωση της οπτικής του φύλου στην διοίκηση της ΠΟΥ. Προώθηση της χρήσης στοιχείων με βάση την ανάλυση του φύλου.

Οι προτεραιότητες της ΠΟΥ στα θέματα αυτά είναι βία κατά των γυναικών και HIV/AIDS αν και η εργασία

συμπεριλαμβάνει την ενσωμάτωση της οπτικής του φύλου και σε άλλους τομείς, όπως εφηβική εγκυμοσύνη, μητρική θνησιμότητα, κάπνισμα.

Η Ka Amin υπεστήριξε ότι η ενδυνάμωση των γυναικών είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να μπορέσει να μειωθεί ο βαθμός στον οποίο είναι τρωτές στο HIV/AIDS. Επομένως ο αναπτυξιακός στόχος της χιλιετίας MDG 3 που αφορά την ισότητα είναι άμεσα συνδεδεμένος με το στόχο MDG 6 HIV/AIDS.

Η Héléne Sackstein αναφέρθηκε στην μητρική θνησιμότητα και τόνισε ότι αυτή είναι αποτέλεσμα στέρησης πολλών δικαιωμάτων των γυναικών.

Το δικαίωμα στην υγεία δεν είναι μόνο δικαίωμα στην φροντίδα υγείας, αλλά συμπεριλαμβάνει και άλλους παράγοντες κοινωνικούς, οικονομικούς, πολιτιστικούς, πολιτικούς όπως π.χ. ενημέρωση για σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, συμμετοχή των γυναικών στην λήψη αποφάσεων που αφορούν την υγεία καθώς και διατροφή, εκπαίδευση, μη διάκριση, ισότητα των φύλων.

Η Mmabatho Ramagoshi από την Ν. Αφρική αναφέρθηκε στην προσέγγιση που έχει υιοθετήσει η χώρα της όσον αφορά την αντιμετώπιση της βίας και του HIV/AIDS, η οποία είναι διεπιστημονική και εξετάζει τους διαφορετικούς ρόλους που παίζουν τα υπουργεία και οι οργανώσεις πολιτών στην πρόληψη της βίας κατά των γυναικών και του HIV/AIDS.

Η Rosy Weiss επανέλαβε την κριτική που ασκούν οι ΜΚΟ στους στόχους της χιλιετίας ότι δηλ. τα θέματα της ισότητας επικεντρώνονται σε ένα στόχο μόνο από τον οποίο απουσιάζουν θέματα όπως τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα, η βία κατά των γυναικών, η ενσωματωμένη οπτική του φύλου. Επομένως οι στόχοι της χιλιετίας υπολείπονται της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου και της CEDAW.

Τελειώνοντας θα ήθελα να τονίσω ότι ο φεμινιστικός γύρος της Ελβετίας, είχε ιδιαίτερη επιτυχία και θα μπορούσε να επαναληφθεί και σε άλλες χώρες.

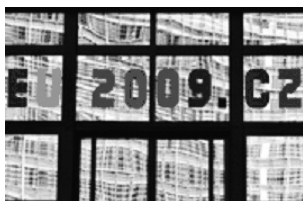

Στο Heiden έζησε τα τελευταία χρόνια της ζωής του ο Ερρίκος Ντυνάν (1828-1910), Ελβετός συγγραφέας και φιλόσοφος. Εκεί πληροφορήθηκε την απονομή σ' αυτόν του βραβείου Νόμπελ Ειρήνης το 1901.

Στο Heiden βρίσκεται το μουσείο Ε. Ντυνάν. Είναι γνωστό ότι ο Ε. Ντυνάν αντικρύζοντας τις φρικαλεότητες του ιταλο-αυστριακού πολέμου στο Σολφερίνο, πρωτοστάτησε στην περίθαλψη των τραυματιών, τις οποίες περιέγραψε στο βιβλίο του «Αναμνήσεις από το Σολφερίνο». Η εντύπωση που προκάλεσαν οι περιγραφές του οδήγησαν στη σύγκλιση το 1863 διεθνούς διάσκεψης στη Γενεύη και την υπογραφή Δ. Σύμβασης για την περίθαλψη των τραυματιών στους πολέμους.

Ένα χρόνο μετά ιδρύθηκε ο Ερυθρός Σταυρός.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ ΑΠΟΔΟΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΜΦΥΛΩΝ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ

Πράγα, 26-27 Μαΐου 2009

της Χαράς Καραγιαννοπούλου*

Η Τσεχία κατά την αποχώρησή της από την Ευρωπαϊκή Προεδρία πραγματοποίησε ένα Ευρωπαϊκό Συνέδριο αφιερωμένο στους νέους τρόπους με τους οποίους μπορούν να αποδομηθούν τα έμφυλα στερεότυπα. Το Συνέδριο πραγματοποιήθηκε στην Πράγα στις 26 και 27 Μαΐου 2009 και στόχος του ήταν η ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των χωρών μελών της Ε.Ε. σχετικά με καινοτόμες προσεγγίσεις, αποτελεσματικές μεθόδους και μέτρα για την επίτευξη της αποδόμησης των έμφυλων στερεοτύπων.

Εφαλτήριο για την οργάνωση αυτού του Συνεδρίου αποτέλεσε η διαπίστωση πως το κυριότερο εμπόδιο στην προαγωγή της αρχής των ίσων ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι η υπάρχουσα νομοθεσία (ή σχετικά ελλείμματα που εντοπίζονται σ' αυτόν τον τομέα) αλλά κυρίως οι παγιωμένες αντιλήψεις και τα έμφυλα στερεότυπα. Οι νομοθετικές μεταρρυθμίσεις δεν είναι αρκετές για την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας. Πάνω απ' όλα κρίνεται αναγκαία η αλλαγή του τρόπου σκέψης των πολιτών και η αποδόμηση των έμφυλων στερεοτύπων αντιλήψεών τους. Αυτό θα αποτελούσε το θεμέλιο λίθο μιας δημοκρατικής κοινωνίας και απαραίτητη προϋπόθεση για την κοινωνική ανάπτυξη.

Το Ευρωπαϊκό Συνέδριο της Πράγας αποτέλεσε τη συνέχεια ενός πολλά υποσχόμενου Συνεδρίου, το οποίο είχε πραγματοποιηθεί τον Ιανουάριο του 2008 από την Σλοβενική Προεδρία με θέμα: «Τα Έμφυλα στερεότυπα, η δημιουργία τους, τα αποτελέσματα της ύπαρξής τους και η αποδόμησή τους». Ως συνέχεια λοιπόν του προηγούμενου, το Συνέδριο στην Πράγα εστίασε κυρίως στους αποτελεσματικούς μηχανισμούς αποδόμησης των έμφυλων στερεοτύπων. Εστίασε όχι στο **τι** πρέπει να αποδομηθεί αλλά στο **πως** πρέπει να γίνει αυτό.

Στο Συνέδριο μετείχαν εκπρόσωποι όλων των κρατών μελών της Ε.Ε. Την ελληνική αντιπροσωπία αποτελούσαν: ο τότε Υφυπουργός Εσωτερικών, Χρήστος Ζώης, η Γενική Γραμματέας Ισότητας, Ευγενία Τσουμάνη και το μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, Χαρά Καραγιαννοπούλου.

Οι εργασίες του Συνεδρίου στράφηκαν γύρω από τρεις άξονες: α) Εργαλεία και Μεθόδοι αποδόμησης των έμφυλων στερεοτύπων στην παιδική ηλικία, β) Εργαλεία και Μεθόδοι αποδόμησης των έμφυλων στερεοτύπων στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και γ) Εργαλεία και Μεθόδοι αποδόμησης των έμφυλων στερεοτύπων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων

Στον πρώτο κύκλο συζητήσεων επισημάνθηκε ο καταλυτικός ρόλος των παρεμβάσεων στην εκπαιδευτική διαδικασία με στόχο την καταπολέμηση των προκαταλήψεων και την ευαισθητοποίηση δασκάλων/καθηγητών/τριων αλλά και μαθητών/τριών σε θέματα ισότητας. Οι εισηγήτριες (Ivana Sindelarova, Nina Bosnicova και Kristyna Ciprona [Τσεχία] Teresa Pinto [Πορτογαλία] και Elna Lahelma [Φινλανδία]) παρουσίασαν μια σειρά εκπαιδευτικών εργαλείων (βιβλία ζωγραφικής, comics, videos) και διαδραστικών παιχνιδιών (pc games, on line quizzes κλπ.) που δημιουργήθηκαν στη χώρα τους και χρησιμοποιήθηκαν επιτυχώς στα σχολεία υπηρετώντας τον παραπάνω στόχο. Ενδιαφέρουσα ήταν επίσης η παρουσίαση του τρόπου εμπλουτισμού του αναλυτικού σχολικού προγράμματος με δραστηριότητες εναρμονισμένες με τις διδακτικές θεματικές που ευαισθητοποιούσαν τους καθηγητές/τριες και μαθητές/τριες (της δευτεροβάθμιας κυρίως εκπαίδευσης) σε θέματα φύλου (on line multiple choice tests, δομημένες συζητήσεις για ζητήματα έμφυλης κατανομής ρόλων, θεατρικό παιχνίδι, ασκήσεις «καθαρής γλώσσας» [χρήση της γλώσσας απαλλαγμένη από στερεότυπα]).

Στη διάρκεια του δεύτερου κύκλου οι εισηγήτριες Tereza Wennerholm Caslavaska, Petra Kubalkova [Τσεχία], Michel Pasteel [Belgium] και Monika Ksienie-wicz [Πολωνία] εξέθεσαν τρόπους, πρακτικές και καινοτόμες δράσεις που μπορούν να επιδράσουν θετικά σε ό,τι αφορά στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης στην κατεύθυνση της καταπολέμησης των έμφυλων στερεοτύπων. Το κέντρο βάρους των εισηγήσεων ήταν η δημιουργία ίσων ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες μέσω των ανδρικών και γυναικείων προτύπων (images of women and men) στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (κυρίως στη διαφήμιση).

Η τελευταία σειρά εισηγήσεων εστίασε στη έμφυλη ιδιότητα του πολίτη και την υπο-αντιπροσώπευση των γυναικών στα Κέντρα Λήψης Αποφάσεων λόγω της στερεότυπης αντίληψης πως «οι άνδρες γεννιούνται με εκ γενετής διοικητικές ικανότητες». Οι ομιλητές/τριες Silvan Agius και Julia Ehrť [Βέλγιο] αναφέρθηκαν σε ζητήματα και προβλήματα που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη και προκύπτουν λόγω ομοφυλοφιλίας. Η Jana Smiggels Kavkova [Τσεχία] παρουσίασε τις εμπειρίες που καταγράφηκαν στο Πρόγραμμα «Τσέχικη Προεδρία: ένα μονοπάτι για την συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική και δημόσια ζωή» και η Sonja Lokar [Σλοβενία] αναφέρθηκε στις ιδιαιτερότητες των Βαλκανίων σε σχέση με την γυναικεία πολιτική εκπροσώπηση.

* Η κ. Χαρά Καραγιαννοπούλου μετείχε στο Ευρωπαϊκό αυτό Συνέδριο ως εκπρόσωπος του ΣΔΓ μετά από πρόσκληση της τότε Γεν. Γραμματέως Ισότητας κ. Ευγενίας Τσουμάνη.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Βρυξέλλες 15-16 Ιουνίου 2009

της Κούλας Αναγνωστοπούλου-Κουράκου

Υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και με τη συμμετοχή του ΕΛΓ και των εθνικών αντιπροσωπειών, πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 15 και 16 Ιουνίου 2009 Συνέδριο με θέμα: «Ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών σε μια εποχή αλλαγών». Στις εργασίες του Συνεδρίου μετείχε ως εκπρόσωπος του Συνδέσμου για τα δικαιώματα της Γυναίκας το μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου κυρία Κούλα Κουράκου-Αναγνωστοπούλου.

Ομιλητές στο Συνέδριο ήταν αξιωματούχοι από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ των οποίων Υπουργοί Ισότητας, Γενικοί Γραμματείς και Γενικοί Διευθυντές υπουργείων και κρατικών οργανισμών με αρμοδιότητα σε θέματα απασχόλησης και ισότητας ευκαιριών, αξιωματούχοι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες σε θέματα ισότητας ευκαιριών κ.ά.

Ιδιαίτερως επισημαίνουμε την παρουσία και τις ομιλίες της κ. Margot Wallström, αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της κ. Brigitte Triens, προέδρου του Ευρωπαϊκού Lobby Γυναικών.

Κατά την εναρκτήρια συνεδρίαση ο Επίτροπος για την Απασχόληση, τις Κοινωνικές Υποθέσεις και τις Ίσες Ευκαιρίες κ. Vladimir Spidla απηύθυνε χαιρετισμό στους συνέδρους.

Στο Συνέδριο αναπτύχθηκαν τέσσερις ενότητες θεμάτων:

1. Οι νέες προκλήσεις για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών.
2. Περισσότερες γυναίκες σε θέσεις λήψης αποφάσεων.
3. Πώς να εξαλείψουμε τη βία που έχει σχέση με το φύλο.
4. Πώς να κάνουμε περαιτέρω προόδους προς την κατεύθυνση της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών.

1. Στην πρώτη ενότητα επισημάνθηκε ότι εξακολουθούν να υφίστανται διαφορές σε βάρος των γυναικών στην πρόσβαση στην απασχόληση, στις αμοιβές και στην εργασιακή εξέλιξη παρ' όλες τις προόδους, που αναμφισβήτητα έχουν γίνει. Οι επιπτώσεις αυτών των διαφορών είναι ιδιαίτερα έντονες σε εποχές οικονομικής κρίσης, όπως η σημερινή, κατά την οποία τίθεται σε κίνδυνο και το μοντέλο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Κράτους. Και ναι μεν στις Υπηρεσίες του Δημόσιου Τομέα έχει επέλθει στην Ευρώπη εξίσωση των δύο

φύλων αναφορικά με τις αμοιβές και την εργασιακή εξέλιξη, στις ιδιωτικές όμως επιχειρήσεις οι δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος των γυναικών παραμένουν. Υπολογίζεται ότι στον ιδιωτικό τομέα στην Ευρώπη οι γυναίκες αμείβονται χαμηλότερα από τους άνδρες κατά ένα ποσοστό γύρω στο 20%.

Αλλά και τα διάφορα μέτρα διευκόλυνσης των εργαζομένων γυναικών (μειωμένα ωράρια κλπ) προκαλούν δυσφορία των εργοδοτών λόγω του κόστους που επωμίζεται η επιχείρηση κατά την εφαρμογή τους. Το κόστος αυτό είναι ιδιαίτερα αυξημένο στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Για το λόγο αυτό σε ορισμένες χώρες (π.χ. Ισπανία) τα μέτρα διευκόλυνσης των εργαζομένων γυναικών είναι υποχρεωμένες να τα εφαρμόζουν οι επιχειρήσεις που απασχολούν άνω των 200 εργαζομένων. Για τις μικρότερες δεν υπάρχει σχετική υποχρέωση, τους δίνονται όμως διάφορα κίνητρα τα οποία τις παροτρύνουν στην υιοθέτηση και εφαρμογή τέτοιων μέτρων.

2. Στην ενότητα που αφορά τις γυναίκες σε θέσεις λήψης αποφάσεων, επισημάνθηκε ότι σε όλες τις χώρες της Ευρώπης είναι μικρό το ποσοστό των γυναικών που κατέχουν υψηλές διοικητικές θέσεις, παρά το γεγονός ότι το μορφωτικό επίπεδο των γυναικών έχει βελτιωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Ιδιαίτερα τονίσθηκε ότι η λήψη θετικών μέτρων και οι ποσοστώσεις υπέρ των γυναικών, ενώ βοηθούν στην εργασιακή εξέλιξη των γυναικών, είναι δύσκολο να εφαρμοσθούν για την κατάληψη θέσεων π.χ. προέδρου ή διευθυνόντος συμβούλου μιας εταιρείας. Τόσο ο Πρόεδρος του ομίλου Coca-Cola για τις Χώρες Βορείου και Δυτικής Ευρώπης κ. James Quincey όσο και ο Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρείας Sodexo (Βέλγιο) κ. Michel Croisé τόνισαν ότι πιο σημαντικό για την προώθηση των γυναικών προς την κορυφή των επιχειρήσεων είναι η δημιουργία περιβάλλοντος ισότιμης αντιμετώπισης των δύο φύλων στην επιχείρηση, η εφαρμογή φιλικών πολιτικών προς την οικογένεια, η προβολή της εργασίας των γυναικών, η επιβράβευση των επιχειρήσεων που προωθούν τις γυναίκες στις θέσεις λήψης αποφάσεων και γενικότερα η αλλαγή των στερεοτύπων και της ανδροκρατούμενης νοοτροπίας που επικρατεί στις επιχειρήσεις.

3. Στην ενότητα που αφορά τη βία κατά των γυναικών αναφέρθηκαν τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που

έχουν ληφθεί στις διάφορες χώρες προς εξάλειψη αυτού του θλιβερού φαινομένου. Τα νομοθετικά κείμενα κινούνται στην ίδια περίπου γραμμή με την ελληνική νομοθεσία. Εκεί που υπάρχει μεγάλη διαφορά σε σχέση με τα ισχύοντα στη χώρα μας είναι οι εφαρμοζόμενες πρακτικές, η προστασία που παρέχεται στην κακοποιημένη γυναίκα, οι δυνατότητες που της δίνονται να καταφύγει σε αξιόπιστες και κατάλληλα ενημερωμένες μονάδες υποδοχής. Παράλληλα οι κακοποιημένες γυναίκες έχουν άμεση περίθαλψη σε υγειονομικές και νοσοκομειακές μονάδες ώστε να αντιμετωπίζονται το ταχύτερο δυνατό τα προβλήματα από τα τραύματά τους.

Σημειώτέον ότι το πρόβλημα του αλκοολισμού που συναντάται σε πολλές χώρες της Βόρειας και Κεντρικής Ευρώπης συντελεί στην αύξηση του αριθμού των κακοποιημένων γυναικών – θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας.

4. Στην τέταρτη ενότητα εξετάστηκαν οι πολιτικές και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για να προωθηθεί η ισότητα των φύλων. Εδώ τονίστηκε πόσο σημαντική είναι η εφαρμογή του “gender mainstreaming”, δηλαδή η ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας των φύλων σε όλες τις εφαρμοζόμενες πολιτικές.

Στα επί μέρους μέτρα που πρέπει να ληφθούν αναφέρθηκαν μεταξύ άλλων:

- Η νομοθετική κατάργηση κάθε είδους διακρίσεως μεταξύ των δύο φύλων.
- Η λήψη θετικών μέτρων και η θεσμοθέτηση ποσοτώσεων υπέρ των γυναικών στον εργασιακό τομέα.
- Η διευκόλυνση της εναρμόνισης επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής. Εδώ τονίστηκε ότι η εναρμόνιση αφορά και το άρρεν φύλο.
- Στα ζευγάρια που έχουν παιδιά να ενθαρρύνονται οι άνδρες να κάνουν χρήση της γονικής άδειας.
- Η εκπαιδευτική πολιτική να παροτρύνει τις γυναίκες να ασχοληθούν με επαγγέλματα που παραδοσιακά θεωρούνται «ανδρικά» και τους άνδρες με παραδοσιακά «γυναικεία» επαγγέλματα. Στο σημείο αυτό αναφέρθηκε ότι από έρευνες που έχουν γίνει στη Γαλλία το 50% των εργαζομένων γυναικών απασχολείται σε 10 μόνον επαγγέλματα.
- Η κατάργηση των στερεοτύπων για το ρόλο των δύο φύλων στην κοινωνία: η διαδικασία αυτή πρέπει να αρχίζει από την οικογένεια και να συνεχίζεται στο σχολείο, ώστε όταν τα άτομα ενηλικιωθούν τα στερεότυπα αυτά να μην επηρεάζουν την οικογενειακή ζωή και τον εργασιακό τους βίο.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί η διαφορά που

υπάρχει στη νοοτροπία του πληθυσμού των χωρών της βόρειου Ευρώπης σε σχέση με τις Μεσογειακές χώρες: από τις ομιλίες των εκπροσώπων των χωρών της Σουηδίας, Νορβηγίας και Φινλανδίας φάνηκε η σταδιακή μεταβολή των κοινωνικών στερεοτύπων για το ρόλο των δύο φύλων στις χώρες αυτές. Συγκεκριμένα, η εκπρόσωπος της Σουηδίας αναφερόμενη στις ποσοτώσεις υπέρ των γυναικών τόνισε ότι δεν θα έπρεπε να χρειάζονται, παραδέχθηκε όμως ότι αποδείχθηκαν πολύ χρήσιμες για την εργασιακή ανέλιξη των γυναικών. Ανέφερε δε ότι στη χώρα της δεν χρειάζεται εφαρμογή ποσοτώσεων. Αντί αυτών εφαρμόζονται πολιτικές φιλικές προς την οικογένεια, μέτρα

συμφιλίωσης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, καλλιέργεια στις επιχειρήσεις φιλικής κουλτούρας έναντι των γυναικών κλπ. Κυρίως όμως αυτό που προώθησε την ισότητα μεταξύ των δύο φύλων στη χώρα της είναι η συμμετοχή των ανδρών στις καθημερινές οικιακές εργασίες της οικογενειακής ζωής και στην ανατροφή των παι-

διών.

Στην τελική συνεδρία για το κλείσιμο των εργασιών του συνεδρίου τονίστηκε ότι απαιτείται διαρκής κινητοποίηση όλων των παραγόντων για την επίτευξη της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων. Ο προσανατολισμός των εφαρμοζόμενων πολιτικών πρέπει να είναι προς αυτή την κατεύθυνση και να μην υπάρχουν παρεκκλίσεις, γιατί παρατηρούνται και φαινόμενα οπισθοδρόμησης, όπως τόνισε και η πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Lobby Γυναικών κ. Brigitte Triens. Τα προτεινόμενα και τα εφαρμοζόμενα μέτρα, οι πολιτικές πρακτικές, οι προσανατολισμοί πρέπει να αναθεωρούνται συνεχώς με γνώμονα πάντοτε την ενσωμάτωση σε όλα τα μέτρα της διάστασης της ισότητας των φύλων.

Σε εποχές οικονομικής κρίσης, όπως αυτή που περνάει σήμερα η ανθρωπότητα, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να τονιστεί ότι τα μέτρα για τη βελτίωση της θέσης των γυναικών συντελούν και στην οικονομική ανάπτυξη και την ευημερία της κοινωνίας. Η είσοδος περισσότερων γυναικών στην αγορά εργασίας και η αξιοποίηση των ικανοτήτων τους αυξάνει το ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης και την ανταγωνιστικότητα μιας χώρας στο διεθνή χώρο. Δεν μπορεί να αναπτύσσεται μια χώρα όταν δεν αξιοποιούνται οι δεξιότητες, τα προσόντα και τα talέντα του μισού πληθυσμού της. Αυτή την παράμετρο της ισότητας των δύο φύλων την έχουν ενστερνισθεί χώρες με υψηλά επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας και προωθούν ριζοσπαστικά μέτρα για την ένταξη του γυναικείου πληθυσμού στην αγορά εργασίας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ (ΕΚΕ)

2^ο Διεθνές Συνέδριο«ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΚΙΝΔΥΝΕΥΣΗΣ: ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ 21^ο ΑΙΩΝΑ»

Αθήνα 5-7 Νοεμβρίου 2009

της Λάουρας Μαράτου-Αλιπράντη

Η Ελληνική Κοινωνιολογική Εταιρεία (ΕΚΕ) πραγματοποίησε το 2^ο Διεθνές Συνέδριό της στην Αθήνα, 5-7 Νοεμβρίου 2009 στο οποίο συμμετείχαν πολλοί σημαντικοί Έλληνες και ξένοι κοινωνιολόγοι και κοινωνικοί επιστήμονες. Για την Κεντρική-εναρκτήρια ομιλία είχε προσκληθεί ο γνωστός Γερμανός Καθηγητής (Κοινωνιολόγος, Φιλόσοφος, Ψυχολόγος και Πολιτικός επιστήμων), Ulrich Beck, ο οποίος ανέπτυξε το θέμα: «Imagined communities of global risks»/ «Ο κοσμοπολιτισμός ως φανταστικές κοινότητες της παγκόσμιας διακινδύνευσης». Ο Ulrich Beck έγινε γνωστός από την κοινωνιολογική του θεωρία για τον κοσμοπολιτισμό και την κοινωνία της διακινδύνευσης. Πολλά έργα του έχουν μεταφραστεί και δημοσιευτεί στην Ελλάδα από τις εκδόσεις Καστανιώτη, Λιβάνη και Νέα Σύνορα.

Κατά τη διάρκεια των εργασιών προβλέπονταν συνεδρίες σε πολλές θεματικές ενότητες για καιρία κοινωνικά ζητήματα, όπως: Ομάδες σε κίνδυνο, Αγορά εργασίας και Ανασφάλεια, Εκπαίδευση και Διαμόρφωση Αντιλήψεων, Επικοινωνία και Διαδίκτυο, Πολιτικές και Οργάνωση της Υγείας, Περιβάλλον και Κίνδυνοι, η Διάσταση του Φύλου, Οικονομία και Διακινδύνευση, Μετανάστευση: Εμπειρίες και Προβλήματα, Πολιτική Κοινωνιολογία, ο Κοινωνικός Ρόλος του Επιστήμονα: από τον Max Weber στη Σύγχρονη εποχή, Βία και Εγκληματικότητα, Δικαιικοί θεσμοί, Αστικός χώρος, Ανθρωπινά δικαιώματα, Υποκειμενικότητα και Διακινδύνευση κλ.π.

Σε σχέση με τα ζητήματα των έμφυλων διακρίσεων και συγκεκριμένα στην ενότητα «Η Διάσταση του Φύλου» που συντόνισε η Επ.

Καθηγήτρια Α. Χαλκιά παρουσιάστηκαν πολύ ενδιαφέρουσες μελέτες. Αρχικά η Αλίκη Κοσσυφολόγου, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών μίλησε σχετικά με την ιδεολογία των προτύπων γυναικείας ομορφιάς μέσα από την αναπαράσταση της γυναικείας σεξουαλικότητας/ελκυστικότητα στον ερωτικό κινηματογράφο της δεκαετίας του '60». Η Μαρία-Αγγέλα Λεγάκη, Πάντειο Πανεπιστήμιο αναφέρθηκε στη συνέχεια στο ζήτημα σχετικά με το «Φύλο, φυλή και κοινωνική τάξη στις κοινωνίες της διακινδύνευσης: Το παράδειγμα της Μπάρμπι».

Στην ίδια ενότητα το μέλος του Δ.Σ. του Συνδέσμου Λάουρα Μαράτου-Αλιπράντη, Δρ Κοινωνιολογίας και Ερευνήτρια στο ΕΚΚΕ-Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών μίλησε με θέμα: «Η γυναικεία φτώχεια στο πλαίσιο της κοινωνίας της διακινδύνευσης». Όπως επισήμανε, έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού συνδέεται με τις εξελίξεις του τέλους της δεκαετίας του '70 και έχει σχέση με τις νέες πολυδιάστατες μορφές αποστέρησης που υπονομεύουν την ικανότητα των ατόμων που πλήττονται να συμμετέχουν παραγωγικά στην κοινωνία που ζουν ενώ έχει ως συνέπεια να στερούνται βασικών κοινωνικών δικαιωμάτων.¹

Λάουρα Μαράτου-Αλιπράντη, Ulrich Beck, Ι. Υφαντόπουλος, πρόεδρος ΕΚΚΕ

Ο κοινωνικός αποκλεισμός αφορά τον σύγχρονο όρο της φτώχειας και αποτελεί ένα πολυ-επίπεδο όρο που χαρακτηρίζει μια ή περισσότερες διαδικασίες, ακόμη και αν οδηγεί σε μια ή περισσότερες διαδικασίες, ακόμη κι αν οδηγεί σε μια προσδιορισμένη, μετρήσιμη κατάσταση γιατί αποτελεί διαδικασία συσσώρευσης πολλών κοινωνικών μειονεκτημάτων.

Ως σύνθετο πολιτικό και κοινωνικό φαινόμενο ο κοινωνικός αποκλει-

1. Βλ. Καβουνίδη, Τζ. 1999. «Κοινωνικός αποκλεισμός: Έννοια, κοινοτικές πρωτοβουλίες, ελληνική εμπειρία και διλήμματα πολιτικής» Στο Καραντινός Δ., Μαράτου-Αλιπράντη Λ. κ.ά. (επιμ.) 2000. Διαστάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα. Αθήνα: ΕΚΚΕ, σελ. 47-82.

σμός αποτελεί λοιπόν μια συνολική αδυναμία συμμετοχής στις διαφορετικές εκφάνσεις της σύγχρονης καθημερινότητας. Στο πλαίσιο της ΕΕ υπάρχει εξάλλου έντονος προβληματισμός και γίνεται ση-μαντική προσπάθεια εν-τοπισμού, καταπολέμησης και επανένταξης των κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων και ομάδων πληθυσμού (π.χ. άνεργοι-ες, μακροχρόνια άνεργοι-ες, μετανάστες-τριες, μόνοι γονείς, άτομα με σωματική ή διανοητική δυσμορφία, με πολιτισμικές και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες κλπ.) μέσα από διάφορα σχετικά προγράμματα και πολιτικές που έχουν επεξεργαστεί και αναπτυχθεί και εφαρμοστεί².

Ο κοινωνικός αποκλεισμός, αν και εμφανίζεται ως ένα περιγραφικό εργαλείο κοινωνικής πολιτικής, θεμελιώνεται σε μια ορισμένη θεωρητική αντίληψη για την κοινωνία, σύμφωνα με την οποία δεν υπάρχει ενότητα στην κοινωνική δομή. Περιγράφεται δηλαδή ως ένα κατακερματισμένος κοινωνικός ιστός, όπου οι προβληματικές καταστάσεις δεν συναρθρώνονται και δεν έχουν σχέση η μια με την άλλη. Οπωσδήποτε, ο προσδιορισμός των κοινωνικών προβλημάτων μέσω των ομάδων στόχου και η αποσύνδεσή τους από την κοινωνική δομή, προσωποει τα προβλήματα και στιγματίζει τα άτομα³.

Κάθε αποκλεισμός είναι λοιπόν, το αποτέλεσμα ενός πολύπλοκου συνόλου πολλών και διαφορετικών παραγόντων, και όχι αποκλειστικά μόνο οικονομικής φύσης. Αφορά παράγοντες σε μακρο-επίπεδο (κοινωνικές δομές της χώρας, εργασία, κατοικία, ο ρόλος της οικογένειας) και σε μικρο-επίπεδο (ατομικά-βιογραφικά δεδομένα, κοινωνικά χαρακτηριστικά).⁴ Όπως αναφέρεται στην Έκθεση για την Κοινωνική Κατάσταση στην Ε.Ε. (2003), οι κυριότεροι παράγοντες που οδηγούν στον κοινωνικό αποκλεισμό είναι η ανεργία, η διάλυση της οικογένειας και η περιορισμένη δυνατότητα της κοινωνικής προστασίας και της απασχόλησης να εξασφαλίζουν ένα επαρκές εισόδημα και εισοδηματικές πηγές σε πολλές χώρες της ΕΕ⁵.

Όπως επισήμανε η εισηγήτρια Λ. Μαράτου, στο πλαίσιο της σύγχρονης κοινωνίας της διακινδύνευσης, οι γυναίκες αντιμετωπίζουν διεθνώς μεγαλύτερους κινδύνους φτώχειας σε σύγκριση με τους άνδρες είναι

αυτές που πλήττονται σε μεγαλύτερο βαθμό. Στο πλαίσιο της εισήγησής της αναφέρθηκε αρχικά σε κάποια θεωρητικά και εννοιολογικά ζητήματα σχετικά με τη μέτρηση της φτώχειας ενώ τη συνέχεια, παρουσίασε στατιστικά δεδομένα σχετικά με τη γυναικεία φτώχεια τόσο στην Ελλάδα όσο και στις χώρες της ΕΕ. Τα στατιστικά δεδομένα που παρατίθενται αφορούν ποικίλες κοινωνικές καταστάσεις που αποκαλύπτουν τις διαστάσεις της γυναικείας φτώχειας, τις ομάδες γυναικών που πλήττονται κυρίως καθώς και τους παράγοντες που επιδρούν και συντελούν στην ενίσχυση του φαινομένου αυτού κατά τη σύγχρονο περίοδο. Συμπερασματικά, οι διαπιστούμενες τάσεις θα πρέπει να απασχολήσουν την πολιτεία προκειμένου να θεσπιστούν τα κατάλληλα μέτρα πολιτικής για τη βελτίωση της θέσης των γυναικών και τη εξάλειξη του φαινομένου της γυναικείας φτώχειας.

Η ποικιλία των θεμάτων και των ερευνών που ανακοινώθηκαν στη διάρκεια των εργασιών του 3ημερου διεθνούς Συνεδρίου Κοινωνιολογίας της ΕΚΕ καθώς και τα συμπεράσματα που διατυπώθηκαν για τη κοινωνία της διακινδύνευσης και τις προκλήσεις στον 21^ο αιώνα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμα και εξαιρετικά επίκαιρα στο πλαίσιο της παρούσας συγκυρίας και της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που βιώνουμε.

Παραθέτουμε τα links που περιέχουν τις δημοσιεύσεις των συνεντεύξεων του Καθηγητή Ulrich Beck από το Διεθνές Συνέδριο Κοινωνιολογίας, ΕΚΕ, Αθήνα, 5 - 7 Νοεμβρίου 2009

Ελευθεροτυπία (σελ. 40 - 41, έκδοση της 21/11/2009)
<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=104140>

Αυγή - άρθρα 2 (σελ. 28 - ένθετο "Αναγνώσεις" της 22/11/2009)

<http://www.avgi.gr/ArticleActionshow.action?articleID=506524>

<http://www.avgi.gr/ArticleActionshow.action?articleID=506525>

Καθημερινή της 22/11/2009 ένθετο «Πολιτισμός»
http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_civ_2_22/11/2009_362001

2. Βλέπε για τα ζητήματα αυτά: *Κοινωνικές Ανισότητες και Κοινωνικός αποκλεισμός*, 1998. Αθήνα: Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα. Ε. Σπανού (επιμ.). 1999. *Ανθρώπινη Αξιοπρέπεια και Κοινωνικός Αποκλεισμός*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα. *Κοινωνικός αποκλεισμός: Η ελληνική εμπειρία*. Αθήνα: ΚΕΚΜΟΚΟΠ, 1998. Gutenberg, Καραντινός Δ. κ.ά. (επιμ.) 2000. *Διαστάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα*. Αθήνα: ΕΚΚΕ

3. Βλ. Πετράκη Γ. 1998. «Κοινωνικός αποκλεισμός: Παλαιές και νέες αναγνώσεις του κοινωνικού προβλήματος». Στο *Κοινωνικές Ανισότητες και Κοινωνικός αποκλεισμός*, Αθήνα: Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, σελ 19-24.

4. Βλ. *Families and Social exclusion in European Union*. 2001. Wien-Report.

5. Κογκίδου Δ. 2004. «Μεταβολές της οικογενειακής οργάνωσης –Μονογονεϊκές οικογένειες: μια πρόκληση για την κοινωνική Πολιτική». Στο Μουσουρού Λ. και Στρατηγάκη Μ. *Ζητήματα οικογενειακής πολιτικής*. Αθήνα: Gutenberg, σελ. 123-155.

Επισκέψεις Οργανώσεων από το εξωτερικό στα γραφεία του Συνδέσμου

Εκπρόσωποι της **Εθνικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Αιθιοπίας** επισκέφτηκαν το Σύνδεσμο το Μάιο 2009. Ενημερώθηκαν για το έργο του Συνδέσμου και εμείς για την κατάσταση των γυναικών στην Αιθιοπία.

Εκπρόσωποι της **Οργάνωσης «La Vie Nouvelle»** (έτος ίδρυσης 1947) από τη Γαλλία επισκέφτηκαν το Σύνδεσμο τον Οκτώβριο 2009. Μέλη της οργάνωσης είναι γυναίκες και άνδρες που πιστεύουν ότι κάθε ανθρώπινο ον είναι μοναδικό, ελεύθερο, δημιουργικό και ολοκληρώνεται από την αναγνώριση και την αμοιβαία αποδοχή των άλλων. Ο σκοπός και η δράση της αποβλέπει στην καταπολέμηση των ανισοτήτων και της εκμετάλλευσης των ανθρώπων, στην καταπολέμηση της

φτώχειας κ.α.

Ενημερώθηκαν για τους σκοπούς και δραστηριότητες του Συνδέσμου.

Έγινε, ακόμα, ανταλλαγή απόψεων για την επικρατούσα κατάσταση στα γυναικεία θέματα στις δύο χώρες, για την πρόοδο που έχει σημειωθεί και για τις προσπάθειες που πρέπει συνεχώς να γίνονται προς την κατεύθυνση της ισότητας των δύο φύλων.

ΕΝΩΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΝΟΤΙΑΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ASSOCIATION DES FEMMES DE L'EUROPE MÉRIDIONALE, AFEM

Η Micheline
Galabert

Η Ένωση Γυναικών Νότιας Ευρώπης (Association des Femmes de l'Europe Méridionale, AFEM), ομοσπονδία ΜΚΟ των χωρών της Νότιας Ευρώπης, σε συνεργασία με το Κέντρο Ευρωπαϊκού Δικαίου του Πανεπιστημίου Paris II και την καθηγήτρια Jacqueline de la Rochère, διευθύντρια του Κέντρου αυτού, προκηρύσσει βραβείο για διατριβή ή μονογραφία ανάλογου επιπέδου, στα γαλλικά, με θέμα σχετικό με θεμελιώδη δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης της ισότητας των φύλων. Το βραβείο αφιερώνεται στη μνήμη της ιδρύτριας και πρώτης Προέδρου της AFEM Micheline Galabert, μεγάλης αγωνίστριας για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα των φύλων ως θεμελιώδες δικαίωμα, και ανέρχεται σε 3.000 Ευρώ. Θα απονέμεται κάθε δύο χρόνια.

Ο/η συγγραφέας μπορεί να είναι νομικός, πολιτικός ή κοινωνικός επιστήμονας (κοινωνιολόγος, φιλόσοφος, ιστορικός, δημογράφος, ανθρωπολόγος, οικονομολόγος). Τα έργα πρέπει να υποβληθούν έως τις 31 Δεκεμβρίου 2009.

Πληροφορίες υπάρχουν και στην ιστοσελίδα της ΑΦΕΜ: www.afem-europa.org.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Αθήνα, 3.09.2009

**«Διακήρυξη για την Ισότητα μεταξύ Ανδρών και Γυναικών»
 (119^η Υπουργική Σύνοδος, Συμβούλιο της Ευρώπης)**

Σας γνωρίζουμε ότι οι Υπουργοί Εξωτερικών των Κρατών-Μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, κατά τη διάρκεια της 119^{ης} Υπουργικής Συνόδου στη Μαδρίτη στις 12 Μαΐου 2009 ενόψει της συμπλήρωσης εξήντα χρόνων από την ίδρυση του Διεθνούς Οργανισμού, επαναβεβαίωσαν την αποφασιστικότητά τους να υλοποιήσουν τους σκοπούς του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη διατήρηση και την προαγωγή της δημοκρατίας, των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του κράτους δικαίου, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις του 21^{ου} αιώνα.

Μία από αυτές τις προκλήσεις αποτελεί η επίτευξη, τόσο σε νομοθετικό επίπεδο όσο και στην πράξη, της ισότητας μεταξύ γυναικών και αντρών. Γι' αυτό και στο πλαίσιο των εργασιών της Συνόδου υιοθετήθηκε ομόφωνα μία σχετική Διακήρυξη, όπου αφενός αναγνωρίζεται η πρόοδος που έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα, ωστόσο επισημαίνεται με έμφαση ότι η ισότητα των φύλων παραμένει μία πρόκληση για όλα τα Κράτη Μέλη.

Η εξασφάλιση σαφούς πολιτικής δέσμευσης, η διάθεση επαρκών οικονομικών και ανθρώπινων πόρων για την ενίσχυση των εθνικών μηχανισμών ισότητας, η ενεργή συμμετοχή της επιστημονικής κοινότητας και της Κοινωνίας των Πολιτών, καθώς και η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές και δράσεις αποτελούν, σύμφωνα με τη Διακήρυξη, τους κύριους άξονες για την επίτευξη της ισότητας των δύο φύλων.

Η ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ
ΕΥΓΕΝΙΑ ΤΣΟΥΜΑΝΗ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ
ΙΣΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ – ΙΣΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ (ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1920)

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Θέμα: Όχι στη μεταφορά της Γενικής Γραμματείας Ισότητας στο Υπουργείο Δικαιοσύνης

Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, στηριζόμενος στην πολυετή εμπειρία του, θεωρεί ότι η μεταφορά της Γενικής Γραμματείας Ισότητας (των φύλων) στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στις σημερινές συνθήκες αποτελεί υποβάθμιση αντί της αναγκαίας αναβάθμισης του εθνικού μηχανισμού ισότητας.

Η Γενική Γραμματεία πρέπει να μείνει στο Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης διότι:

- Είναι το πρώτο τη τάξει υπουργείο, αρμόδιο για τη δημόσια διοίκηση και αυτοδιοίκηση και επομένως αυτό που μπορεί να παίξει επιτελικό ρόλο στην ένταξη τη ισότητας στο σύνολο των δημόσιων πολιτικών (gender mainstreaming), που αποτελεί υποχρέωση του Κράτους επιβαλλόμενη από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Σύνταγμα.
- Η μεταφορά της Γραμματείας Ισότητας στο υπουργείο Δικαιοσύνης ενδέχεται να θέσει την ισότητα των φύλων υπό τη γενική ισότητα, πράγμα που είναι λάθος. Οι διακρίσεις και ανισότητες λόγω φύλου αφορούν τον μισό και πλέον πληθυσμό της γης, δεν πρόκειται άρα για επί μέρους κατηγορία και ευαίσθητη κοινωνική ομάδα.
- Στο ΥΠΕΣ έχει γίνει ήδη προεργασία για να χρηματοδοτηθούν από το ΕΣΠΑ δράσεις για την ισότητα στη δημόσια διοίκηση και αυτοδιοίκηση, δράσεις που μπορούν να ενισχύσουν τη στρατηγική της ένταξης του φύλου στις πολιτικές.

Για όλους αυτούς τους λόγους ο Σύνδεσμος συνηγορεί υπέρ της παραμονής της ΓΓΙ στο ΥΠΕΣ και έστειλε προς τούτο επιστολή στον αρμόδιο υπουργό κ. Γ. Ραγκούση και τον υπουργό Επικρατείας παρά τω Πρωθυπουργώ κ. Χ. Παμπούκη.

Η μόνη μεταβολή που μπορεί να είναι ευπρόσδεκτη είναι η αναβάθμιση της ΓΓΙ σε υπουργείο, που θα συντονίζει τις κυβερνητικές πολιτικές.

Αθήνα 23-10-09

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Για την εγγραφή κοριτσιών στα εκκλησιαστικά γυμνάσια και λύκεια

Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας υποστηρίζει ότι είναι δικαίωμα των κοριτσιών να εγγράφονται και να φοιτούν στα εκκλησιαστικά γυμνάσια και λύκεια της χώρας. Το δικαίωμα αυτό απορρέει από το Σύνταγμα, συνάδει με την αρχή της ισότητας των φύλων και το νόμο 3432/06 για την εκκλησιαστική εκπαίδευση, ο οποίος δεν αναφέρεται σε φύλο.

Το επιχείρημα, ότι οι σχολικές αυτές μονάδες είναι **παραγωγικές σχολές** για την εκκλησία δεν ευσταθεί, εφόσον το άρθρο 2 του νόμου αναφέρεται σε εκκλησιαστικά και **λαϊκά** μέλη, άνδρες και γυναίκες.

Ο Σύνδεσμος καλεί το **Υπουργείο Παιδείας** να υπερασπιστεί, ως οφείλει, την ισότητα των φύλων στην εκπαίδευση και να μην εξαρτά την εγγραφή των κοριτσιών στα εκκλησιαστικά λύκεια από τη βούληση του «επιχώριου μητροπολίτη», που δίνει συστατική επιστολή.

Καλεί ακόμα την **Ιερά Σύνοδο** να μην εμμένει στην αρνητική της θέση και να υιοθετήσει τη σύγχρονη αντίληψη για τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών, όπως αυτά έχουν διεθνώς αναγνωρισθεί.

Αθήνα, 27-7-09

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Εγγραφή μαθητριών στα εκκλησιαστικά λύκεια

Κύριον Άρη Σπηλιωτόπουλο
Υπουργόν Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων
Ανδρέα Παπανδρέου 37 – 151 80 Μαρούσι

Αθήνα, 29 Ιουλίου 2009

Κύριε Υπουργέ,

Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας με έκπληξη πληροφορήθηκε τις αντιδράσεις των συνοδικών ιεραρχών στην εγγραφή μαθητριών στα εκκλησιαστικά λύκεια της χώρας.

Συμφωνούμε με τη θέση του Υπουργείου ότι είναι συνταγματικό δικαίωμα των κοριτσιών η εγγραφή και φοίτηση στα εκκλησιαστικά γυμνάσια και λύκεια. Φοβόμαστε όμως ότι αυτό το δικαίωμα υπονομεύεται ή και αίρεται από το χωρίο εκείνο της διευκρινιστικής εγκυκλίου του ΥΠΕΠΘ, που εξαρτά την εγγραφή από τη βούληση του «επιχώριου μητροπολίτη».

Θεωρούμε, ότι το Υπουργείο πρέπει να υπερασπιστεί μέχρι τέλους το δικαίωμα των κοριτσιών να έχουν ίση πρόσβαση στις δομές της δημόσιας εκπαίδευσης, άρα και της εκκλησιαστικής, όταν μάλιστα αυτή αφορά και λαϊκά μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 2 του νόμου 3432/2006.

Με τιμή

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας υπέρ της πρότασης του Μητροπολίτη Ιωαννουπόλεως και Πραιτωρίας κ. Σεραφείμ για τη χειροτονία γυναικών

Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας με ικανοποίηση πληροφορήθηκε την τοποθέτηση-πρόταση του Μητροπολίτη Ιωαννουπόλεως και Πραιτωρίας κ. Σεραφείμ για τη χειροτονία γυναικών.

Ας σημειωθεί, ότι αυτή η πρόταση είναι στον αντίποδα της απόφασης της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδας, που τάχθηκε εναντίον της εγγραφής μαθητριών στα εκκλησιαστικά λύκεια.

Η έναρξη διαλόγου για το θέμα της χειροτονίας γυναικών και η έγερσή του ενώπιον της Μεγάλης Συνόδου των ορθοδόξων είναι μια επίκαιρη και σοφή πρόταση, που λαμβάνει υπόψη τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών.

Ο κ. Σεραφείμ «εκ των έσω», δικαιώνει τον αγώνα των φεμινιστικών οργανώσεων να μην υπάρχουν αποκλεισμοί των γυναικών από τομείς της δημόσιας ζωής, ούτε, βεβαίως, από την άσκηση εκκλησιαστικών αξιωμάτων.

Αθήνα, 28 Ιουλίου 2009

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ 35^η «ΕΠΕΤΕΙΟ» ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας με λύπη του υπογραμμίζει, ότι συμπληρώνονται φέτος 35 χρόνια από την στρατιωτική εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο και η πληγή του «Κυπριακού προβλήματος» συνεχίζει να αιμορροεί.

Ο Σύνδεσμος δεν λησμονεί, ότι με την εισβολή παραβιάστηκαν διεθνείς κανόνες και καταπατήθηκαν βάρβαρα τα ανθρώπινα δικαιώματα των πολιτών της.

Δυστυχώς η διαίρεση του κράτους και η κατοχή συνεχίζονται, ο εποικισμός των κατεχόμενων καλά κρατεί, η τραγωδία των αγνοουμένων αποτελεί διαρκή πηγή πόνου και πένθους, όχι μόνο για τον κυπριακό ελληνισμό, αλλά για ολόκληρο τον ελληνισμό.

Αυτήν την εποχή το Κυπριακό ζήτημα διάγει την πιό λεπτή και κρίσιμη φάση του. Με αγωνία παρακολουθούμε τους δεκάδες γύρους των απευθείας συνομιλιών (έλαβε χώρα και ο 37^{ος} γύρος) με την αιγίδα του ΟΗΕ για τη λύση του. Λύση που να τερματίζει την τουρκική κατοχή και τον εποικισμό, να διασφαλίζει την εδαφική ακεραιότητα και την ενότητα του κράτους, τη μία κυριαρχία, μία διεθνή προσωπικότητα, μία ιθαγένεια και να βασιλεύει στο διεθνές δίκαιο.

Οι συνομιλίες διεξάγονται σε ένα κλίμα όπου η Τουρκία διατηρεί το εμπάργκο εις βάρος των πλοίων και αεροσκαφών που φέρουν τη σημαία της Κυπριακής Δημοκρατίας και δεν έχει ομαλοποιήσει τις σχέσεις της με τη Λευκωσία, πολύ περισσότερο δεν την έχει αναγνωρίσει.

Ούτε βέβαια τηρεί την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του 2001, δηλ. το άνοιγμα των αρχείων του στρατού και των άλλων υπηρεσιών της, ώστε να δοθούν τα στοιχεία για την διακρίβωση της τύχης των αγνοουμένων.

Τα παραπάνω σημαίνουν, ότι δύσκολος είναι ο δρόμος και ο αγώνας για τη δίκαιη λύση πρέπει να ενταθεί. Μαζί και τα επίπεδα επαγρύπνησης του σύμπαντος ελληνισμού.

Οφείλει να υπάρξει κάθαρση στην τραγωδία της Κύπρου!

Ασφαλώς μία κοινωνική οργάνωση απέχει πολύ από το να γνωρίζει τα καθέκαστα της διαπραγμάτευσης και ούτε είναι αυτός ο ρόλος της. Απηχώντας όμως τα αισθήματα και τις διαθέσεις τμήματος των ενεργών πολιτών ενδιαφέρεται σοβαρά να υπάρξει λύση βασισμένη στις αρχές του διεθνούς δικαίου, των αποφάσεων του Ο.Η.Ε. για το Κυπριακό και των διεθνώς αναγνωρισμένων ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ενδιαφέρεται το έγκλημα να μην μείνει ατιμώρητο!

Αγώνας μέχρι την τελική δικαίωση!

Αθήνα, 20 Ιουλίου 2009

No 87
July - December
 2009

WOMEN'S STRUGGLE (O AGONAS TIS GYNAEKAS)

A Journal of the Greek League for Women's Rights
 60, Skoufa st., Athens 106 80, Greece
Tel.: 210-36 26 460 - **Fax:** 210-36 16 236 - **e-mail:** L.Women-rights@otenet.gr

This journal was first published in September 1923. Its publication was suspended by the Metaxas dictatorship (1936-1940), while the League ceased the publication during the colonel's dictatorship (1967-1974) in order to avoid censorship. It is being published in a new format.

Editor:	Lili Kourakou
Editing Committee:	Soula Panaretou, Koula Kassimati, Elia Kolokytha, Lili Kourakou, Terpsi Lambrinopoulou, Laoura Maratou-Alipranti
Columnists:	Kety Botopoulou, Elia Kolokytha, Chara Karayannopoulou, Maria Stratigaki
Copy editors:	Lia Barbati-Vartsou, Lili Kourakou

GREEK LEAGUE FOR WOMENS' RIGHTS: THE BOARD

Honourary President: Alice Yotopoulos-Marangopoulos

President: Soula Panaretou

Vice-Presidents: Elia Kolokytha, Lili Kourakou

Secretary General: Terpsi Lambrinopoulou

Secretary: Vasso Farmaki

Treasurer: Dora Chiliadaki

Members:

Koula Anagnostopoulou-Kourakou, Lia Barbati-Vartsou, Kety Botopoulou, Irini Fereti, Chara Karayannopoulou, Koula Kassimati, Laoura Maratou-Alipranti, Deta Petroglou, Aphrodite Teperoglou

ENGLISH SUMMARIES

**OCTOBER 2009 GREEK PARLIAMENTARY ELECTIONS SEEN
 FROM A FEMINIST POINT OF VIEW (p. 1-2)**

By Soula Panaretou

GLWR President Soula Panaretou analyses the outcome of the recent elections for the Greek National Parliament. The government change resulted from these elections was the issue that made

"news", since the Socialist Party took over, replacing the conservative "New Democracy" party. However, there can be other readings and other levels of analyses of these results.

Reading the election results from a feminist point of view, we must first of all point out that the relatively recent law introducing a 30% quota participation of candidates from each gender in the electoral lists was for the first time implemented. In spite of the limited time given for the preparation of these lists, the

political parties complied with the law and covered the quota. The presence of women candidates in the media was also satisfactory. So far so good. But, in spite the increased number of women candidates, when it comes to the actual number of women elected in Parliament, there was no significant improvement. The number of women members of Parliament is today 52 (i.e. 17.3%) compared to 48 (16%) in the previous Parliament. That means we have a long way to go until we reach the desired 1/3,

i.e. 100 women in Parliament.

The causes for this falling behind the desired level are many. The economic crises overshadowed all other concerns in the pre electoral discussions. The pre electoral period was very short. The way in which political parties operate leaves much to be desired. The feminist movement did not work hard enough to prepare women for the political scene. But above all, the deeper cause remains the persistence of male views on gender stereotypes, according to which politics are for men.

Women in decision making centers, resulting from the October 2009 elections p. 3

A list of women members of the new Parliament, and of women Cabinet members in the Government that took over after the October 2009 elections.

Maria Stratigaki General Secretary for Gender Equality p. 4

In the new Government of Greece, the General Secretariat for Gender Equality was moved from the Ministry of Interior to the Ministry of Justice and Human Rights. To the post of General Secretary for Gender Equality was appointed Maria Stratigaki, up to then

a member of the GLWR Board.

Maria Stratigaki is a professor at the Social Policy Department of the Panteion University and Director of Gender Studies in the same University. From 1991 to 1999 has served in the Gender Equality Unit

of the European Commission, and from 1999 to 2002 was General Manager of the Greek Research Center for Gender Equality.

The GLWR congratulated Maria Stratigaki and wished her every success in her new duties.

Evgenia Tsoumani p. 4

The former General Secretary for Gender Equality Evgenia Tsoumani was elected member of Parliament in the recent elections, and is

already a member of the Permanent Parliamentary Committee for Gender Equality and Human Rights.

Upon her leaving from the post of

General Secretary for Equality Mrs. Tsoumani became at her request a member of the GLWR.

Three Greek Organisations denounce NATO officials to the International Criminal Tribunal for former Yugoslavia for depleted uranium bombings p. 5

A Report/Denunciation submitted by 3 Greek Organisations, (the Bar Association of Greece, the Society of Greek Judges and Prosecutors for Democracy and Freedom, and the Marangopoulos Foundation for Human Rights) to the International

Criminal Tribunal for former Yugoslavia appears on this issue of the "Women's Struggle".

Because of the importance of the document, and for the information of our English speaking readers, we publish the letter and

the Resolution in their original form in English. The Greek League for Women's Rights is one of the 124 Greek Organisations cosigning the Resolution, denouncing NATO officials for using depleted uranium weaponry.

**ATHENS BAR ASSOCIATION
SOCIETY OF GREEK JUDGES AND PROSECUTORS FOR DEMOCRACY AND FREEDOMS
MARANGOPOULOS FOUNDATION FOR HUMAN RIGHTS**

To the Honourable President
of the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

To the Prosecutor of the same Tribunal
The Hague

Athens, 14 December 2009

Mr President

Mr Prosecutor

On 14 June 2001, the Athens Bar Association, as representative of the Bar Associations of the whole of Greece, the Society of Greek Judges and Prosecutors for Democracy and Freedoms, and the Marangopoulos Foundation for Human Rights (a NGO with consultative status with the United Nations [ECOSOC, DPI], UNESCO, and the Council of Europe, and a member of the Fundamental Rights Platform of the EU Agency for Fundamental Rights) submitted a report/denunciation to the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, through the then Prosecutor, Ms Carla del Ponte, in accordance with Article 18 of the Tribunal's Statute.

Since we did not receive any reply, we sent a fresh report/denunciation on 11 March 2002, as a reminder and supplementation of the first, and with additional supporting documents, which thus became 30 in number.

Our reports/denunciations are addressed against the officials of NATO who ordered the use of weaponry with depleted uranium in the war in former Yugoslavia.

Neither after our second report did we receive any reply.

Permit me to note, Mr President, Mr Prosecutor, that the Athens Bar Association signed both reports/denunciations as the representative of all the Bar Associations of Greece, that the Society of Greek Judges and Prosecutors for Democracy and Freedoms was founded as a reaction to the military dictatorship in Greece (1967-1974), and that the Marangopoulos Foundation for Human Rights was founded by the will of George Marangopoulos, at that time Justice of the Supreme Administrative Court – Conseil d'Etat, who, together with seven colleagues, resigned from the Conseil d'Etat after having annulled as unconstitutional certain important acts of the dictatorial government of the junta.

It is therefore reasonable to assume that the organisations which signed and submitted the above reports/denunciations to your Tribunal are bodies of sufficiently high standing and of known democratic principles in Greece to expect some reply concerning the relevant action taken by the organs of the Tribunal.

It is, we believe, even more justified the expectation of a reply that our reports/denunciations are well-founded and documented in law and in substance.

Needless to say, we have in our hands documentation for the receipt of the two reports/denunciations in question with their annexes from the secretariat of the then Prosecutor.

The fact that no action has been taken by your Tribunal has given rise to bewilderment and displeasure in the legal world in Greece, and among the Greek people on a wide scale, which does not reflect well on the prestige of the Tribunal.

Recently, on 6 November 2009, a well-attended meeting was held in Athens, on the premises of the Union of Athens Daily Newspaper Journalists (20 Akadimias St), at the end of which the Resolution annexed was voted unanimously by representatives of the most important organisations (General Confederation of Labour of Greece, General Confederation of Civil Servants of Greece, legal and medical associations, environmental associations, associations for the protection of children's rights, leagues for women's rights, etc.). This is reasonable enough, given that the use of depleted uranium weaponry has immense and extremely long exterminatory consequences for the whole of the population of the country affected, as well as for neighbouring countries, such as Greece.

On behalf of all the organisations which signed this Resolution, we are forwarding it to you in the belief that you will take the relevant action for the defence of the people of former Yugoslavia and, indirectly, of the peoples of the world, who are very gravely endangered by the use of weaponry whose deadly capabilities have been proved in a number of countries and whose radio-activity lasts for **4.5 billion years!**

Sincerely Yours

D. Paxinos*President of the Athens Bar Association***G. Stavropoulos***President of the Society of Greek Judges
and Prosecutors for Democracy and Freedoms
Vice-President of the Conseil d'Etat***A. Yotopoulos-Marangopoulos***President of the Marangopoulos Foundation for Human Rights
Professor Emerita and former Rector, Panteion University, Athens
President of the Hellenic Society of Criminology***THENS BAR ASSOCIATION
SOCIETY OF GREEK JUDGES AND PROSECUTORS FOR DEMOCRACY AND FREEDOMS
MARANGOPOULOS FOUNDATION FOR HUMAN RIGHTS****RESOLUTION**

Weapons and munitions which contain depleted uranium have been used in many armed conflicts during the last 20 years: in the Gulf War (1991), in Bosnia (1995), in NATO's war in Yugoslavia (1999), in Afghanistan (2001), in Iraq (2003), and, according to press information, in the course of the war in the Gaza Strip in January 2009.

On 14 June 2001, the **Athens Bar Association**, the **Society of Greek Judges and Prosecutors for Democracy and Freedoms**, and the **Marangopoulos Foundation for Human Rights** signed and lodged a report/denunciation with the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia against those responsible within NATO who ordered the use of weaponry with depleted uranium in the war against Yugoslavia, in violation of the provisions of the Statute of the Tribunal in question. The report/denunciation with the annexed evidence documents were addressed and sent, in accordance with Article 18, para. 1 of the same Statute, to the then Prosecutor, Ms Carla del Ponte.

Since we received no reply, we sent, on 11 March 2002, a fresh report/denunciation to the Prosecutor as a reminder, accompanied by additional supporting documents. Thus the items of evidence amounted to 30 in number. Among these were expert opinions from university professors of nuclear physics and of oncology, as well as reports of specific cases published in the Greek and international press.

Among the evidence documents which we have lodged are the following incontrovertible items:

1. A copy of the letter of 7 February 2000 from the then Secretary General of NATO, George Robertson, to the Secretary General of the UN, Kofi Annan, whom he informs of the number of tons of depleted uranium and of the points in Yugoslavia where these weapons were used.

2. The findings of the investigative Committee of the United States Department of Defense headed by Colonel and Professor Doug Rokke, a veteran of the Gulf War, on the incredibly destructive effects of these weapons on human beings and the environment. In the end, as a conclusion to the many appalling situations which the Committee identified, almost all its members suffered from cancer, and its president himself from cancer of the brain. Since then, the spread of cancer in areas of Iraq and Yugoslavia which were attacked with depleted uranium weapons has increased constantly, and anxiety in the world has grown. A few years ago, leukemia among children in Iraq increased by 700% and teratogeneses by 350%. The cases are now innumerable. Today, in Yugoslavia and particularly in Kosovo, the situation amounts to a national disaster.

Up to now, we have not received any news of a hearing of the case by the Tribunal, in spite of the fact that in 2008 Carla del Ponte was succeeded by another Prosecutor.

In recent times, fortunately, there has been an important movement among international organisations for the protection of humanity from these weapons of annihilation. We would point out that the following have taken up a position, including one State, Belgium:

- At the United Nations:

- The General Assembly adopted Resolutions 62/30 (2007) and 63/54 (2008) on the "Effects of the use of armaments and ammunitions containing depleted uranium". Both of them refer to the "the potential harmful effects of the use of armaments and ammunitions containing depleted uranium on human health and the environment".

- On the initiative and under the chairmanship of the USA President Barack Obama, the Security Council adopted

Resolution 1889 (2009) which calls upon States "to undertake to pursue negotiations in good faith ... on a Treaty on general and complete [nuclear] disarmament under strict and effective international control".

• In Europe:

- The European Parliament's Resolution P6_TA(2008)0233 of 22 May 2008 calls on the Member States and the Council to take the lead in working – through the UN or through a 'coalition of the willing' – towards an international treaty establishing a ban on the development, production, stockpiling, transfer, testing and use of weapons of all kinds of uranium as well as the destruction or recycling of existing stocks.

- The Belgian Parliament was the first to proceed to the prohibition of arms and munitions containing depleted uranium (20 June 2009). Moreover, on 2 July 2009 it adopted a second Act banning the financing, production, use and possession of such arms.

Unfortunately, up to now Greece has not adopted a correct stance in the UN General Assembly on this matter. In both 2007 and 2008, it was among the 36 and 34 countries, respectively, which abstained from the vote, as against the 136 and 141 countries which voted in favour, in spite of the fact that these two General Assembly Resolutions in connection with study of and research into the effects of the use of depleted uranium weapons were mild.

Taking into account all the above

We,

the Athens Bar Association

the Society of Greek Judges and Prosecutors for Democracy and Freedoms

the Marangopoulos Foundation for Human Rights

Seek

1. That the Prosecutor of the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia should examine our above reports/denunciations of 14 June 2001 and 11 March 2002 and introduce them to the Tribunal to be heard.

2. That the Greek Parliament should comply with the above mentioned European Parliament's Resolution of 22 May 2008 and follow the example of the Belgian Parliament by voting an Act banning the arms and munitions containing depleted uranium.

3. That the Greek Government should change its stance and now take up a position in all the international organs where this subject is discussed in favour of the condemnation of the use of depleted uranium weapons and in favour of the full-scale withdrawal of nuclear and radioactive weapons of every kind.

4. That the Greek Government should proceed to the fulfillment of its obligation to destroy without further delay, after freezing, the weaponry with depleted uranium which it still has in its hands since the time of the war in Yugoslavia.

The present Resolution was approved by all the undersigned bodies.

Athens, 6 November 2009

The undersigned organisations

1. Athens Bar Association	12. Athens Medical Association
2. Society of Greek Judges and Prosecutors for Democracy and Freedoms	13. Pan-Hellenic Federation of Health Scientists of Social Insurance Institute (IKA)
3. Marangopoulos Foundation for Human Rights	14. Women's Union of Greece
4. Greek General Confederation of Labour	15. Patras Bar Association
5. General Confederation of Greek Civil Servants (Supreme Administration of Greek Civil Servants Trade Unions)	16. Thessalonica Medical Association
6. Greek Federation of State School Teachers of Secondary Education	17. Greek League for Women's Rights
7. Federation of Greek Teachers	18. Volos Bar Association
8. Union of Physicians of Athens-Piraeus Hospitals	19. Care Centre for the Family and the Child
9. Judges Union of the Supreme Court of Audit	20. Pan-Hellenic Medical Committee for Environment Protection and against Nuclear and Biochemical Threat
10. Pan-Hellenic Medical Association	21. Hellenic Society of Criminology
11. Piraeus Bar Association	22. Rhodes Bar Association
	23. Mediterranean SOS Network
	24. Kalamata Bar Association

25. Hellenic Society of International Law and International Relations
26. Political and Social Association «Nicolaos Zorbas»
27. Ioannina Bar Association
28. Federation of Greek Unions of Refugees
29. Association of Greek Women Scientists
30. European Centre of Environmental Research and Training (Panteion University)
31. Rhodopes Bar Association (Komotini)
32. Union of Greek Women of Juridical Careers
33. Inter-Balkan Cooperation
34. Foundation of Mediterranean Cooperation
35. Union of the Women of Crete
36. Corfu Bar Association
37. Studies Centre on Mother having many children
38. Balkan Friendship Union
39. Coordinator Committee of the Fight for a Free Cyprus
40. Cephalonia Bar Association
41. Association of Greek Working Housewives
42. Environmental Group of Cyclades "Gaia"
43. Ecological Association for the Spread of Biological Cultivation "DIMITRA"
44. Environmental and Ecological Movement of Samos
45. Care and Protection Association for Wild Animals "Alkyoni"
46. Citizens Intervention Group for Environment
47. Hot Springs of Lesbos Association "To Delphini" ("The Dolphin")
48. "Erymanthos"
49. Ecological Cooperation of Palaio Faliro
50. Environmental Association of Koropi
51. Greek Ecologists without Borders
52. Association for Environmental Protection of Vouliagmeni
53. Citizens for the Protection of Health and Environment from New Technologies
54. Citizens for the Rights of Nature and Life (PO.FI.ZO.)
55. Voluntary Work Programs for Environment "Elix"
56. Environmental Protection Association "Pnoe" Glyfada
57. Mediterranean Anti Nuclear Watch
58. Park of Tilos
59. Environmental Protection Association of Rhodes
60. "Antinioti" Environmental Organization
61. Environmental Initiative of Corfu
62. Ecological Initiative of Lefkada
63. Society for the Protection of Nature of Cephalonia-Ithaki
64. Society for the Protection of the Environment of Corfu
65. Environmental Society of Margaritio
66. Environmental Society of Preveza
67. Environmental Protection Association of Ioannina
68. Phinika
69. Environmental Association of Rethimno
70. Environmental Protection League of Herakleion Prefecture
71. Ecological Initiative of Chania
72. Association "Friends of Environment" of Kastoria
73. Environmental Initiative of Kilkis
74. Citizens Union of Thessalonica
75. Ecological Movement of Florina
76. Ecological Movement of Kozani
77. Association "Friends of Environment" of Ierissos
78. Civil Corporation for the Protection of Koronia-Volvi Lakes
79. Civil Corporation "Lawyers for Environment"
80. Ecological Group of Veroia
81. Ecological Movement of Kavala
82. Ecological Movement of Thessalonica
83. Association for the Protection of Kerkini Lake Hydro biotope
84. Ecological Movement of Serres
85. Ecological Movement of Drama
86. Consumers' Union of Kavala
87. Environmental Association of Pethelinos "Kerkinitis"
88. Environmental Movement of Korinthia
89. Friends of Messinian Bay
90. Health and Environmental Protection Association of Halandritsa
91. Environmental Protection Association of Akrata Beach
92. Environmental Protection Society of Rio
93. Ecological Organisation of Achaia "Avra"
94. Environmental and Cultural Association of Kiato "Ecolife"
95. Environmental Protection Association of East Aegealia (Akrata)
96. Ecological Association for Korinthian Bay Protection "Ecosylko"
97. Ecological and Cultural Association of Xylokastro
98. Ecological Movement of Kalamata
99. Ecological Movement of Patras
100. Environmental Protection Association of Aliveri and its Environs
101. Environmental Protection Association of Chalkida
102. Ecological Movement of Antikyras "Artemis"

103. Agro-Environmental Group of Bio-Cultivators of Western Greece 104. Protection and Management Association of Makris' Plane-Tree Forest 105. Society for the Protection of Trihonida 106. Friends of Forest (Lamia) 107. "Solon" for Synthesis and Ecological Civilisation 108. Ecological Group of Karpenisi 109. Aetolia Society for the Protection of Landscape and Environment 110. Voluntary Environmental Group of Almiros "En Drasi" ("In Action") 111. Dryas (Larissa) 112. Environmental Movement of Pelion 113. Ecologists of Skiathos 114. Greek Agro-Environmental League (ELAS)	115. Friends Association of Pineios River and its Riverside Culture 116. Environmental Initiative of Magnesia 117. Environmental and Social Intervention Ecological Movement of Trikala 118. Centre for the Study and the and Protection of the Environment and the Cultural Heritage of the Lake Voiviida-Karla 119. Ecological Group of Rhodopes 120. Ecological Society of Evros 121. International Organisations and Globalization Observatory 122. Lyceum Club of Greek Women 123. The New Solidarity (Persons with Disabilities NGO) 124. Union «Support for the Cyprus Cause»

“Declaration for the equality between Men and Women” by the 119th Ministerial Meeting of the Council of Europe p. 49

The General Secretariat for Equality, by a letter dated Sept. 3, 2009, informs on the above declaration, its contents and its importance.

Violence against women p. 11

Three different documents appear under this cover.

(a) The “National Programme for the prevention and elimination of violence against women 2009-2013” of the General Secretariat for Gender Equality, now under the Ministry for Justice and Human Rights.

(b) A letter addressed to the President of the Special Permanent Committee for Equality, Youth and Human Rights of the Greek Parliament, by which GLWR President submits in writing proposals on the elimination of violence against women, already presented orally at a previous session of the same Committee.

(c) A Statement of the GLWR on the same subject, issued on the 29th November 2009, International Day for the elimination of Violence against Women.

LEGAL MATTERS

Law 3719/2008 for the Child and Family p. 16

By Elia Kolokytha

GLWR Vice President Elia Kolokytha sets out her views on a 2008 Law ruling on matters of woman's family name after marriage, custody of children after divorce, and other important family issues.

International News p. 22

Two important U N resolutions are presented:

1) The General Assembly, expressing strong and unanimous support, adopted a resolution that will make possible the creation of a new Gender Equality Entity, to be headed by a new Under Secretary General.

2) The Human Rights Commission of the U N at its 12th Session adopted a Resolution “Promoting Human rights and fundamental freedoms through a better understanding of traditional values of humankind in conformity with international human rights law”

EUROPEAN ISSUES**European Elections 2009: More women, but not enough p. 23****By Maria Stratigaki**

The June 2009 European Elections resulted in an increase of women's participation in the European Parliament, i.e. from 32.1% to 35.5%. This small increase, important though it is, is far behind the equal participation desired, or even the lower limit percentage of 40% agreed by member states of the European Council.

The results are analysed by member state, by political party of the European Parliament, and are also seen from the point of view of women in posts of presidents or vice-presidents of parliamentary committees, where women achieved a satisfactory 41,2% and 36% respectively.

A table attached to the article shows by member state the percentage participation of women in the 2009 European Parliament as compared to that of European elections of 2004 and the respective national parliaments.

News from everywhere – Women of the world p. 25**By Kety Botopoulou**

Reportage on news concerning women from literally everywhere in the world, France, Iran, India, Sudan, Kuwait, Afghanistan, Myanmar, Greece, USA, Brasil, Philippines.

Women of the world and their many achievements and successes, but also their sufferings and misfortunes are also reported.

Books p. 31

Interesting books are presented by members of the GLWR Board. President Soula Panaretou presents "Gender equality policies, European directions and national practices", a collective book by care of Maria Stratigaki. Professor Koula Kassimati presents "The child in the World of Grown-ups" by Theodoros Karzis, and "Domination and Feminism" by Yiota Papagheorghiou.

Cinema p. 36**By Elia Kolokytha**

"Themis", a documentary on the Greek justice system by Marco Gastine, director of the prize-winning film "Marseilles, the distant daughter", is presented.

International Alliance of Women (IAW) p. 38**By Joanna Manganara**

A detailed report on a very successful Meeting in Heiden Appenzel, in Switzerland. 11-15 June 2009. Also on the celebration for the 100 years of the Swiss Organisation for Women's Rights (ADF/SVF), and on a feminist tour of Switzerland (16-19 June, 2009).

Conventions p. 43-47

GLWR Board members report on three interesting European conventions they attended:

1) Chara Karayannopoulou on the "European Convention on the new ways of eliminating gender stereotypes", organized by the

Czech presidency in Prague (26-27 May, 2009)

2) Koula Anagostopoulou-Kourakou on the "Convention for Gender Equality" organized under the auspices of the European Commission in Brussels (15-16

June, 2009)

3) Laoura Maratou-Alipranti on the "2nd International Convention "Risk Society, Challenges in the 21st Century" organized by the "Greek Sociological Society" in Athens (5-7 November, 2009).

Foreign Organisations visit GLWR p. 48

"The National Committee for Human Rights of Ethiopia" visited GLWR offices for an exchange of information and good practices on

gender issues

- "La Vie Nouvelle" a French organization founded in 1947 visited us in October 2009 for mutual

information on the status of women in the two countries and on progress achieved recently in this field.

AFEM (Association des femmes de l' Europe Meridional) p. 48

AFEM has proclaimed a prize of 3.000 Euros for a study, written in French, on fundamental human

rights, including gender equality. The prize, awarded every 2 years, is dedicated to the memory of

Micheline Galabert, founder and first President of AFEM.

Press Releases – Announcements p. 49-50

1. Objecting the movement of the General Secretariat for Gender Equality from the Ministry of Interior to the Ministry of Justice and Human

Rights.

2. Supporting the right of girls to attend ecclesiastical schools.

3. Letter to the Minister of

Education on the same subject

4. Declaration on the right of women to be ordained priests.

35th Anniversary from the Turkish invasion in Cyprus p. 51

35 years ago Turkish troops invaded Cyprus; the military occupation continues to our day, so does the wound known as the "Cyprus problem".

The GLWR does not forget that with the Turkish invasion the international law and the human

rights of Cypriot people were fiercely violated, and the Cyprus state was divided in two.

We follow in agony the developments in Cyprus, with the talks for a solution under the auspices of the U.N. being at a very delicate stage. A solution has to be

reached, based on international law principles, the U.N. resolutions on Cyprus and the internationally recognized human rights. The crimes committed with the military occupation must not be left unpunished.

Ο ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Υ Π Ε Ν Θ Υ Μ Ι Ζ Ε Ι

την έναρξη λειτουργίας της ιστοσελίδας του, στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

www.leaguelwomenrights.gr

Σας καλούμε να επισκέπτεσθε την ιστοσελίδα μας για την έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωσή σας σε ό,τι αφορά τις δραστηριότητες του Συνδέσμου